

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ

**ΤΜΗΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ
ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΠΟ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΚΟΠΙΑ.ΔΙΕΡΕΥΝΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ
ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ
ΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΕΙΡΩΝ.**

**EUROPEAN ECONOMIC INTEGRATION FROM
ECONOMIC VIEW. INVESTIGATION OF THE FINANCIAL
PERFORMANCE THROUGH TIME SERIES ANALYSIS.**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:

ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ,ΦΩΤΕΙΝΑΚΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

**ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ**

ΑΜΑΛΙΑΔΑ 2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	8
ABSTRACT	9
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ.....	12
<i>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ-ΠΟΡΕΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ</i>	12
1.1 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε –ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	12
1.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ (ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ)	16
1.3 ΣΥΝΘΗΚΕΣ.....	19
1.3.1 Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ	22
1.3.2 ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΆΜΣΤΕΡΝΤΑΜ.....	25
1.3.3 ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ	25
1.3.4 ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ.....	26
1.4 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ.....	27
1.4.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ.....	27
1.4.2 ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ	28
1.4.3 ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ.....	30
1.4.4 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	31
1.4.5 ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ.....	31
1.4.6 ΚΟΙΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ (COMMON MARKET)	32
1.4.7 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΈΝΩΣΗ.....	33
1.4.8 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΈΝΩΣΗ.....	33
1.5 ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ	33

1.5.1	ΚΥΡΙΑ ΟΡΓΑΝΑ.....	33
1.5.1.1	ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ (EUROPEAN COUNCIL).....	33
1.5.1.2	ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΕ	34
1.5.1.3	ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ	35
1.5.1.4	Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ(COMMISSION).....	37
1.6	ΆΛΛΑ ΟΡΓΑΝΑ.....	39
1.6.1	ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ	39
1.6.2	ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ.....	39
1.6.3	Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ...	41
1.6.4	Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ	42
1.6.5	Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ.....	42
1.6.6	Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.....	43
1.7	Η ΕΝΙΑΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ.....	44
1.7.1	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ	46
1.7.2	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ	46
2	<i>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ.....</i>	50
2.1	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΟΡΕΙΑΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.....	50
2.2	Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	51
2.2.1	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	52
2.2.2	ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	52
2.3	ΕΝΙΑΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	54
2.4	ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ..	58
2.4.1	ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΔΙΟ	58
2.4.2	ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ.....	59
2.4.3	ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ	60
2.5	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ	61

2.5.1	ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ.....	61
2.5.2	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ.....	63
2.6	ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ	64
2.7	Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	65
2.8	ΈΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΚΓΠ.....	66
2.9	Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	66
2.10	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	67
2.10.1	ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	69
2.11	Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	70
2.12	Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	72
2.13	ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	73
2.14	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	74
2.15	Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	76
2.16	Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	77
2.16.1	ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΟ	78
2.16.2	ΤΑ ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ	79
2.17	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ.....	80
	<i>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....</i>	<i>82</i>
3.1	ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	82
3.2	ΠΡΑΣΙΝΟ ΚΑΙ ΛΕΥΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	83
3.3	Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΆΜΣΤΕΡΝΤΑΜ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	86
3.4	Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ.....	87
3.5	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΕ.....	88
3.5.1	ΚΟΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	91
3.6	ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ	94

<i>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ , ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ</i>	97
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	97
4.2 ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ	97
4.3 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ - PROGRESS (2007-2013)	98
4.4 ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ	101
4.5 ΣΤΟΧΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ	101
4.6 ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ EQUAL & INTERREG	102
4.7 Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (2000 - 2006)	104
4.8 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ	105
4.9 ΕΣΠΑ 2007-2013	107
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	114
<i>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟ ΤΩΝ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΕΙΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ</i>	114
5.1 ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	115
5.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	116
5.2.1 Ορισμοί για τα Μεγέθη της Ανεργίας και της Απασχόλησης	116
5.2.2 Ανάλυση Χρονολογικών Σειρών	117
5.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	119
5.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	121
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	124
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	128

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1 Μελη Κοινοβουλίου ανα χώρα	36
Πίνακας 2 Κοινοτικές πρωτοβουλίες /χρηματοδοτήσεις.....	107
Πίνακας 3: Δεδομένα για την Ανεργία και την Απασχόληση.....	128

ΣΧΗΜΑΤΑ

Σχήμα 1: Οι βασικοί πυλώνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	18
Σχήμα 2 :Στόχοι του ΕΠ Ανθρώπινου Δυναμικού	113
Σχήμα 3: Το Εργατικό Δυναμικό και Τάση του, 1980-2008	120
Σχήμα 4: Η Απασχόληση και η Τάση της, 1980-2008.....	121
Σχήμα 5: Ποσοστό Ανεργίας και η Τάση της, 1980-2008.....	121

ΑΕΠ Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν

ΑΕγχΠ Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΔΕΕ Δυτικό Ευρωπαϊκή Ένωση

ΔΕΚ Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

ΕΕ Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΕΠ Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

ΕΖΕΣ Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών

ΕΚ Ευρωπαϊκή Κοινότητα ,Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

ΕΚΑΕ/EURATOM Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας

ΕΚΑΧ Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα

ΕΚΤ Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΚΤ Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

COPERER Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων των Εθνικών Κυβερνήσεων της ΕΕ

ΕΝΕ Ενιαία Νομισματική Ένωση

ΕΝΣ Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα

ΕΟΚ Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα

ΕΟΚΕ Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

ΕCU Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα

ΕΣΠΑ Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς

ΕΣΚΤ Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών

ΕΤΕΠ Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

ΕΤΠΑ Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

GATT Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου

ΚΑΠ Κοινή Αγροτική Πολιτική

ΚΓΠ Κοινή Γεωργική Πολιτική

ΚΕΠΠΑ Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας

ΚΠΣ Κοινοτικό πλαίσιο Στήριξης

ΜΟΠ Μεσογειακά ολοκληρωμένα προγράμματα

ΟΟΣΑ Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και την Ανάπτυξη

ΠΟΕ παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

ΣΕΕ Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση

ΣΕΚ Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική ολοκλήρωση ουσιαστικά αποτελεί σημαντικό ζήτημα για όλες τις χώρες της Ευρώπης όπως και την Ελλάδα. Είναι η κοινή πολιτική μεταξύ των 27 μελών τόσο για το χρηματοπιστωτικό σύστημα και την πολιτική, όσο για την οικονομία και την κοινωνική πολιτική.

Το κύριο χαρακτηριστικό της Ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης είναι η προσπάθεια που γίνεται μέσω των κρατών μελών να ακολουθούν ενιαία στρατηγική στην οικονομική πολιτική. Υπάρχουν πολλές πτυχές που μπορούν να εξεταστούν σε όλους τους τομείς αλλά δίνεται έμφαση στην οικονομική σκοπιά της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Η πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δείχνει το πόσο σημαντικό είναι η προσπάθεια για εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών εργασίας με παράλληλη βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών. Η ενιαία γραμμή στην νομισματική πολιτική βοηθά στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού, της οικονομίας των χωρών και γενικότερα τις ενοποιήσεις των πολιτικών στρατηγικών σε αρκετούς τομείς.

Στην παρούσα εργασία θα γίνει ανάλυση των οικονομικών μεγεθών μέσω της εφαρμογής των χρονολογικών σειρών και θα επιλεγεί ο τομέας της κοινωνικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου θα αναλυθεί η τάση της ανεργίας, απασχόλησης και πως αυτή συσχετίζεται με τα Κοινοτικά πλαίσια στήριξης και τα προγράμματα που εφαρμόστηκαν στην Ελλάδα για την κοινωνική πολιτική.

ABSTRACT

The European Integration is an essentially important issue for all European countries as Greece. Is common among 27 members of both the financial system and policy, both for economic and social policy.

The main feature of European economic integration is the effort made by the Member States to follow a single strategy on economic policy. There are many aspects that can be seen in all areas but focus on the economic perspective of European integration.

The course of the European Union shows how important is the effort to secure better working conditions while improving social conditions. The single line on monetary policy helps the development of competition, the economy of countries and more generally, the consolidation of political strategies in several areas.

This work will analyze the financial results through the application of time series and selected the area of social policy in the European Union, where we analyze the trend in unemployment, employment and how that correlates to the Community support frameworks and programs implemented in Greece on social policy.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη παρούσα μελέτη ως βασικός προβληματισμός ο οποίος οριοθετήθηκε είναι η ανάλυση οικονομικών μεγεθών που χαρακτηρίζουν την οικονομική ολοκλήρωση. Η μελέτη έγινε με την εφαρμογή χρονοσειρών των μεγεθών της ανεργίας και της απασχόλησης . Η πτυχιακή εργασία χωρίζεται σε βιβλιογραφικό μέρος και σε ερευνητικό .

Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο θα αναλυθεί η πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, πως δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση ,τα όργανα που περιέχει ,οι θεωρίες της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και η σημασία της ολοκλήρωσης από οικονομική πλευρά. Δίνεται έμφαση στη μελέτη του προγράμματος για την εσωτερική αγορά και η κοινωνική διάσταση της ενιαίας αγοράς και οι επιπτώσεις του αφού η φιλόδοξη αυτή οικονομική μεταρρύθμιση είχε σημαντικές αναδιανεμητικές διαστάσεις, καθώς επίσης και στις κοινωνικές πολιτικές και τη νομισματική ένωση.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα μελετηθεί η πορεία προς την οικονομική και νομισματική ένωση δηλαδή τα στάδια πριν δημιουργηθεί το ενιαίο νόμισμα, η περιγραφή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής και οι επιπτώσεις του ευρώ στην οικονομία των κρατών μελών μέσω των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων . Θα γίνει αναφορά σε τομείς πολιτικής σημαντικούς όπως αγροτική, βιομηχανική, τεχνολογική , εκπαιδευτική, περιφερειακή κ.α. Επίσης θα μελετηθούν στο τρίτο κεφάλαιο οι κοινωνικές πολιτικές σύμφωνα με τους στόχους που προέβλεπαν οι συνθήκες για την ευρωπαϊκή ένωση ,η πολιτική της απασχόλησης στην Ευρώπη και στην Ελλάδα όπως επίσης η ανάλυση για την δράση του κοινωνικού ταμείου με διάφορα προγράμματα και η κοινή κοινωνική πολιτική. Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται τα προγράμματα τα οποία έχουν σχέση με την αντιμετώπιση της ανεργίας και γενικότερα την κοινωνική πολιτική.

Στο ερευνητικό μέρος μέσα από τη μελέτη συγκεκριμένων χρονοσειρών μέσω της παρουσίασης ιστορικών δεδομένων, θα μελετηθούν μεγέθη όπως η ανεργία και απασχόληση σε συγκεκριμένη χώρα της ΕΕ που είναι η Ελλάδα. Θα γίνει ανάλυση της τάσης των σχετικών μεγεθών όπου θα γίνει σύγκριση με την πολιτική για την απασχόληση και αντιμετώπισης της ανεργίας και πως βοήθησαν τα προγράμματα που

αναφέρθηκαν στο τέταρτο κεφάλαιο πιο συγκεκριμένα τα κοινοτικά πλαίσια στήριξης. Το βασικό είναι να μελετηθεί αν επηρεάστηκαν με θετικό η αρνητικό τρόπο οι τάσεις στα μεγέθη της ανεργίας και της απασχόλησης από την κοινωνική πολιτική που ακολουθήθηκε στα έτη που εξετάστηκαν.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 Η ΊΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ-ΠΟΡΕΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

1.1 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε –ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ή ΕΕ είναι μια συνομοσπονδία είκοσι επτά κρατών. Καθιερώθηκε το 1992 από την Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ), και είναι ο εκ των πραγμάτων διάδοχος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, ΕΥΡΑΤΟΜ) των έξι κρατών-μελών που ιδρύθηκαν το 1951, το 1957 και το 1965. Από τότε έχουν μπει νέα κράτη-μέλη οπότε διευρύνεται και οι αρμοδιότητές της έχουν επεκταθεί. Η ΕΕ αποτελεί το τρέχον στάδιο μιας ανοιχτής διαδικασίας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (www.europa.eu).

Η Ένωση είναι μια ενιαία αγορά με κοινή εμπορική πολιτική, κοινή αγροτική και αλιευτική πολιτική και περιφερειακή πολιτική για να βοηθήσει τις φτωχότερες περιφέρειες. Εισήγαγε ενιαίο νόμισμα, το Ευρώ, που υιοθετήθηκε από 15 κράτη μέλη. Την προεδρία της ΕΕ ασκεί από την 1η Ιανουαρίου του 2011 και για 6 μήνες η Ουγγαρία (Κορρές, 2010).

Το 1948 7-11 Μαΐου στην Διάσκεψη της Χάγης περισσότεροι από χίλιοι αντιπρόσωποι από 20 ευρωπαϊκές χώρες συζητούν για τις νέες μορφές συνεργασίας στην Ευρώπη και είναι υπέρ της δημιουργίας μίας ευρωπαϊκής Συνέλευσης. Η διάσκεψη της Χάγης τον Ιανουάριο του 1949 στις 27-28 έχει ως αποτέλεσμα την δημιουργία του Συμβουλίου της Ευρώπης που εδρεύει στο Στρασβούργο. Το ίδιο έτος ιδρύεται η σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα η οποία υπογράφηκε στην Ρώμη το 1950 και τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 1953. Στη συνέχεια όλες οι χώρες της Ευρώπης γίνονται μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (Κορρές, 2010).

Στις 9 Μαΐου 1950 ο γάλλος Υπουργός Εξωτερικών Ρόμπερτ Σούμαν εκφωνεί ομιλία σχετική με τις ιδέες του Jean Monnet. Προτείνει να τεθεί υπό κοινό έλεγχο η παραγωγή άνθρακα και χάλυβα της Γαλλίας και της Γερμανίας στο πλαίσιο μιας νέας

οργάνωσης που θα συμμετέχουν κι άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Όσο αφορά την 9 Μάη γιορτάζεται ως ημέρα της Ευρώπης (Κορρές , 2010).

Οι έξι χώρες (Βέλγιο, Γαλλία, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία Γερμανίας, Ιταλία, Λουξεμβούργο και Ολλανδία) υπογράφουν την ιδρυτική Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα τον Απρίλιο του 1951 .Η παραπάνω Συνθήκη ισχύει από τις 23 Ιουλίου 1952 . Το ίδιο έτος υπογράφεται η Συνθήκη για την δημιουργία της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας. Το Γαλλικό Κοινοβούλιο απορρίπτει την Συνθήκη για την δημιουργία της Αμυντικής Κοινότητας (Κορρές , 2010).

Το 1955 δημιουργείται η Δυτικοευρωπαϊκή ένωση. Στην Μεσίνα οι Υπουργοί Εξωτερικών των Έξι έθεσαν νέο κίνητρο για την ολοκλήρωση με στόχο την δημιουργία μίας κοινής αγοράς, κοινών πολιτικών για τον αγροτικό τομέα, τις μεταφορές και την αστική χρήση της πυρηνικής ενέργειας.

Στις 25 Μαρτίου 1957 τα έξι ιδρυτικά κράτη υπογράφουν τις συνθήκες για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας που τέθηκαν σε ισχύ την 1 Ιανουαρίου 1958 (www.europa.eu).

Στις 4 Ιανουαρίου του 1960 με προτροπή της Βρετανίας και σύμφωνα με την σύμβαση της Στοκχόλμης ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ).Σε αυτή συμμετέχουν χώρες που δεν είναι μέλη της ΕΟΚ. Η κοινή γεωργική πολιτική θεσπίζεται στις 30 Ιουλίου του 1962 (Κορρές , 2010).

Το 1963 ο Ντε Γκώλ θέτει βέτο στην αίτηση της Βρετανίας και την ένταξη στην Ευρωπαϊκή κοινότητα. Το ίδιο θα γίνει και το 1967. Το 1966 το Λουξεμβούργο συμβιβάζεται με την δυναμική άποψη της Γαλλίας σχετικά με την αρχή της ομοφωνίας ώστε να επικαλείται κάποιος θέματα ζωτικών συμφερόντων. Η Συνθήκη της συγχώνευσης της Ευρωπαϊκής οικονομικής Κοινότητας ,της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την Ατομική και Πυρηνική ενέργεια γίνεται το 1967 (Κορρές , 2010).

Το 1968 παραμένουν οι τελωνειακοί δασμοί στο εμπόριο μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών για τα βιομηχανικά προϊόντα και δημιουργείται κοινό εξωτερικό δασμολόγιο.

Στην Συνθήκη της Χάγης το 1969 συμφωνήθηκαν τα ακόλουθα σημεία για την Κοινότητα: εμβάθυνση (οικονομική και νομισματική ένωση μέχρι το

1980),διεύρυνση (να επιτρέψει στη Δανία, Βρετανία και Ολλανδία την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα) και ολοκλήρωση (την δημιουργία δικού της πλαισίου και δυνατοτήτων) (Μούσης, 2005).

Στις Βρυξέλλες στις 22 Ιανουαρίου του 1972 υπογράφονται οι συνθήκες προσχώρησης στις Ευρωπαϊκές κοινότητες για την Δανία, τα ην Ιρλανδία, την Νορβηγία και την Βρετανία. Τα έξι κράτη-μέλη της ΕΟΚ στις 24 Απριλίου 1972 αποφασίζουν ότι η διακύμανση των συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ των νομισμάτων τους δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 2,25% πράγμα το οποίο λεγόταν και νομισματικό φίδι (Μούσης, 2005).

Η Δανία ,η Ιρλανδία και η Βρετανία προσχωρούν στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες τα μέλη των οποίων γίνονται 9.

Δημιουργείται το Ευρωπαϊκό Ταμείο για την περιφερειακή Ανάπτυξη το 1975. Η συνθήκη δίνει στο Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο διευρυμένες οικονομικές δυνατότητες και δημιουργείται το Δικαστήριο των ελεγκτών που τέθηκε σε ισχύ από το 1997. Υπογράφηκε η πρώτη σύμβαση του Λομέ μεταξύ της Κοινότητας και των αναπτυσσομένων χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και Ειρηνικού (Κορρές , 2010).

Στη σύνοδο κορυφής της Βρέμης 6-7 Ιουλίου 1978 η Γαλλία και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προτείνουν την επανέναρξη της νομισματικής συνεργασίας με την δημιουργία του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος που αντικαθιστά το φίδι (Μούσης, 2005).

Στις 28 Μαΐου του 1979 αρχίζει η λειτουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος. Οι Ευρωπαϊκές κοινότητες υπογράφουν τις συνθήκες προσχώρησης της Ελλάδας και γίνονται οι πρώτες άμεσες εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Την 1^η Ιανουαρίου 1981 η Ελλάδα γίνεται το δέκατο μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Οι Ευρωπαϊκές Κοινότητες υπογράφουν τις συνθήκες προσχώρησης για την Ισπανία και την Πορτογαλία στις 12 Ιουνίου 1985.Την 1^η Ιανουαρίου 1986 η Ισπανία και η Πορτογαλία προσχωρούν στις ευρωπαϊκές κοινότητες οι οποίες έχουν δώδεκα κράτη μέλη (www.europa.eu).

Το 1987 η συνθήκη της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης τίθεται σε ισχύ. Η Τουρκία κάνει αίτηση για την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Το 1988 οι οικονομικές προοπτικές για την περίοδο 1988-1992 συμπεριλαμβάνουν την αναθεώρηση και αναδιάρθρωση των Κοινοτικών Ταμείων. Η υπογραφή της συμφωνίας Σενγκεν γίνεται πραγματικότητα στις 19 Ιουνίου 1990 με αντικείμενο την πλήρη κατάργηση των ελέγχων στα σύνορα των κρατών –μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Κορρές , 2010).

Στις 9-10 Δεκεμβρίου 1991 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μάαστριχτ εγκρίνει την συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Συνθήκη θέτει τις βάσεις μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας για στενότερη συνεργασία σε θέματα δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων και για την δημιουργία μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης που θα έχει ενιαίο νόμισμα. Η διακυβερνητική συνεργασία στους τομείς που αναφέρθηκαν πρόσθετε στο υφιστάμενο κοινοτικό σύστημα την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ΕΟΚ μετονομάστηκε σε Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Υπογράφεται στο Μάαστριχτ η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και τίθεται σε ισχύ την 1^η Νοεμβρίου 1993. Δημιουργείται η ενιαία εσωτερική αγορά την 1^η Ιανουαρίου 1993 (Τσινισιζέλης, 1999).

Στην Κέρκυρα στις 24-25 Ιουνίου 1994 κατά την σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου υπογράφονται οι συνθήκες προσχώρησης με την Αυστρία, την Φιλανδία, την Νορβηγία και την Σουηδία. Την 1^η Ιανουαρίου 1995 η Αυστρία ,η Φιλανδία και η Σουηδία εντάσσονται στην ΕΕ η οποία διευρύνθηκε σε 15. Στην Ευρωπαϊκή Συνθήκη της Βαρκελώνης αποφασίστηκε να δημιουργηθεί το πρόγραμμα Euromed που μέχρι το 2010 θα περιλαμβάνει μία περιοχή ελεύθερου εμπορίου για τις Μεσογειακές χώρες (www.europa.eu).

Στις 2 Οκτωβρίου 1995 υπογράφεται η συνθήκη του Άμστερνταμ η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1^η Μαΐου 1999.

Το 1997 δημιουργείται η Ατζέντα 2000. Με την διαδικασία του Λουξεμβούργου δημιουργείται η Ευρωπαϊκή Στρατηγική Απασχόλησης . Στις 30 Μαρτίου του 1998 αρχίζει η διαδικασία προσχώρησης των νέων υποψήφιων χωρών. Η Κύπρος, Μάλτα και 10 χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης θα συμμετέχουν . Η σύνοδος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών στις 3 Μάιου 1998 αποφασίζει ότι 11 κράτη-μέλη της ΕΕ (Αυστρία, Βέλγιο, Φιλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργου, Κάτω χώρες, Πορτογαλία και Ισπανία)

πληρούν τις προϋποθέσεις για υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος την 1^η Ιανουαρίου 1999 (www.europa.eu).

Την 1^η Ιανουαρίου 1999 γίνεται έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE όπου τα νομίσματα των 11 χωρών της ΕΕ αντικαθίστανται από το ευρώ. Το ενιαίο νόμισμα εισάγεται στις χρηματαγορές. Από αυτό το σημείο και έπειτα υπεύθυνη για την νομισματική πολιτική είναι η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ).

Στις 23-24 Μαρτίου 2000 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας καθορίζει την στρατηγική για την ανάπτυξη της απασχόλησης στην ΕΕ, τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας και την ενίσχυση κοινωνικής συνοχής στην Ευρώπη βασισμένη στην γνώση. Επίσης ξεκίνησαν οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη της Βουλγαρίας, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Μάλτας, της Ρουμανίας και της Σλοβακίας. Στις 26 Φεβρουαρίου 2001 υπογράφεται η συνθήκη της Νίκαιας η οποία τίθεται σε ισχύ την 1^η Φεβρουαρίου 2003 (Κορρές, 2010).

Οι πολίτες των χωρών που ανήκουν στην ζώνη του ευρώ αρχίζουν να χρησιμοποιούν τα χαρτονομίσματα και κέρματα του ευρώ από την 1^η Ιανουαρίου 2002.

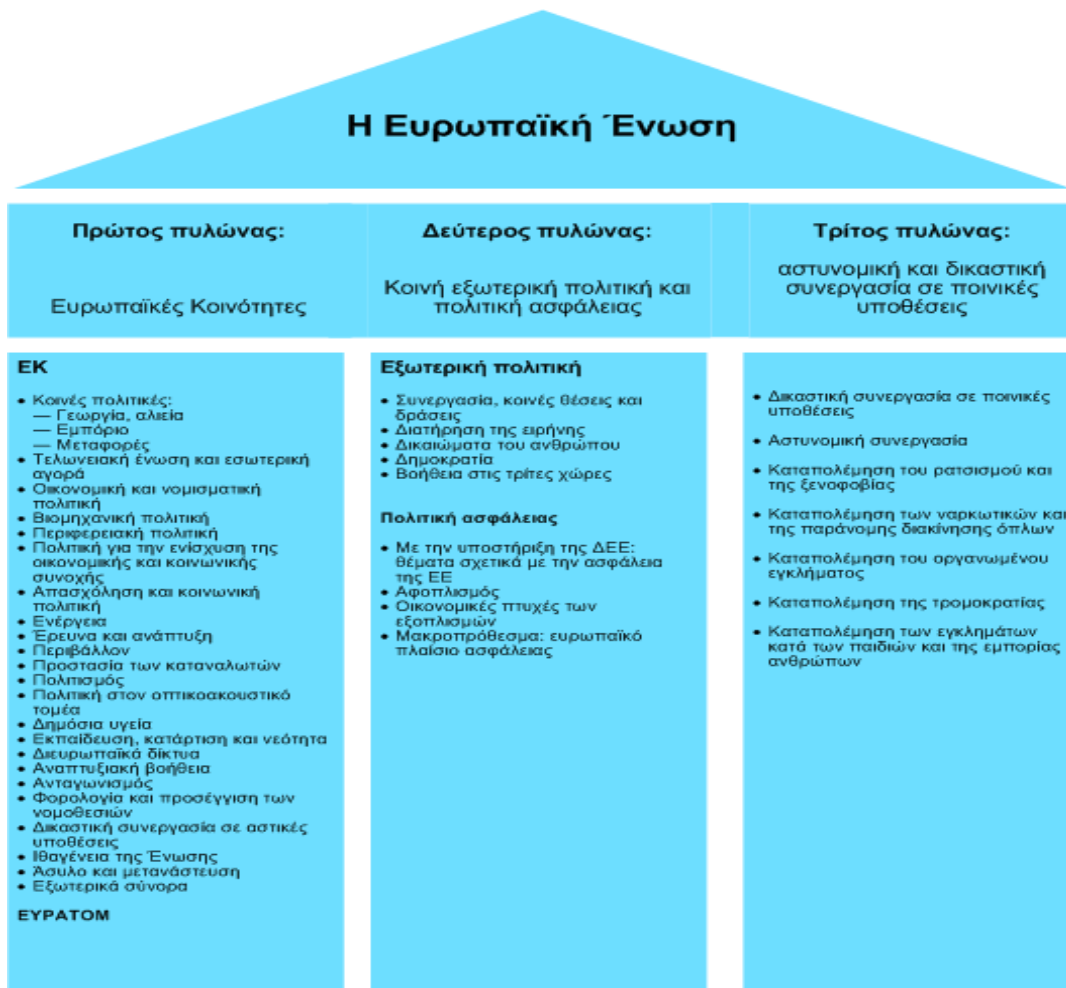
Αποφασίζεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης στις 13 Δεκεμβρίου 2002 ότι δέκα από τις υποψήφιες χώρες (Κύπρος, Δημοκρατία της Τσεχίας, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβακία και Σλοβενία) θα προσχωρήσουν στην ΕΕ την 1^η Μαΐου 2004 πράγμα το οποίο έγινε όπως και η συμφωνία την ίδια περίοδο για την συνθήκη του συντάγματος. Η Βουλγαρία και Ρουμανία αναμένεται να προσχωρήσουν το 2007 (www.europa.eu).

1.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ (ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΙΑ)

Ο όρος Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (European Economic Community) χρονολογείται από την συνθήκη της Ρώμης που ήλθε σε ισχύ από την 1 η Ιανουαρίου 1958. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα αποτελεί μία από τις τρεις Ευρωπαϊκές κοινότητες. Οι άλλες ήταν η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (European Coal and Steel Community) που δημιουργήθηκε το 1951 και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής και Πυρηνικής Ενέργειας (Euratom) που δημιουργήθηκε το 1958. Η διαδεδομένη χρήση του όρου Ευρωπαϊκή Κοινότητα (European Community)

χρονολογείται από την απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 1975, όταν και αποφασίστηκε να εγκαταλειφθεί ο όρος Οικονομική λόγω του ότι η Κοινότητα θεωρήθηκε ότι είχε επεκτείνει τις δραστηριότητές της πέρα από την στενή οικονομική σφαίρα. Η δημιουργία της Συνθήκης της Ρώμης από τα βασικά ιδρυτικά κράτη-μέλη απέβλεπε στο να δημιουργήσει μελλοντικά τις προϋποθέσεις εκείνες που βοηθούσαν σε μία πιο στενή συνεργασία. Αργότερα, σύμφωνα με την Συνθήκη του Μάαστριχτ, ο όρος αυτός επιτεύχθηκε (Τσινισιζέλης, 1999).

Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με την συνθήκη του Μάαστριχτ, τα βασικά συμβαλλόμενα μέλη-κράτη δημιούργησαν μία Ευρωπαϊκή Ένωση. Με την Συνθήκη του Μάαστριχτ η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ενισχύθηκε από δύο βασικούς άξονες: την Κοινή Εξωτερική πολιτική ασφαλείας (The Common Foreign and Security Policy, CFSP) και την πολιτική για την Δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις (Police of Justice and Home Affairs, JHA). Οι τρεις αυτοί βασικοί άξονες που προσδιορίζουν και οριοθετούν την Ευρωπαϊκή Ένωση παρουσιάζονται στο σχήμα 1, βασικός λόγος που δημιουργήθηκαν και δύο επιπλέον βασικοί άξονες-πυλώνες είναι ότι τουλάχιστον στην αρχή σε όλα αυτά τα ευαίσθητα και λεπτά θέματα πολλά από τα κράτη-μέλη ήταν απρόθυμα να παραιτηθούν από την ευθύνη του να δημιουργήσουν μία Υπερεθνική Αρχή και εξουσία (δηλαδή την Ευρωπαϊκή Κοινότητα) και προτιμούσαν να λαμβάνουν αποφάσεις σε εκείνες τις σφαίρες με βάση την διακυβερνητική συνεργασία (Χιονής, 2003).

Σχήμα 1: Οι βασικοί πυλώνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πηγή: (http://eur-lex.europa.eu/el/droit_communaute/droit_communaute.htm)

Η πολιτική αυτή συνεπάγεται ότι τα κίνητρα για τον δεύτερο και τρίτο άξονα επιτεύχθηκαν μέσω των άμεσων διαπραγματεύσεων μεταξύ των κυβερνήσεων και απαιτούσαν αμοιβαίες συμφωνίες. Πιο συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα στον πρώτο βασικό άξονα συμπεριλαμβάνει πολιτικές και περιοχές, όπως για παράδειγμα, την Κοινή Αγροτική Πολιτική, την Κοινή Εμπορική Πολιτική, την Ενιαία Συνθήκη, την Εμπορική Πολιτική, και την Οικονομική και Νομισματική Πολιτική. Αναφορικά με τον τρίτο βασικό άξονα και σύμφωνα με την Συνθήκη του Άμστερνταμ, πολλά θέματα από την πολιτική για την Δικαιοσύνη και την πολιτική των Εσωτερικών Υποθέσεων θα προσχωρούσαν στον βασικό εκείνο άξονα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και η ονομασία του τρίτου βασικού άξονα θα γινόταν πολιτική για την συνεργασία Δικαιοσύνης και Αστυνομίας σε θέματα εγκλημάτων (Police and Justice Co-operation in Criminal matters, PJCCM). Τέλος η συνταγματική συνθήκη της Ρώμης θα συμπεριλαμβάνει τους τρεις βασικούς αυτούς άξονες, αν και ειδικές

διαδικασίες θα διατηρηθούν στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής, της πολιτικής για την ασφάλεια και την άμυνα (Κορρές , 2010 στο Κορρές, 2007).

1.3 ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Οι Συνθήκες είναι δεσμευτικές συμφωνίες μεταξύ των χωρών μελών της ΕΕ. Ορίζουν τους στόχους της ΕΕ, τους κανόνες που διέπουν τα θεσμικά της όργανα, τον τρόπο λήψης των αποφάσεων και τη σχέση της ΕΕ με τις χώρες μέλη της. Οι Συνθήκες τροποποιούνται ώστε η ΕΕ να γίνει πιο αποτελεσματική και διαφανής, να προετοιμαστεί καλύτερα για τις νέες χώρες μέλη και να καθιερώσει νέες μορφές συνεργασίας, όπως το κοινό νόμισμα.

Το φαινόμενο της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης έχει τις ρίζες του στην χρονική περίοδο μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Σκοπός της ήταν να αναδομήσει την κατεστραμμένη από τον πόλεμο Ευρώπη και να αποτρέψει τις συγκρούσεις μεταξύ των κρατών που έχουν την ίδια ιστορία και γεωγραφία, διατηρώντας ταυτόχρονα την ταυτότητα τους, την γλώσσα και τον πολιτισμό τους.

Στις 9 Μαΐου 1950, ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών Robert Schuman, ζητεί τη δημιουργία ενός υπερεθνικού ευρωπαϊκού οργανισμού με σκοπό το συντονισμό της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα. Όμως, η πρωτοβουλία Σούμαν, που εκφράζεται υπό τη μορφή διακήρυξης, έχει βαθύτερους σκοπούς: «τη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής ομοσπονδίας, απαραίτητης για την διατήρηση της ειρήνης», τα κίνητρα και οι στόχοι ήταν αποκλειστικά πολιτικά. Έξι χώρες (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Βέλγιο, Ολλανδία και Λουξεμβούργο) ανταποκρίνονται στη διακήρυξη Schuman και το 1951 υπογράφουν τη Συνθήκη των Παρισίων με την οποία εγκαθιδρύεται η Ευρωπαϊκή Κοινότητα άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ). Η ΕΚΑΧ εγκαινιάζει και νομιμοποιεί την αρχή της υπερεθνικότητας (supranational). (www.europa.eu).

Με αυτό το ιδεώδες, δημιουργήθηκε αυτό που γνωρίζουμε ως Ευρωπαϊκή Ένωση, και θεσμοθετήθηκε από τέσσερις βασικές συνθήκες (<http://www.dip-badajoz.es>):

1. Την Συνθήκη για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)
2. Τη Συνθήκη για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ)

3. Τη Συνθήκη για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ)
4. Την Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)

Οι τέσσερις αυτές συνθήκες έθεσαν τις βάσεις για μία ειρηνική συνύπαρξη των κρατών, με την συνειδητοποίηση ότι προϋπόθεση για την μελλοντική ανάπτυξη ήταν η ενότητα.

Το Μάιο του 1952, υπογράφεται η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας που απέβλεπε στη σταδιακή Ένωση των αμυντικών δυνάμεων των χωρών της ΕΚΑΧ που έχει ως τελική επιδίωξη τη διαμόρφωση μίας κοινής ευρωπαϊκής στρατιωτικής δύναμης. Η γαλλική εθνοσυνέλευση δεν επικυρώνει τη συνθήκη και το σχέδιο εγκαταλείπεται. Παράλληλα εγκαταλείπεται το εγχείρημα δημιουργίας Πολιτικής Κοινότητας, η συγκρότηση της οποίας θεωρήθηκε απαραίτητη για τη νομιμοποίηση της λειτουργίας της ΕΑΚ. Εφόσον το σχέδιο για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού στρατού προσέκρουσε το 1954 στην άρνηση κύρωσης εκ μέρους της γαλλικής εθνοσυνέλευσης, τα έξι κράτη μέλη αποφασίζουν να οικοδομήσουν μια οικονομική Κοινότητα βασισμένη στην ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, υπηρεσιών και εργαζομένων (www.digitalplan.gov.gr).

Στις 25 Μαρτίου 1957, τα 6 μέλη της ΕΚΑΧ υπογράφουν τη Συνθήκη της Ρώμης, με την οποία ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας. Η ΕΟΚ, η ΕΚΑΧ και η ΕΥΡΑΤΟΜ αποτελούν, πλέον, τις τρεις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Κύριος στόχος της ΕΟΚ είναι η δημιουργία μίας οικονομικής κοινότητας που θα βασίζεται στην ελεύθερη διακίνηση προϊόντων, υπηρεσιών και εργαζομένων (Μούσης, 2005).

Στην Ένωση παρέχονται όλα τα απαραίτητα μέσα για την εφαρμογή των δικαιοδοσιών της και την πραγματοποίηση των **στόχων** της, όπως για παράδειγμα:

- να προάγει την ενοποίηση της Ευρώπης
- να βελτιώσει τις συνθήκες εργασίας και διαβίωσης των πολιτών της
- να επιφέρει οικονομική ανάπτυξη, εμπορική ισορροπία και ελεύθερο ανταγωνισμό
- να μειώσει τις οικονομικές ανισότητες μεταξύ των περιοχών

- να βοηθήσει τα αναπτυσσόμενα κράτη
- να εξασφαλίσει ειρήνη και ελευθερία.

Η πραγματοποίηση των στόχων αυτών προϋποθέτει την ελεύθερη κυκλοφορία ατόμων, αγαθών υπηρεσιών και κεφαλαίων, και για τον σκοπό αυτό τα κράτη μέλη συνεργάζονται με βάση αμοιβαίως δεσμευτικές συμφωνίες μεταξύ αυτών και των οργάνων της Ένωσης, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

1. Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2. Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
3. Ευρωπαϊκή Επιτροπή
4. Ευρωπαϊκό Δικαστήριο
5. Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Αυτοί είναι τα κύρια όργανα που μνημονεύονται στο άρθρο 7 της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, κατόπιν των τροποποιήσεων που έγιναν στην Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997. Επιπλέον, στο άρθρο αυτό ορίζεται ότι το Συμβούλιο και η Επιτροπή βοηθούνται από μια Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και από την Επιτροπή των Περιφερειών, οι οποίες θα είχαν συμβουλευτικές λειτουργίες.

Επιπλέον, σύμφωνα με προβλεπόμενες διαδικασίες η προαναφερθείσα Συνθήκη, δημιούργησε τους παρακάτω θεσμούς:

1. Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)
2. Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
3. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Βασική μορφή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας είναι ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής που ορίζεται στο άρθρο 195 της Συνθήκης. Επιπλέον είναι απαραίτητο να αναφερθεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, ένας τριμερής οργανισμός στον οποίο συμμετέχει η Κοινότητα, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα Επενδύσεων και άλλοι οικονομικοί φορείς, των οποίων στόχος είναι να συνεισφέρουν στην εδραίωση της εσωτερικής αγοράς, την ενδυνάμωση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής παρεμβαίνοντας σε μεγάλα προγράμματα υποδομής, όπως

πρωτοβουλίες σχετικές με μικρομεσαίες επιχειρήσεις, και σε άλλους Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς, κέντρα παρακολούθησης και Ευρωπαϊκά γραφεία που καλύπτουν πολλούς τομείς δραστηριοτήτων (www.europa.eu.int) :

1. Ευρωπαϊκός Οργανισμός Αξιολόγησης Φαρμάκων
2. Ευρωπαϊός Οργανισμός Περιβάλλοντος
3. Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας
4. Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης
5. Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την Εκπαίδευση
6. Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας
7. Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στη Εργασία
8. Γραφείο Εναρμόνισης της Εσωτερικής Αγοράς
9. Κέντρο Ερευνών
10. Κέντρο Παρακολούθησης Αγροτικής Ανάπτυξης
11. Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Οπτικοακουστικού Τομέα
12. Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Πολιτικής Οικογένειας
13. Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Απασχόλησης
14. Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο των Φαινομένων Ρατσισμού και Ξενοφοβίας
15. Ευρωπαϊκό Κέντρο των Γλωσσών των Μειονοτήτων
16. Κοινοτικό Γραφείο Φυτικών Ποικιλιών
17. Ευροπολ Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία
18. Ευρωπαϊκό Κέντρο Μεταφράσεων των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
19. Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Αναδόμησης

1.3.1 Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΑΑΣΤΡΙΧΤ

Όπως η κατάργηση των τελωνειακών φραγμών του εμπορίου, το 1968, είχε φέρει στο φως τα τεχνικά και διοικητικά εμπόδια στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, έτσι και

η προσπάθεια εξάλειψης αυτών των τελευταίων, το 1992, είχε καταστήσει σαφές ότι η κοινή αγορά δεν θα γινόταν ενιαία αγορά όσο θα υπήρχαν ακόμη νομισματικά εμπόδια στις συναλλαγές. Γι' αυτό, οι οπαδοί της ολοκλήρωσης μεταξύ των έξι αρχικών κρατών μελών πίεζαν, ήδη πριν από την ολοκλήρωση της κοινής αγοράς, τους νέους εταίρους των να προχωρήσουν στο επόμενο στάδιο της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, εκείνο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης και μάλιστα να σκιαγραφήσουν το τελευταίο στάδιο, εκείνο της πολιτικής ένωσης. Οι οπαδοί, όμως, της διακυβερνητικής συνεργασίας ήταν επιφυλακτικοί. Είχαν προσχωρήσει στην Κοινότητα για να δρέψουν τα οφέλη της ενιαίας αγοράς και είχαν δεχτεί τις εκχωρήσεις εθνικής κυριαρχίας που ήταν απαραίτητες γι' αυτόν τον σκοπό. Αλλά αρνούσαν να κάνουν άλλες παραχωρήσεις στην κοινοτική μέθοδο ολοκλήρωσης και στις εξελικτικές ιδιότητές της (Κωνσταντίνος, 2001).

Η συμβιβαστική λύση που βρέθηκε στο Μάαστριχτ, τον Δεκέμβριο του 1991, ήταν να χωριστεί η επιχείρηση της ολοκλήρωσης στα δύο. Η αρχική Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα μετονομάστηκε σε Συνθήκη ιδρύουσα την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, για να υποδηλωθεί ότι αυτή έθετε νέους στόχους, ιδίως για τη νομισματική και την κοινωνική ολοκλήρωση. Στη Μεγάλη Βρετανία επιτράπηκε να απέχει από αυτούς τους νέους στόχους και ο λαός της Δανίας, που ερωτήθηκε με δημοψήφισμα, αποφάσισε να μην προσχωρήσει στη νομισματική ένωση. Μια νέα Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση υπογράφηκε συγχρόνως για να σκιαγραφήσει τους στόχους της πολιτικής ένωσης, ιδίως εκείνους μιας πολιτικής για τις εσωτερικές υποθέσεις και τη δικαιοσύνη και εκείνους μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας. Αλλά, με κοινή συμφωνία, αποφασίστηκε να επιδιωχθούν αυτοί οι στόχοι με διακυβερνητική συνεργασία. Έτσι, η Συνθήκη, η οποία υπογράφηκε στο Μάαστριχτ στις 7 Φεβρουαρίου 1992, αποτελείται από δύο διαφορετικές αλλά αλληλένδετες Συνθήκες: τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και τη Συνθήκη την ιδρύουσα την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΣΕΚ). Οι δύο αυτές Συνθήκες διαχώρισαν το ευρωπαϊκό οικοδόμημα σε τρεις πυλώνες, που διέφεραν κυρίως ως προς τις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων: το κύριο κτίσμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπου η συγκατοίκηση των ενοίκων ρυθμιζόταν από τη ΣΕΚ με την κοινοτική μέθοδο λήψης των αποφάσεων κατά πλειοψηφία, το κτίσμα της συνεργασίας στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων και το κτίσμα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ). Η

μέθοδος οικοδόμησης των δύο νέων πυλώνων ή κτισμάτων βασίστηκε στη διακυβερνητική συνεργασία, εφόσον η ΣΕΕ απαιτούσε ομοφωνία για τη λήψη των αποφάσεων και, επομένως, οποιοδήποτε κράτος μέλος μπορούσε να προβάλει βέτο και να εμποδίσει μια κοινή ενέργεια. Ένα «Κοινωνικό Πρωτόκολλο» εξαιρούσε το Ηνωμένο Βασίλειο από τους στόχους κοινωνικής προστασίας» της ΣΕΚ (www.lib.duth.gr).

Οι κυρίως οικονομικοί στόχοι των Κοινοτήτων ξεπεράστηκαν για να αποκτήσουν αυτές σφαιρικούς στόχους. Με το άρθρο Β (ΣΕΕ), η Κοινότητα/Ένωση έθεσε, πράγματι, στο Μάαστριχτ σαν στόχους:

- να προωθήσει την ισόρροπη και σταθερή οικονομική πρόοδο, ιδίως με τη δημιουργία ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα , με την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και με την ίδρυση μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η οποία θα περιλάμβανε εν καιρώ, ένα ενιαίο νόμισμα,
- να επιβεβαιώσει την ταυτότητά της στη διεθνή σκηνή, ιδίως με την εφαρμογή μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένης της εν καιρώ διαμόρφωσης μιας κοινής αμυντικής πολιτικής, η οποία θα μπορούσε, σε δεδομένη στιγμή, να οδηγήσει σε κοινή άμυνα, (library.panteion.gr)
- να ενισχύσει την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των υπηκόων των κρατών μελών της με τη θέσπιση ιθαγένειας της Ένωσης ,
- να αναπτύξει στενή συνεργασία στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων ,
- να διατηρήσει στο ακέραιο το κοινοτικό κεκτημένο και να το αναπτύξει, προκειμένου να εξασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα των μηχανισμών και των οργάνων της Κοινότητας (Κορρές , 2010).

Συνεπώς, από το 1992 οπότε άρχισε να ισχύει η Συνθήκη του Μάαστριχτ, η Ευρωπαϊκή Ένωση συνόδευε και συμπλήρωνε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα/Ένωση (ΕΚ/ΕΕ), έως τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας, την 1η Δεκεμβρίου 2009, η οποία κατήργησε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και παρέσχε νομική προσωπικότητα σε μόνον την Ευρωπαϊκή Ένωση (Grauwe, P,2004)

1.3.2 ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Η Συνθήκη που υπογράφηκε στο Άμστερνταμ στις 17 Ιουνίου 1997 μετά τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, δεν επέφερε σημαντικές αλλαγές στη διαδικασία της ολοκλήρωσης, αλλά σημείωσε ορισμένες προόδους σε αρκετές πολιτικές. Η πιο σημαντική εξέλιξη ήταν η μεταφορά στην πτέρυγα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η οποία διέπεται από την κοινοτική μέθοδο λήψης των αποφάσεων, των πολιτικών που σχετίζονται με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, ιδίως των θεμάτων των σχετικών με τις θεωρήσεις, το άσυλο και τη μετανάστευση. Κυρίως, κατέστησε πιο αποτελεσματική τη θεσμική δομή της Ένωσης, ιδίως δια της επέκτασης της διαδικασίας συναπόφασης (Κοινοβουλίου) και της λήψης των αποφάσεων κατά πλειοψηφία. Ένας άλλος σημαντικός στόχος της Συνθήκης του Άμστερνταμ ήταν να θέσει την απασχόληση και την κοινωνική προστασία στην καρδιά της Ένωσης. Ενώ δήλωνε ότι τα κράτη μέλη είχαν την κύρια ευθύνη για την απασχόληση, η αναθεωρημένη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα τα υποχρέωσε να επιδιώκουν από κοινού να βρουν λύσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας (Μουτσάτσος, 2007).

Στην πτέρυγα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Συνθήκη του Άμστερνταμ ενδυνάμωσε κάπως την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας, καθιστώντας το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων) υπεύθυνο για τον ορισμό κοινών στρατηγικών, τις οποίες θα εφαρμόζουν τα κράτη μέλη και η Ένωση, ορίζοντας έναν ύπατο εκπρόσωπο για την ΚΕΠΠΑ (τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου) (Στεφάνου, 2002).

1.3.3 ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

Η Συνθήκη που υπογράφηκε στη Νίκαια στις 26 Φεβρουαρίου 2001 δεν απέβλεπε στο να δώσει νέα ώθηση στη διαδικασία της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, αλλά να προετοιμάσει τα Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να λειτουργήσουν με τους εκπροσώπους δέκα νέων κρατών μελών. Η Συνθήκη της Νίκαιας αναθεώρησε τη Συνθήκη του Άμστερνταμ ιδίως ως προς τέσσερα θεσμικά θέματα: την αντικατάσταση της ομοφωνίας από την ειδική πλειοψηφία στις διαδικασίες απόφασης, τις ενισχυμένες συνεργασίες μερικών κρατών μελών, τη στάθμιση των

ψηφών στο Συμβούλιο και το μέγεθος και τη σύνθεση της Επιτροπής (Στεφάνου,2001).

Η Συνθήκη της Νίκαιας εξάπλωσε την ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία σε νέα θέματα, ενισχύοντας έτσι τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στη διαδικασία συναπόφασης με το Συμβούλιο. Ενίσχυσε επίσης και διευκόλυνε την ενισχυμένη συνεργασία μερικών κρατών μελών, σε περιπτώσεις που μια συμφωνία δεν μπορεί να επιτευχθεί με την κοινή διαδικασία λήψης των αποφάσεων. Το πρωτόκολλο για τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο υιοθετήθηκε στη Νίκαια, επαναπροσδιόρισε τη στάθμιση των ψήφων κάθε κράτους μέλους στο Συμβούλιο και εισήγαγε ένα πληθυσμιακό στοιχείο, ορίζοντας ότι οι αποφάσεις που παίρνονται με ειδική πλειοψηφία πάνω σε πρόταση της Επιτροπής πρέπει να συγκεντρώνουν τουλάχιστον το 72% των συνολικών ψήφων των μελών, τα οποία αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον 62% του συνολικού πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Απόφαση 2007/4) (Μούσης, 2005).

Έτσι, η Συνθήκη της Νίκαιας τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003. Υπό τον τίτλο της πόλης όπου υπογράφηκε, η Συνθήκη της Νίκαιας, όπως και οι αποσυρθείσες Συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ, περιλαμβάνει στην πραγματικότητα δύο Συνθήκες: τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ) (Κορρές , 2010).

1.3.4 ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ

Η Στρατηγική της Λισαβόνας στηρίζεται σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στόχων και επιβάλλει το συντονισμό και την αλληλενέργεια τόσο μεταξύ των δράσεων της Ένωσης και εκείνων των κρατών μελών, όσο και μεταξύ των διαφόρων κατευθύνσεων -οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής (Ιωακειμίδης, 2008). Κάθε στοιχείο της Στρατηγικής της Λισαβόνας είναι απαραίτητο, αλλά δύο αποτελούν τον πυρήνα της:

- Η οικονομική ανάπτυξη.
- Η αύξηση του ποσοστού απασχόλησης, για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής .

Επίσης παρακάτω αναφέρονται οι στόχοι της συνθήκης που ισχύουν από τον Μάρτιο του 2000:

- Η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου γνώσεων.
- Η ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής περιοχής έρευνας και καινοτομίας.
- Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος φιλικού για τις νέες και καινοτόμες επιχειρήσεις.
- Οικονομικές μεταρρυθμίσεις για την ολοκλήρωση και την αποτελεσματικότητα της εσωτερικής αγοράς.
- Η δημιουργία αποτελεσματικών και ολοκληρωμένων χρηματοοικονομικών αγορών.
- Η εφαρμογή υγιών μακροοικονομικών πολιτικών.
- Η έμφαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, για την ανταπόκριση στις νέες συνθήκες της κοινωνίας της γνώσης.
- Η δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας.
- Ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής πολιτικής.
- Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και η εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού (Ιωακειμίδης, 2008).

1.4 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

1.4.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

Όσον αφορά τον όρο της οικονομικής ολοκλήρωσης μπορεί να ερμηνευτεί ως η σταδιακή μείωση και εξαφάνιση των εμποδίων στην μετακίνηση των προϊόντων και των παραγωγικών συντελεστών μίας ομάδας χωρών καθώς επίσης και τον προγραμματισμό και την εισαγωγή μία δέσμης από κοινές πολιτικές και μέτρα. Ο Τίνμπεργκεν (1954) αναφέρει μια βασική ειδιοποιό διαφορά μεταξύ της αρνητικής ολοκλήρωσης που αφορά την κατάργηση των δασμών και των εμποδίων και της θετικής ολοκλήρωσης που σχετίζεται με την εισαγωγή κοινών πολιτικών ,κοινών

μέτρων και την δημιουργία κοινών θεσμών. Υπήρξαν διάφορες αντιλήψεις και προσεγγίσεις πάνω στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Ειδικότερα μπορεί να εννοηθεί ότι διαμορφώθηκαν ομάδες ρευμάτων αντίληψης για το παραπάνω ζήτημα φεντεραλιστές, οι λειτουργιστές, οι νεοφιλελεύθεροι και πλουραλιστές. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι η πολιτική ένωση χώρων με κοινή οικονομική, πολιτισμική, στρατηγική, εμπορική αφετηρία. Άρα συμπεριλαμβάνεται στα παραπάνω η κοινή απόφαση της ένωσης αυτής μέσω νόμων και οργάνων που ασκούν πολιτική σε θέματα άμυνας, στρατιωτικής, διπλωματίας (Korres, 2007).

Αφού η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι φαινόμενο πολιτικής φύσεως σύμφωνα με την πείρα διατυπώνεται η άποψη που λέει ότι η εξωτερική πολιτική διαμορφώνεται ανάλογα με τις πρωτοβουλίες σταδιακά όπως επίσης και από το εξωτερικό περιβάλλον και το ενδοκοινοτικό σύστημα (Tinbergen, 1954 στο Korres, 2007).

1.4.2 ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

Ήδη από τη δεκαετία του 1920 οι οπαδοί της ομοσπονδιοποίησης (federalists), όπως ο Coudenhove-Kalergi διέβλεπαν ότι τα ευρωπαϊκά έθνη, τα οποία είχαν μόλις αλληλοσπαραχθεί σε έναν αδελφοκτόνο πόλεμο, ήταν στην πραγματικότητα μια φυσική ενότητα, η οποία θα μπορούσε να γίνει σημαντική παγκόσμια δύναμη, εάν αποκτούσε ένα ομοσπονδιακό σύνταγμα (Μούσης,2005). Μετά τον δεύτερο καταστρεπτικό πόλεμο για την υπερίσχυση ενός ευρωπαϊκού έθνους επί των άλλων, ο Altiero Spinelli παρατηρούσε ότι τα κράτη-έθνη είχαν χάσει τον λόγο ύπαρξής τους εφόσον δεν μπορούσαν πλέον να εξασφαλίσουν την πολιτική και οικονομική ασφάλεια των πολιτών τους, και θα έπρεπε να παραχωρήσουν τη θέση τους σε μια ομοσπονδία, την οποία ονόμαζε ήδη «Ευρωπαϊκή Ένωση» (Μούσης,2005). Οι φεντεραλιστές έβαζαν το τελικό αποτέλεσμα της ευρωπαϊκής ενοποίησης τη δημιουργία πνεύματος αλληλεγγύης μεταξύ προαιώνιων εχθρών. Έβλεπαν ένα λαμπρό όραμα, αλλά όχι και τα μέσα για να το υλοποιήσουν (Μούσης, 2008).

Οι θεωρητικοί της λειτουργικότητας (functionalists), όπως ο Mitrany (Mitrany, 1966) τόνιζαν ότι οι διεθνείς οργανισμοί δεν είναι αυτοσκοποί, αλλά μέσα για την αντιμετώπιση προτεραιοτήτων υπαγορευόμενων από τις ανθρώπινες ανάγκες και πρέπει επομένως να προσαρμόζουν τις λειτουργίες τους στις ανάγκες κάθε

εποχής. Πάνω στον ενθουσιασμό τους, όμως, για τη δημιουργία ενός δικτύου πραγματικά διεθνών λειτουργικών οργανισμών, παραγνώρισαν τις λειτουργίες ειρήνης και ευημερίας που μπορούσε να προσφέρει μια περιφερειακή οργάνωση σαν την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Mitrany,1966).

Πιο κοντά στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα, η θεωρία των συναλλαγών (transactionalist) του Karl Deutsch (Deutsch, 1968), ορίζει τη διεθνή ολοκλήρωση σαν την επίτευξη μέσα σε μια εδαφική περιοχή ενός «πνεύματος κοινότητας» και θεσμών και πρακτικών αρκετά ισχυρών ώστε να εξασφαλίζουν τις προσδοκίες των λαών τους για «ειρηνική μεταλλαγή». Ο ισχυρισμός ότι η εδραίωση κοινοτικού πνεύματος μεταξύ αυτών των λαών εξαρτάται από τη δημιουργία δικτύων αμοιβαίων συναλλαγών επιβεβαιώνεται από την εμπειρία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Όμως, αυτή η εμπειρία καταδεικνύει ότι πρώτα πρέπει να εγκατασταθεί ένα θεσμικό πλαίσιο και κατόπιν πάνω σε αυτό να δημιουργηθούν οι άτυπες συναλλαγές και επομένως το κοινοτικό πνεύμα, το οποίο είναι απαραίτητο για μια επιτυχή πολυεθνική ολοκλήρωση (Ιωακειμήδης,2007)

Αρκετά σχετική με τη μέθοδο κοινής δράσης, είναι η νεολειτουργική (neofunctionalist) θεωρία, την οποία ανέπτυξε κυρίως ο Ernst Haas (Ernst, 1968) (Monnet,1962 and Ernst Haas,1968 στο Ben, 2006). Οι νεολειτουργικοί θεωρητικοί, όπως και ο Μοννέ, απέρριψαν τον ομοσπονδιακό ιδεαλισμό και κατέβασαν τη «λειτουργικότητα» του Mitrany από τις διεθνείς υψηλές σφαίρες στο συγκεκριμένο επίπεδο μερικών γειτονικών κρατών.

Η εμπνευσμένη από τον Monnet περίφημη διακήρυξη Robert Schuman, της 9ης Μαΐου 1950 ήταν σαφής ως προς την οδό που έπρεπε να ακολουθήσει η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση: «Η Ευρώπη... θα οικοδομηθεί με συγκεκριμένες πραγματοποιήσεις, που θα δημιουργήσουν πρώτα μια πραγματική αλληλεγγύη». Η ολοκλήρωση θα ήταν μια διαδικασία κατά την οποία οι θετικές λειτουργίες των κοινών θεσμικών οργάνων θα προκαλούσαν θετικές αντιδράσεις των πολιτικών και οικονομικών ηγετών, θα επιδρούσαν επί της συμπεριφοράς άλλων κοινωνικών ομάδων και θα προσέγγιζαν μεταξύ τους τα διάφορα έθνη.

Η νεολειτουργική λογική βασίζεται στην ιδέα της «επενέργειας διάχυσης» (spillover effect) ή πολλαπλασιαστικής ενέργειας. Αυτή σημαίνει ότι η οικονομική ολοκλήρωση εδραιώνει την αλληλεγγύη μεταξύ των συμμετεχόντων εθνών και αυτή

με τη σειρά της δημιουργεί την ανάγκη για την εγκατάσταση επιπλέον υπερεθνικών θεσμών (Ben, 2006). Στο οικονομικό επίπεδο, η δημιουργία μιας τελωνειακής ένωσης δημιουργεί πιέσεις για την ανάπτυξη κοινής αγοράς και νομισματικής ένωσης. Η στενή οικονομική ολοκλήρωση που επιτυγχάνεται απαιτεί υπερεθνική θεσμική νομιμοποίηση (Μούσης, 2005).

Μερικά δόγματα της νεολειτουργικής θεωρίας, όπως περί της εξασθένισης της ισχύος των εθνικών κρατών, προκάλεσαν τη γένεση μιας εναλλακτικής διακυβερνητικής θεωρίας (intergovernmentalism), ως εάν η επιτυχής λειτουργική εμπειρία της κοινοτικής μεθόδου μπορούσε να διαψευστεί με ιδεολογικά φορτισμένες θεωρίες περί της υπεροχής της διακυβερνητικής συνεργασίας. Πράγματι, οι Συνθήκες του Μάαστριχτ και του Άμστερνταμ διέψευσαν την πρόγνωση του Stanley Hoffmann (Hoffmann, 1964) ότι τα κράτη δεν θα διακύβευαν την κυριαρχία τους με το να μεταφέρουν την ολοκλήρωση από το πεδίο της οικονομίας στη σφαίρα της «υψηλής πολιτικής», δηλαδή της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας (Hoffman, 1964 στο Μούσης, 2005).

Παρόλο που η νεολειτουργική θεωρία πλησιάζει περισσότερο την πραγματικότητα της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ιδίως χάρη στην έμφαση επί των επενεργειών διάχυσης, ορισμένοι κριτικοί ορθά επισήμαναν κάποιες ατέλειες του νεολειτουργικού διαλογισμού. Τονίζοντας την διακυβέρνηση διαφόρων επιπέδων (multilevel governance) της ΕΚ/ΕΕ (σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό επίπεδο, κλπ.) και την αλληλεπίδραση των πρωταγωνιστών στα διάφορα επίπεδα, ο Gary Marks και άλλοι κατέδειξαν τις θεωρητικές παγίδες των υποθέσεων της προοδευτικής εξαφάνισης του κράτους ή, αντίθετα, της αμετάβλητης φύσης του (Ben, 2006). Οι νεοθεσμικοί (neoinstitutionalists), όπως οι March και Olsen (March, 1984) κατέδειξαν τη σημασία των θεσμών (όχι μόνο των τυπικά συγκροτημένων οργάνων, αλλά και των άτυπων σχέσεων) στη διαμόρφωση κατάλληλου περιβάλλοντος για τη σύναψη συναλλαγών.

1.4.3 ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

Σχετικά με τα ζητήματα που αφορούν την ολοκλήρωση σύμφωνα με τον Balassa (Balassa, 1961) ,προκύπτει ότι η παραδοσιακή θεωρία και η σχετική βιβλιογραφία της διαδικασίας της ολοκλήρωσης αναφέρεται σε διαφορετικά στάδια.

Εντούτοις εάν θεωρήσουμε ένα πιο ενεργό ρόλο και δραστικό της πολιτείας στην οικονομία ,συνεπάγεται ότι τα στάδια της ολοκλήρωσης δεν μπορούν να θεωρηθούν παρά ως επίπεδο σε αυξανόμενη συνεχόμενη κλίμακα, εφόσον δεν έχουν στην ουσία συμπληρωθεί εκείνα τα αντίστοιχα χαμηλότερα στάδια που απαιτούν μια πλήρη οικονομική, νομισματική και πολιτική ένωση (Κορρές, 2010). Στην συνέχεια θα εξεταστούν ορισμένα από τα βασικότερα διαφορετικά στάδια της ολοκλήρωσης όπως :

1.4.4 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Τα κράτη μέλη καταργούν τα εμπόδια σχετικά με το εμπόριο μεταξύ των χωρών τους ,αλλά διατηρούν την ελευθερία σχετικά με τις ενέργειες για την προώθηση της εμπορικής πολιτικής με τις τρίτες χώρες. Για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της εισαγωγής και της επανεξαγωγής των προϊόντων ,οι περιοχές ελεύθερου εμπορίου απαιτούν βασικούς κανόνες προέλευσης. Σαν παράδειγμα αναφέρεται ότι όταν εισέρχεται ένα προϊόν στην αγορά καταλήγοντας στο εμπόριο θα πρέπει να συνοδεύεται από έγγραφα που αναγράφεται η χώρα παρασκευής. Οι κανόνες προέλευσης μπορεί να είναι αρκετά περίπλοκοι για τα θέματα διοίκησης και διαχείρισης ,καθώς επίσης να υπάρχει θεσμική αβεβαιότητα ,έτσι ώστε να δημιουργείται μία πρόσβαση στις αγορές υπό όρους. Βασικό παράδειγμα αποτελεί η Ευρωπαϊκή ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου και Δασμών (The European Free Trade Association, Efta) που δημιουργήθηκε το 1960 από επτά ευρωπαϊκές χώρες ως εναλλακτική λύση στην δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (European Economic Community, EEC) .Μπορεί να αναφερθεί η Συμφωνία για το ελεύθερο εμπόριο στην Βόρεια Αμερική (NAFTA) που ξεκίνησε το 1994 μεταξύ των ΗΠΑ, του Καναδά και Μεξικού (Μούσης, 2005).

1.4.5 ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

Τελωνειακή Ένωση (Customs Union): είναι το πρώτο στάδιο της διαδικασίας εξέλιξης της Οικονομικής Ολοκλήρωσης. Η ελεύθερη κυκλοφορία αφορά όχι μόνο τα προϊόντα που παράγονται στα κράτη μέλη, αλλά όλα τα προϊόντα οποιασδήποτε προέλευσης, που βρίσκονται στο έδαφος των κρατών μελών. Αυτά τα κράτη μέλη χάνουν την τελωνειακή αυτονομία τους και δημιουργούν ένα κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο προς τις τρίτες χώρες, γεγονός που διαφοροποιεί την Τελωνειακή Ένωση

από τη Ζώνη Ελευθέρων Συναλλαγών. Το προϊόν κάθε τρίτης χώρας που μπαίνει στην Ένωση με τον ίδιο δασμό και απ' οποιαδήποτε χώρα της Ένωσης, κυκλοφορεί πλέον ελεύθερα σε όλες τις υπόλοιπες χώρες. Για να διαχειρίζονται το κοινό τελωνειακό δασμολόγιο, τα μέλη μιας τελωνειακής Ένωσης πρέπει να διαθέτουν μια κοινή εμπορική πολιτική. Η τελωνειακή Ένωση ολοκληρώθηκε στα πρώτα έξι κράτη της ΕΟΚ τον Ιούλιο του 1968. Από τα πιο γνωστά παραδείγματα τελωνειακής ένωσης αναφέρουμε τη Μπενελούξ (Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο) και την κοινή ευρωπαϊκή αγορά (ευρωπαϊκές κοινότητες) (www.europa.eu).

Όσο αναφορά τους στοχους της κοινότητας σε σχέση με τις τελωνειακές ενώσεις παρακάτω παρατίθενται ως εξής:

- Ενίσχυση του παγκόσμιου Εμπορίου.
- Προώθηση του θεμιτού εμπορίου.
- Ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕ ως τόπου κατάλληλου για την Βιομηχανία και δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.
- Προώθηση της ανάπτυξης σε άλλους τόπους.
- Παροχή βοήθειας έτσι ώστε να ανταποκριθούν οι υποψήφιοι προς προσχώρηση χώρες στην ΕΕ.
- Εξασφάλιση της προστασίας των πολιτών και των επιχειρήσεων της Κοινότητας σε όλους τους τομείς με τις εισαγωγές και εξαγωγές.

1.4.6 ΚΟΙΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ (COMMON MARKET)

Κοινές Αγορές: Αποτελούν ένα είδος τελωνειακής ένωσης που επιτρέπεται η ελεύθερη μετακίνηση των παραγωγικών συντελεστών. Οι κοινές αγορές βασίζονται σε τέσσερα βασικά σημεία με στόχο την ελευθερία: ελευθερία μετακίνησης των προϊόντων ,ελευθερία μετακίνησης των υπηρεσιών ,ελευθερία μετακίνησης των ανθρώπων και του εργατικού δυναμικού και τέλος ελευθερία μετακίνησης του κεφαλαίου. Τις τελευταίες δεκαετίες η Ευρωπαϊκή κοινότητα ονομαζόταν και κοινή αγορά, αν και η διάκριση και περιγραφή αυτή δεν ήταν πολύ ακριβής, καθώς η Ευρωπαϊκή κοινότητα προσέγγιζε περισσότερο μια τελωνειακή ένωση με ορισμένες

κλαδικές πολιτικές ,όπως η κοινή αγροτική πολιτική (ΚΑΠ,Common Agricultural Policy) που χρηματοδοτήθηκε από κοινοτικά προγράμματα (Κορρές , 2010).

1.4.7 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΈΝΩΣΗ

Πολιτική ένωση: Σε γενικότερο επίπεδο πολιτική ένωση συνεπάγεται και περιλαμβάνει μία κεντρική Αρχή που διαθέτει διευρυμένη δύναμη και εξουσία παρόμοια με εκείνες των κυβερνήσεων των διαφόρων κρατών σε διαφορετικά πεδία και θέματα ,πού έχουν σχέση με την εξωτερική πολιτική, θέματα ασφαλείας ,καθώς επίσης είναι υπεύθυνα για την εκλογή του Κοινοβουλίου. Η πολιτική ένωση δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμα λόγω διαφορετικής πολιτικής κυβερνήσεων κρατών-μελών που διαφέρουν στην εκχώρηση εθνικών δικαιωμάτων (www.europa.eu).

1.4.8 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΈΝΩΣΗ

Η οικονομική και Νομισματική ένωση θα έχει βασικούς άξονες: κοινή αγορά, συνεργασία, συντονισμό και κεντρικό έλεγχο των νομισματικών και δημοσιονομικών πολιτικών, ένα κοινό νόμισμα ή μία μια συγκεκριμένη και προγραμματισμένη μετατροπή μεταξύ των εθνικών νομισμάτων χωρίς πιθανότητα για αναπροσαρμογές των συναλλαγματικών ισοτιμιών και τέλος μία κεντρική τράπεζα. Στην περίπτωση της ΕΕ αποφασίστηκε η καθιέρωση του Ευρώ , κοινής νομισματικής πολιτικής και δημιουργία Ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας στην Φρανκφούρτη (www.circa.europa.eu).

1.5 ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

1.5.1 ΚΥΡΙΑ ΟΡΓΑΝΑ

1.5.1.1 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ (EUROPEAN COUNCIL)

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης παλιότερα ως Συμβούλιο των Υπουργών είναι το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων στην ΕΕ. Από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι αρμόδιο για την θέσπιση της νομοθεσίας της ΕΕ. Έχει αρμοδιότητες όπως η εξωτερική πολιτική, πολιτική ασφάλειας και αμυντική πολιτική.

Επίσης είναι αρμόδιο για αποφάσεις που έχουν σχέση με θέματα δικαιοσύνης και ελευθερίας.

Το Συμβούλιο απαρτίζεται από υπουργούς των εθνικών κυβερνήσεων όλων των κρατών μελών. Στις συνεδριάσεις παρευρίσκονται οι υπουργοί που είναι αρμόδιοι για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης: υπουργοί εξωτερικών, υπουργοί οικονομίας και οικονομικών ,υπουργοί Γεωργίας κ.α.. Κάθε έξι μήνες ,ένα διαφορετικό κράτος μέλος αναλαμβάνει την προεδρία της ΕΕ, δηλαδή προεδρεύει σ' αυτές τις συνεδριάσεις και καταρτίζει την συνολική πολιτική ατζέντα.

Κάθε χώρα διαθέτει αριθμό ψήφων στο Συμβούλιο ο οποίος αντικατοπτρίζει σε μεγάλο βαθμό την έκταση του πληθυσμού. Οι περισσότερες αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία αλλά για ορισμένα θέματα ευαίσθητης φύσεως σε τομείς όπως η φορολογία, το άσυλο, μετανάστευση και η εξωτερική πολιτική απαιτείται ομοφωνία. Στις λεγόμενες συνεδριάσεις της Συνόδου Κορυφής χαράσσεται η γενική πολιτική της ΕΕ (www.europa.eu).

1.5.1.2 ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

Η δημιουργία του αξιώματος του Υπουργού Εξωτερικών αποτελεί μια από τις κυριότερες καινοτομίες που εισάγει το Σύνταγμα. Χάρη στην προσωπικότητα αυτή, αναμένεται να υπάρξει μεγαλύτερη συνοχή και αποτελεσματικότητα στην εξωτερική δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), εφόσον ο Υπουργός Εξωτερικών θα είναι, πράγματι, ο εκπρόσωπος της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) της Ένωσης. Η δημιουργία του αξιώματος του Υπουργού Εξωτερικών συζητήθηκε διεξοδικά και από τη Συνέλευση και από τη Διακυβερνητική Διάσκεψη .

Η συγκεκριμένη θεσμική καινοτομία είναι αποτέλεσμα της συγχώνευσης του αξιώματος του Υπατου Εκπροσώπου για την ΚΕΠΠΑ και του αρμοδίου επί των εξωτερικών σχέσεων Επιτρόπου που ρόλος του είναι η άσκηση της ΚΕΠΠΑ και της ευρωπαϊκής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας αξιοποιώντας όλα τα μέσα που τίθενται στη διάθεσή του.

Εντούτοις, η εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης δεν θα ασκείται αποκλειστικά από τον Υπουργό Εξωτερικών. Πράγματι, το Σύνταγμα αναθέτει ρητώς

στην Επιτροπή το καθήκον της εκπροσώπησης της Ένωσης, εκτός όσον αφορά την ΚΕΠΠΑ.

Εξάλλου για τα θέματα της ΚΕΠΠΑ, το άρθρο I-22 ορίζει ότι ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου , πέρα από την προετοιμασία και την προεδρία των εργασιών των ευρωπαϊκών συμβουλίων, αναλαμβάνει να εξασφαλίσει στο επίπεδο του και την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Υπουργού Εξωτερικών.

1.5.1.3 ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το μοναδικό άμεσα εκλεγμένο όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα 736 μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αντιπροσωπεύουν τους πολίτες. Εκλέγονται κάθε πέντε χρόνια από ψηφοφόρους και στα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και αντιπροσωπεύουν 500 εκατομμύρια πολίτες (www.europarl.europa.eu).

Αριθμός μελών Κοινοβουλίου ανά χώρα	
Αυστρία	17
Βέλγιο	22
Βουλγαρία	17
Γαλλία	72
Γερμανία	99
Δανία	13
Ελλάδα	22
Εσθονία	6
Ηνωμένο Βασίλειο	72
Ιρλανδία	13
Ισπανία	50
Ιταλία	72
Κάτω χώρες	25
Κύπρος	6
Λετονία	8
Λιθουανία	12
Λουξεμβούργο	6
Μάλτα	5
Ουγγαρία	22
Πολωνία	50
Πορτογαλία	22
Ρουμανία	33

Σλοβακία	13
Σλοβενία	7
Σουηδία	18
Τσέχικη Δημοκρατία	22
Φινλανδία	13
Σύνολο	736

Πίνακας 1 Μέλη Κοινοβουλίου ανά χώρα

Πηγή: (<http://www.Europa.eu>)

Συνήθως, οι σύνοδοι ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πραγματοποιούνται στο Στρασβούργο και οι οποιεσδήποτε έκτακτες σύνοδοι στις Βρυξέλλες. Το Κοινοβούλιο έχει 20 επιτροπές, οι οποίες διεκπεραιώνουν το προπαρασκευαστικό έργο για τις συνόδους ολομέλειας και ορισμένες πολιτικές ομάδες που συνήθως συνεδριάζουν στις Βρυξέλλες. Η Γενική Γραμματεία εδρεύει στο Λουξεμβούργο και τις Βρυξέλλες (Χιόνης,2003).

Το Κοινοβούλιο συμμετέχει στο νομοθετικό έργο της ΕΕ σε τρία επίπεδα:

- Σύμφωνα με τη διαδικασία «συνεργασίας», η οποία θεσπίστηκε με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη το 1987, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί να εκφράσει τη γνώμη του για τα σχέδια οδηγιών και κανονισμών που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από την οποία μπορεί να ζητηθεί να τροποποιήσει τις προτάσεις της για να λάβει υπόψη τη γνώμη του Κοινοβουλίου .
- Από το 1987, υφίσταται επίσης η διαδικασία της «σύμφωνης γνώμης», βάσει της οποίας το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να εκφράσει τη σύμφωνη γνώμη του για διεθνείς συμφωνίες τις οποίες διαπραγματεύεται η Επιτροπή και για οποιαδήποτε πρόταση διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Η συνθήκη του Μάαστριχτ, το 1992, εισήγαγε τη διαδικασία «συναπόφασης», η οποία παρέχει στο Κοινοβούλιο τις ίδιες εξουσίες με το Συμβούλιο όταν εκδίδονται νομοθετικές πράξεις για ένα σύνολο σημαντικών θεμάτων που περιλαμβάνουν την ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων, την εσωτερική αγορά, την εκπαίδευση, την έρευνα, το περιβάλλον, τα διευρωπαϊκά δίκτυα, την υγεία, τον πολιτισμό, την προστασία των καταναλωτών, κλπ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει το δικαίωμα να απορρίψει μια υποψήφια νομοθετική πράξη προς ψήφιση σε αυτούς τους τομείς αν η απόλυτη πλειοψηφία των μελών του καταψηφίσει την «κοινή θέση» του Συμβουλίου. Η Συνθήκη προβλέπει διαδικασία συνδιαλλαγής.

Επιπλέον, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έχουν από κοινού την ευθύνη για την έγκριση του προϋπολογισμού της ΕΕ. Το Κοινοβούλιο μπορεί να απορρίψει τον προτεινόμενο προϋπολογισμό, όπως έχει κάνει αρκετές φορές. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ολόκληρη η διαδικασία του προϋπολογισμού πρέπει να ξεκινήσει από την αρχή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποβάλλει το σχέδιο του προϋπολογισμού, το οποίο στη συνέχεια συζητείται στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (Μούσης, 2005).

Επίσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ασκεί δημοκρατικό έλεγχο επί της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχει το δικαίωμα να αποπέμψει την Επιτροπή ψηφίζοντας πρόταση δυσπιστίας εις βάρος της. Για την απόφαση αυτή απαιτείται πλειοψηφία δύο τρίτων. Ελέγχει, επίσης, την τρέχουσα διαχείριση των πολιτικών της ΕΕ υποβάλλοντας προφορικές και γραπτές ερωτήσεις στην Επιτροπή και το Συμβούλιο. Τέλος, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου υποβάλλει έκθεση στο Κοινοβούλιο σχετικά με τις αποφάσεις που λαμβάνει το Συμβούλιο (Τσινισιζέλης, 1999).

1.5.1.4 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (COMMISSION)

Η πρώτη μορφή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθορίστηκε από τη συνθήκη για την ίδρυση της ΕΚΑΧ, η οποία υπογράφηκε στις 18 Απριλίου του 1951. Το 1957, με τις συνθήκες της Ρώμης, καθιερώθηκαν δύο νέα σώματα, η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, τα οποία συγχωνεύτηκαν μετέπειτα για τη δημιουργία της ενιαίας Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για τις τρεις Ευρωπαϊκές Κοινότητες εκείνης της εποχής, με βάση την Ενοποιημένη Συνθήκη που υπογράφηκε στις 8 Απριλίου 1965 και τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιουλίου 1967. Η ενιαία επιτροπή του 1967, αποτελεί ουσιαστικά το όργανο που λειτουργεί μέχρι σήμερα (ec.europa.eu).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Commission) είναι θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με απώτερο σκοπό την προστασία των κοινοτικών συμφερόντων των κρατών μελών της Ένωσης. Ιδρύθηκε το 1951 και έχει ως έδρα τις Βρυξέλλες, διατηρώντας επίσης γραφεία στο Λουξεμβούργο και αντιπροσωπείες σε όλες τις χώρες της Ένωσης. Η Επιτροπή προτείνει νέες ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις, τις οποίες υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελεί συγχρόνως εκτελεστικό όργανο της Ένωσης, αρμόδιο για την εφαρμογή των κοινών πολιτικών και την εξασφάλιση της εφαρμογής της ευρωπαϊκής

νομοθεσίας, ενώ παράλληλα διαχειρίζεται τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και τον οικονομικό προϋπολογισμό της (ec.europa.eu).

Τα μέλη της ονομάζονται επισήμως επίτροποι και συχνά με τον όρο Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφερόμαστε στο σώμα των επιτρόπων που ασκούν τη διοίκηση του οργάνου. Από το 2005, μετά τις αλλαγές της συνθήκης της Νίκαιας, κάθε κράτος μέλος εκπροσωπείται από έναν επίτροπο. Σε αντίθεση με το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάθε μέλος της Επιτροπής έχει ευρωπαϊκό ρόλο, διαχειρίζεται ένα χαρτοφυλάκιο που του ανατίθεται από τον πρόεδρο της στην αρχή της θητείας του και το χειρίζεται με ενιαίο Ευρωπαϊκό χαρακτήρα και προσανατολισμό, χωρίς υποδείξεις από εθνικές κυβερνήσεις ή άλλους οργανισμούς.

Οι αρμοδιότητες διαφέρουν ως προς άλλα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσα από το δικαίωμα πρωτοβουλίας στη νομοθετική διαδικασία. Έχει δηλαδή το δικαίωμα να υποβάλλει προτάσεις νέας ευρωπαϊκής νομοθεσίας στο Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, προκειμένου να προωθήσει τα συμφέροντα της Ένωσης ή να αντιμετωπιστεί ένα πρόβλημα. Λειτουργεί επίσης ως εκτελεστικό όργανο, με αρμοδιότητα στη διαχείριση και εκτέλεση του προϋπολογισμού της Ένωσης, καθώς και τη διαχείριση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων ή την εξασφάλιση της εφαρμογής των πολιτικών που έχουν εγκριθεί από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο (ec.europa.eu).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι αρμόδια για τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής της ισχύουσας ευρωπαϊκής νομοθεσίας ή την υποβολή σχεδίων αναθεώρησης των ευρωπαϊκών συνθηκών. Στα πλαίσια αυτού του ρόλου, έχει δικαίωμα να κινησει σχετικές νομικές διαδικασίες, όταν ένα κράτος μέλος παραβιάζει τη νομοθεσία, και να προσφύγει στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την επιβολή χρηματικών ποινών, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης του κράτους μέλους. Ως αρμοδιότητα της Επιτροπής αναφέρεται ότι είναι η εκπροσώπηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η διαπραγμάτευση διεθνών συμφωνιών (ec.europa.eu).

Επίσης είναι σημαντικό να αναφερθούν και οι λειτουργίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπως το ότι ενεργεί σύμφωνα με τις πολιτικές κατευθύνσεις που καθορίζει ο πρόεδρος της, ο οποίος διορίζεται κατόπιν πρότασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και έγκρισής της από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο εκλεγμένος πρόεδρος αναλαμβάνει την επιλογή των επιτρόπων από καταλόγους υποψηφίων, όπως αυτοί διαμορφώνονται από τα κράτη μέλη, ενώ η τελική έγκριση για το διορισμό της Επιτροπής δίνεται από το Κοινοβούλιο. Η θητεία της διαρκεί για πέντε έτη.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής αναθέτει στους επιτρόπους τους τομείς πολιτικής για τους οποίους θα είναι αρμόδιοι, με δυνατότητα ανακατανομής των αρμοδιοτήτων τους κατά τη διάρκεια της θητείας της Επιτροπής, εφόσον κριθεί αναγκαίο. Κατά

κανόνα, οι συνεδριάσεις της Επιτροπής διενεργούνται μία φορά την εβδομάδα, εμπιστευτικά, αλλά μπορεί να οριστούν και έκτακτες συνεδριάσεις αν κριθεί απαραίτητο από τον πρόεδρο, ο οποίος τις συγκαλεί (ec.europa.eu).

Διοικητικά, οργανώνεται σε διαφορετικές Γενικές Διευθύνσεις και υπηρεσίες, αρμόδιες για συγκεκριμένους τομείς, καθεμία από τις οποίες διαθέτει έναν Γενικό Διευθυντή ως επικεφαλής, ο οποίος δίνει αναφορά στον αρμόδιο επίτροπο. Οι Γενικές Διευθύνσεις συντάσσουν ουσιαστικά τις νομοθετικές προτάσεις, διενεργώντας ευρείες διαβουλεύσεις και σε συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία των κρατών μελών. Οι προτάσεις αυτές, περιλαμβάνονται στη συνέχεια στην ημερήσια διάταξη κάποιας συνεδρίασης της Επιτροπής και υποβάλλονται προς ψηφοφορία. Η λήψη των αποφάσεων για την έγκριση μίας πρότασης γίνεται κατόπιν ψηφοφορίας κατά τη διάρκεια μίας συνεδρίασης ή με γραπτή διαδικασία, κατά την οποία η πρόταση διανέμεται στους επιτρόπους, οι οποίοι με τη σειρά τους κοινοποιούν επιφυλάξεις τους ή άλλες προτεινόμενες τροποποιήσεις. Προβλέπεται επίσης διαδικασία εξουσιοδότησης ενός ή περισσότερων μελών της Επιτροπής να λάβουν μία απόφαση, με δυνατότητα περαιτέρω εκχώρησης αυτού του δικαιώματος σε Γενικούς Διευθυντές ή επικεφαλής υπηρεσιών της Επιτροπής (www.europa.eu).

1.6 ΆΛΛΑ ΌΡΓΑΝΑ

1.6.1 ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Το δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει την έδρα του στο Λουξεμβούργο. Κάθε μέλος κράτος της ΕΕ έχει από ένα δικαστή σε αυτό. Ο δικαστής επικουρείται από οκτώ εισαγγελείς. Τα μέλη του διορίζονται με απόφαση των κυβερνήσεων των κρατών μελών για έξι χρόνια. Αποστολή του Δικαστηρίου είναι να διασφαλίζει την τήρηση του δικαίου της ΕΕ και την ορθή ερμηνεία και εφαρμογή των Συνθηκών (Κορρές, 2010).

1.6.2 ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η δεύτερη Συνθήκη προϋπολογισμού, που υπογράφηκε τον Ιούλιο 1975, ίδρυσε το Ελεγκτικό Συνέδριο σαν υπεύθυνο όργανο για τον εξωτερικό έλεγχο του

γενικού προϋπολογισμού της Κοινότητας και η Συνθήκη του Άμστερνταμ το αναγνώρισε σαν θεσμικό όργανο. Αποτελείται από έναν υπήκοο κάθε κράτους μέλους. Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου επιλέγονται μεταξύ προσωπικοτήτων που υπηρετούν ή έχουν υπηρετήσει στις χώρες τους σε όργανα εξωτερικού ελέγχου ή διαθέτουν ειδικά προσόντα για το λειτούργημα αυτό. Διορίζονται για περίοδο έξι ετών από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Οφείλουν να ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη ανεξαρτησία (άρθρο 286 ΣΛΕΕ) (www.europa.eu).

Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει τους λογαριασμούς του συνόλου των εσόδων και των εξόδων της Ένωσης. Ελέγχει επίσης τους λογαριασμούς του συνόλου των εσόδων και εξόδων κάθε οργανισμού ιδρυμένου από την Ένωση. Ειδικότερα, ελέγχει τη νομιμότητα και την κανονικότητα των εσόδων και εξόδων και οφείλει να αναφέρει οποιαδήποτε παρατυπία. Ο έλεγχος πραγματοποιείται βάσει εγγράφων και, εν ανάγκη, επιτόπου στα άλλα όργανα της Ένωσης, στις εγκαταστάσεις κάθε οργανισμού που διαχειρίζεται έσοδα ή έξοδα για λογαριασμό της Ένωσης και στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων κάθε φυσικού ή νομικού προσώπου που λαμβάνει πληρωμές από τον προϋπολογισμό (άρθρο 287 ΣΛΕΕ) (www.europa.eu).

Το Ελεγκτικό Συνέδριο καταρτίζει ετήσια έκθεση μετά το κλείσιμο κάθε οικονομικού έτους. Η έκθεση αυτή διαβιβάζεται στα άλλα όργανα της Ένωσης και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνοδευόμενη από τις απαντήσεις των οργάνων αυτών στις παρατηρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το Ελεγκτικό Συνέδριο πρέπει να παρέχει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο δήλωση που να βεβαιώνει την ακρίβεια των λογαριασμών και τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων. Οι ετήσιες και οι ειδικές εκθέσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου θεωρούνται πλέον από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σαν στοιχεία αναφοράς για τον έλεγχο από αυτό το τελευταίο της διαχείρισης του προϋπολογισμού της Ένωσης από την Επιτροπή (άρθρο 287 ΣΛΕΕ) (Μούσης, 2005).

1.6.3 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) είναι το επίσημο όργανο που επιτρέπει στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα να εκτιμούν και να λαμβάνουν υπόψη τα συμφέροντα των επαγγελματικών και άλλων ενδιαφερομένων κύκλων κατά την εκπόνηση των κοινών πολιτικών.

Τα 344 μέλη της προτείνονται από τις κυβερνήσεις των κρατών μελών (η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο προτείνουν από 24, η Ρουμανία 15, η Ισπανία και η Πολωνία από 21, η Αυστρία, το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Ελλάδα, η Ολλανδία, η Ουγγαρία, η Πορτογαλία, η Τσεχική Δημοκρατία και η Σουηδία από 12, η Δανία, η Φινλανδία, η Ιρλανδία, η Λιθουανία και η Σλοβακία από 9, η Εσθονία, η Λετονία και η Σλοβενία από 7, η Κύπρος και το Λουξεμβούργο από 6 και η Μάλτα 5 και ονομάζονται από το Συμβούλιο μετά την γνωμάτευση της Επιτροπής για μια θητεία πέντε ετών (άρθρα 301 έως 304 ΣΛΕΕ). Πρέπει να εξασφαλίζουν μιαν ευρεία εκπροσώπηση των διάφορων κατηγοριών της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και συγκροτούνται εθελούσια σε τρεις ομάδες: την ομάδα των εργοδοτών (ονομαζόμενη ομάδα Ι), που περιλαμβάνει εκπροσώπους της βιομηχανίας, των τραπεζικών οργανισμών, των ομοσπονδιών των μεταφορών, κλπ. την ομάδα των εργαζομένων (ονομαζόμενη ομάδα ΙΙ), που αποτελείται βασικά από εκπροσώπους των συνδικαλιστικών οργανώσεων και την ομάδα διάφορων δραστηριοτήτων (ονομαζόμενη ομάδα ΙΙΙ), που περιλαμβάνει εκπροσώπους των γεωργών, των βιοτεχνών, των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, των ελεύθερων επαγγελματιών, των συλλόγων προστασίας των καταναλωτών και άλλων οργανώσεων που εκπροσωπούν διάφορα συμφέροντα, όπως των οικογενειών ή των οικολογικών κινημάτων (www.eesc.europa.eu).

Το Συμβούλιο ή η Επιτροπή οφείλουν να ζητούν τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής στις περιπτώσεις που προβλέπει η Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ. Μπορούν να ζητούν τη γνώμη της σε κάθε περίπτωση που το κρίνουν σκόπιμο. Εξάλλου η ίδια η ΟΚΕ μπορεί να παίρνει την πρωτοβουλία να διατυπώνει γνώμη στις περιπτώσεις που το θεωρεί σκόπιμο (άρθρο 304 ΣΛΕΕ). Οι γνώμες της ΕΟΚΕ επί των προτάσεων της Επιτροπής εκφράζουν τις ανησυχίες των οικονομικών παραγόντων, και δίνουν πολύτιμες ενδείξεις για τις διάφορες θέσεις, τα συμφέροντα και τις δυνατότητες συμφωνίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ επιτρέπει στους οικονομικούς παράγοντες που είναι τελικά οι άμεσα

ενδιαφερόμενοι για τις πρακτικές επιπτώσεις των ευρωπαϊκών μέτρων να συμπράττουν στη διαδικασία λήψης αυτών των μέτρων. Γι' αυτό η Επιτροπή τροποποιεί συχνά τις προτάσεις της για να λάβει υπόψη τις επίσημες απόψεις των ομάδων συμφερόντων της Ένωσης (www.eesc.europa.eu).

1.6.4 Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Η Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ (ακολουθούσα τη Συνθήκη περί της ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας) αναγνωρίζει επίσημα τον ρόλο των περιφερειών στη διακυβέρνηση της Ένωσης με τη θεσμοθέτηση της Επιτροπής των Περιφερειών, μιας συμβουλευτικής επιτροπής αποτελούμενης από αντιπροσώπους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης (άρθρα 305 έως 307 ΣΛΕΕ). Μετά από προτάσεις των κυβερνήσεων των κρατών μελών το Συμβούλιο διορίζει με ειδική πλειοψηφία για πέντε έτη τα 344 μέλη της Επιτροπής των Περιφερειών καθώς και ισάριθμους αναπληρωτές (με την ίδια εθνική κατανομή όπως και τα μέλη της ΕΟΚΕ) (www.europa.eu).

Το Συμβούλιο ή η Επιτροπή ζητούν υποχρεωτικά τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών στα θέματα ιδίως της απασχόλησης και των κοινωνικών υποθέσεων, του περιβάλλοντος, της παιδείας, της επαγγελματικής κατάρτισης, του πολιτισμού, της δημόσιας υγείας, των διευρωπαϊκών δικτύων και των διαρθρωτικών ταμείων. Μπορούν να ζητούν τη γνώμη της σε κάθε περίπτωση που το κρίνουν σκόπιμο, ειδικότερα όταν πρόκειται για διασυνοριακή συνεργασία. Η Επιτροπή των Περιφερειών μπορεί να εκφέρει γνώμη και με δική της πρωτοβουλία όταν θεωρεί ότι διακυβέρονται συγκεκριμένα περιφερειακά συμφέροντα. Η Επιτροπή των Περιφερειών προσεγγίζει, λοιπόν, τις περιφερειακές και τοπικές αρχές στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων και τις εκπροσωπεί σε όλες τις κοινές πολιτικές που τις ενδιαφέρουν (www.ypes.gr/el/Ministry/Actions/epitropi_perifereiwn).

1.6.5 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), που εδρεύει στο Λουξεμβούργο, χορηγεί δάνεια και εγγυήσεις για την ενίσχυση των λιγότερο αναπτυγμένων περιφερειών της ΕΕ και για να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να γίνουν πιο ανταγωνιστικές (Τσινισιζέλης, 1999).

1.6.6 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Στο πλαίσιο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης την οποία πρωτοξεκίνησε, η Συνθήκη του Μάαστριχτ ίδρυσε ένα Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και μία Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) . Τα δύο όργανα είναι αλληλένδετα. Δρουν μέσα στα όρια των εξουσιών που τους ανατίθενται από τη Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ και το προσαρτημένο σ' αυτήν καταστατικό του ΕΣΚΤ και της ΕΚΤ (άρθρα 127 έως 133 ΣΛΕΕ). Σύμφωνα με αυτό το καταστατικό και το άρθρο 282 της ΣΛΕΕ, η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών μελών με νόμισμα το ευρώ συγκροτούν το ευρωσύστημα . Το ΕΣΚΤ αποτελείται από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες και διοικείται από τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ, τα οποία είναι το διοικητικό συμβούλιο και η εκτελεστική επιτροπή (άρθρο 129 ΣΛΕΕ). Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται θεωρητικά από τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών όλων των κρατών μελών της ΕΕ , αλλά εφόσον υπάρχουν κράτη μέλη με παρέκκλιση, το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται πράγματι από τους διοικητές των κεντρικών τραπεζών των χωρών της ευρωζώνης και το γενικό συμβούλιο αποτελεί το τρίτο όργανο λήψεως αποφάσεων της ΕΚΤ . Επίσης, ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και τα άλλα μέλη της εκτελεστικής επιτροπής της ΕΚΤ διορίζονται με συμφωνία των κυβερνήσεων των κρατών μελών, τα οποία έχουν υιοθετήσει το ευρώ (Απόφαση 98/345) (www.ecb.int).

Οι στόχοι του ΕΣΚΤ είναι, κυρίως, η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και, με την επιφύλαξη αυτού του στόχου, η στήριξη των γενικών οικονομικών πολιτικών στην Ένωση . Τα βασικά καθήκοντα του ΕΣΚΤ είναι: να χαράζει και να εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική της Ένωσης, να διενεργεί πράξεις συναλλάγματος, να κατέχει και να διαχειρίζεται τα επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα των κρατών μελών και να προωθεί την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών. Η ΕΚΤ, η οποία έχει νομική προσωπικότητα, έχει το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμματίων μέσα στη ζώνη του ευρώ . Για την εκπλήρωση της αποστολής που έχει ανατεθεί στο ΕΣΚΤ, η ΕΚΤ μπορεί: να εκδίδει κανονισμούς αναγκαίους για την εκτέλεση των καθηκόντων που ορίζονται στη Συνθήκη, να λαμβάνει αποφάσεις αναγκαίες για την εκτέλεση των καθηκόντων που ανατίθενται στο ΕΣΚΤ και να διατυπώνει συστάσεις και γνώμες (άρθρο 132 ΣΛΕΕ) (www.ecb.int).

1.6.7 ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ

Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Χρηματοπιστωτικής Σταθεροποίησης είναι ένα προσωρινό πρόγραμμα χρηματοδότησης έκτακτης ανάγκης, το οποίο βασίζεται σε αντληθέντα κεφάλαια από τις χρηματοπιστωτικές αγορές και κατοχυρώνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χρησιμοποιώντας τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως εγγύηση. Λειτουργεί υπό την εποπτεία της Επιτροπής και αποσκοπεί στη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας στην Ευρώπη με την παροχή οικονομικής βοήθειας προς τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που βρίσκονται σε οικονομική δυσκολία.

Το ταμείο της Επιτροπής, που υποστηρίζεται από τα 27 μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την εξουσία να αυξηθεί έως και 60 δισεκατομμύρια € Ταυτόχρονα, μια ξεχωριστή οντότητα, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας εξουσιοδοτείται να δανειστεί έως και € 440.000.000.000 . Τόσο ο Ευρωπαϊκός μηχανισμός σταθερότητας όσο και το Ευρωπαϊκό ταμείο χρηματοπιστωτικής σταθερότητας θα λειτουργούν μέχρι τον Ιούνιο του 2013, όταν θα αντικατασταθούν με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας μόνιμου χαρακτήρα (www.europa.eu).

1.7 Η ΕΝΙΑΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Η δημιουργία ενός ενιαίου οικονομικού ευρωπαϊκού χώρου βασισμένου σε μια κοινή αγορά ήταν ένας βασικός στόχος της Συνθήκης της Ρώμης. Το άρθρο 2 αυτής της Συνθήκης προσδιόριζε αυτόν τον αντικειμενικό σκοπό ως εξής: «Η κοινότητα έχει σαν αποστολή, με τη δημιουργία μιας κοινής αγοράς, να προάγει την αρμονική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της κοινότητας, τη συνεχή και ισόρροπη επέκταση της οικονομίας, αυξημένη σταθερότητα, επιταχυνόμενη ανύψωση του βιοτικού επιπέδου και σχέσεις περισσότερο στενές μεταξύ των κρατών που συνενώνει». Όπως φαίνεται από αυτό το άρθρο, η κοινή αγορά δεν ήταν αυτοσκοπός αλλά μέσο για την επίτευξη οικονομικών και πολιτικών στόχων.

Θα πρέπει εδώ να αναλυθούν οι έννοιες «κοινή αγορά», «ενιαία αγορά» και «εσωτερική αγορά», οι οποίες είναι σχεδόν ταυτόσημες, αλλά οι οποίες υποδηλώνουν ορισμένες διαφορετικές καταστάσεις. Η κοινή αγορά είναι ένα στάδιο της διαδικασίας πολυεθνικής ολοκλήρωσης, το οποίο, σύμφωνα με μια απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, «αποβλέπει στην εξάλειψη όλων των εμποδίων στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ώστε να υπάρξει συγχώνευση των εθνικών αγορών σε μια ενιαία αγορά, η οποία να πλησιάζει όσο γίνεται τις συνθήκες μιας πραγματικής εσωτερικής αγοράς» (υπόθεση 15/81). Αξίζει να σημειωθεί ότι η Συνθήκη της Λισαβόνας αγνοεί τις έννοιες «ενιαία αγορά» και «κοινή αγορά». Αντικατέστησε τις λέξεις «κοινή αγορά» (της Συνθήκης της Νίκαιας) με το τελικό αποτέλεσμα αυτού του σταδίου της διαδικασίας ολοκλήρωσης, την «εσωτερική αγορά», η οποία σύμφωνα με το άρθρο 26 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ (πρώην άρθρο 14 (ΣΕΚ) «περιλαμβάνει ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων σύμφωνα με τις διατάξεις αυτής της Συνθήκης». Παρακάτω φαίνονται ποια εμπόδια ξεπέρασε η κοινότητα κατά το στάδιο της κοινής αγοράς για να φθάσει τον στόχο της ενιαίας αγοράς στο τέλος του 1992, ένα στόχο που έθεσε το 1985 ο τότε πρόεδρος της Επιτροπής, Jacques Delors (Τσινισιζέλης, 1999). Η εγκαθίδρυση της κοινής αγοράς απαιτούσε πρώτα από όλα την εξάλειψη των τελωνειακών δασμών στις εισαγωγές και τις εξαγωγές, που ίσχυαν μεταξύ των κρατών μελών πριν από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ)

Η δημιουργία μιας κοινής αγοράς ομοιάζουσας με εσωτερική αγορά συνεπάγεται όχι μόνο την απελευθέρωση του εμπορίου μεταξύ των μετεχόντων κρατών, αλλά και την ελεύθερη κυκλοφορία των συντελεστών της παραγωγής: εργασίας, κεφαλαίου και υπηρεσιών. Επιπλέον απαιτεί την ελεύθερη εγκατάσταση των προσώπων και των εταιρειών στο έδαφος των κρατών μελών, για την άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων τους. Προϋπόθεση για να υπάρξει κοινή αγορά, πρέπει τα κράτη μέλη που την αποτελούν να έχουν καθιερώσει τέσσερις βασικές ελευθερίες: την ελευθερία κυκλοφορίας των αγαθών, χάρη στην εξάλειψη όλων των εμποδίων του εμπορίου· την ελευθερία κυκλοφορίας των μισθωτών και μη μισθωτών εργαζομένων, χάρη στην κατάργηση όλων των περιορισμών στην είσοδο και στη διαμονή τους σε άλλα κράτη μέλη· την ελευθερία εγκατάστασης προσώπων και

εταιρειών στο έδαφος οποιουδήποτε κράτους μέλους και της παροχής υπηρεσιών από αυτούς στο κράτος υποδοχής και την ελευθερία διακίνησης κεφαλαίων για προσωπικούς ή επιχειρηματικούς λόγους. Για την διακίνηση των αγαθών και την ρύθμιση της λειτουργίας των κανόνων της αγοράς υπεύθυνος είναι ο πρόεδρος της ΕΕ και υπουργός εξωτερικών του εκάστοτε κράτους μέλους (Κορρές , 2010).

1.7.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΓΟΡΑΣ

Ο όρος κοινωνική διάσταση της ενιαίας αγοράς αναφέρεται στις προσπάθειες που έγιναν για να δοθεί στην ενιαία αγορά και συνολικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση μια ανθρώπινη διάσταση και κοινωνική διάσταση .

Σημαντικό στοιχείο της κοινωνικής διάστασης αποτελεί ο κοινωνικός διάλογος. Πρόδρομοι για να συγκεντρωθούν οι κοινωνικοί εταίροι σε ένα τραπέζι της συναίνεσης ήταν από την δεκαετία του 70 η Μόνιμη επιτροπή για την απασχόληση και η αποκαλούμενη τριμερής διάσκεψη. Οι απόπειρες εκείνης της εποχής για την επίτευξη συντονισμένης δράσης απέτυχαν εξαιτίας της ανεπαρκούς βούλησης για συμβιβασμό και επειδή ούτε η κοινότητα ,ούτε οι κεντρικές οργανώσεις διέθεταν την αναγκαία αρμοδιότητα για αυτό .

Η έννοια του κοινωνικού διαλόγου θεσπίστηκε από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και όπως ορίζεται περαιτέρω από το άρθρο του κοινωνικού πρωτοκόλλου του Μάαστριχτ σημαίνει ότι οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να συνεργαστούν για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και να προσδώσουν μια κοινωνική διάσταση σε αυτήν .

1.7.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Ο κοινοτικός χάρτης των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων που εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 1989 θεωρήθηκε ως σημαντική συμβολή για την υλοποίηση της κοινωνικής διάστασης της ενιαίας αγοράς. Ο φιλόδοξος αυτός στόχος του χάρτη που καθορίζει δεσμευτικά και νομικά επιβαλλόμενα θεμελιώδη δικαιώματα μεταβλήθηκε κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων του Συμβουλίου μετά την υποβολή της πρότασης τον Απρίλιο του 1989 από την οικονομική και κοινωνική Επιτροπή και κατέστη μια μη δεσμευτική

πολιτική δήλωσης πρόθεσης για θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα τα οποία είναι η επαγγελματική κατάρτιση, ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και δικαιώματα πληροφόρησης ,διαβούλευσης και συναπόφασης των εργαζομένων. Για να καταστεί δυνατό αυτό η Επιτροπή υπέβαλλε ένα πρόγραμμα δράσης το οποίο έχει σχέση με την κοινωνική πολιτική και περιελάμβανε 47 οδηγίες οι οποίες σε μεγάλο βαθμό έως σήμερα έχουν εφαρμοστεί .Είναι σχετικές με τις απολύσεις των εργαζομένων, την απόδειξη σχέσεων εργασίας, προστασία της μητρότητας, προστασίας παιδικής εργασίας και του χρόνου εργασίας.

Η ΕΕ κυβερνάται από διάφορα όργανα, πρωτίστως από την Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέχει την εκτελεστική εξουσία. Αποτελείται αυτήν την περίοδο από 27 Επιτρόπους, ένας από κάθε κράτος μέλος. Η Επιτροπή είναι αρμόδια για τη σύνταξη όλων των προτεινόμενων κανόνων, προκειμένου να συντονιστεί η ευρωπαϊκή νομοθεσία. Ελέγχει, επίσης, μερικές αντιπροσωπείες και είναι αρμόδια για την, σε καθημερινή βάση, λειτουργικότητα της Ένωσης. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και επικυρώνεται από το Κοινοβούλιο.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (επίσης γνωστό ως Συμβούλιο των υπουργών) κατέχει κατά το ήμισυ την δεύτερη εξουσία, την νομοθετική. Αποτελείται από εθνικούς υπουργούς, αρμόδιους για τον νόμο της ΕΕ που εξετάζεται. Παραδείγματος χάριν, η ευρωπαϊκή νομοθεσία σχετικά με τη γεωργία θα αντιμετωπιζόταν από Συμβούλιο που αποτελείται από τους υπουργούς γεωργίας κάθε κράτους - μέλους.

Η προεδρία του σώματος εναλλάσσεται μεταξύ των κρατών μελών κάθε έξι μήνες. Για να αυξηθεί η σταθερότητα, το κράτος μέλος, που αναλαμβάνει την προεδρία, συνεργάζεται και με το προηγούμενο και με το επόμενο κράτος μέλος στην προεδρία. Δεν πρέπει να συγχέεται με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο δεν είναι επίσημο Σώμα (αν και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι σημαντικό Σώμα και μοιράζεται την προεδρία του με το Συμβούλιο της ΕΕ). Αποτελείται από τους επικεφαλής της κυβέρνησης και τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνεδριάζει τέσσερις φορές ετησίως.

Για το άλλο μισό της νομοθετικής εξουσίας αρμόδιο είναι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και είναι ο μόνος συνδικαλιστικός φορέας που αποτελείται από τους

αντιπροσώπους που εκλέγονται άμεσα από τους πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ. Οι πολίτες, σε όλα τα κράτη μέλη, κάθε πέντε έτη εκλέγουν 785 μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ευρωβουλευτές). Αν και οι εκλογές είναι για εθνικούς υποψηφίους, τα μέλη του Κοινοβουλίου κάθονται σύμφωνα με τα πολιτικά ιδανικά παρά ανάλογα με την υπηκοότητα. Ο πρόεδρος του Κοινοβουλίου εκλέγεται από τα μέλη του.

Ο δικαστικός κλάδος της ΕΕ αποτελείται κατά κύριο λόγο από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, που αποτελείται από 27 δικαστικούς. Ένας δικαστικός ορίζεται από κάθε κράτος μέλος. Ο Πρόεδρος εκλέγεται από τους υπόλοιπους δικαστές. Το Δικαστήριο ενσωματώνει και το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ένα πταισματοδικείο που δημιουργήθηκε για να μειώσει τον φόρτο εργασίας του Δικαστηρίου. Υπάρχει, επίσης, το ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο ελέγχει τους απολογισμούς της ΕΕ.

Άλλοι οργανισμοί περιλαμβάνουν την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις δύο συμβουλευτικές επιτροπές: την Επιτροπή των Περιφερειών και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) ελέγχει τη νομισματική πολιτική μέσα στην Ευρωζώνη (κράτη μέλη που έχουν υιοθετήσει το Ευρώ ως νόμισμα). Καθιερώθηκε το 1998 και έχει την έδρα της στην Φρανκφούρτη στην Γερμανία. Υπάρχει, επίσης, ένας μεγάλος αριθμός οργανισμών, που οργανώνεται συνήθως από τη δευτεροβάθμια νομοθεσία, οι οποίοι υφίστανται για να εφαρμόζουν τις επιμέρους πολιτικές. Αυτές είναι οι αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παραδείγματα είναι ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, η Ευρωπαϊκή Αντιπροσωπεία Ασφάλειας Αεροπορίας και το Γραφείο Εναρμόνισης στην Εσωτερική Αγορά. Τέλος, ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής ερευνά καταγγελίες κακής διαχείρισης από τα όργανα της ΕΕ¹.

Δεν υπάρχει καμία επίσημη πρωτεύουσα για την ΕΕ. Οι τοποθεσίες των ιδρυμάτων διαμοιράζονται σε πολλές πόλεις και διάφορα κράτη μέλη. Εντούτοις, οι Βρυξέλλες θεωρούνται συχνά η ντε φάκτο πρωτεύουσα, δεδομένου ότι τα περισσότερα από τα κύρια όργανα συγκεντρώνονται εκεί, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής και του Συμβουλίου. Το Κοινοβούλιο είναι εν μέρει βασισμένο στην πόλη αλλά έχει ως επίσημη βάση του το Στρασβούργο, όπου πραγματοποιούνται

¹ Christian N.(2008),Ευρωπαϊκή Ένωση, Φρανκφούρτη

τουλάχιστον δώδεκα ολομέλειες κάθε έτος, διάρκειας μιας εβδομάδας καθεμία. Η πόλη πρωταγωνιστεί ανάμεσα στα δικαστήρια όλης της ΕΕ αλλά και σε διάφορα άλλα τμήματα και οργανισμούς.

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΟΡΕΙΑΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η οικονομική και νομισματική ενοποίηση της Ευρώπης είναι μία παλιά ιστορία που ανάγεται τουλάχιστον στον 19^ο αιώνα. Παρ'όλα αυτά υπήρξαν αρκετές περιόδοι που κυριάρχησαν για μεγάλο χρονικό διάστημα συστήματα νομισματικής συνεργασίας τα οποία δεν απείχαν πολύ από το πρότυπο αυτό .

Το 1865 ,μία ομάδα χωρών της Κεντρικής Ευρώπης (Γαλλία, Βέλγιο, Ελβετία, Ιταλία) δημιούργησαν την Λατινική Νομισματική Ένωση με το γαλλικό φράγκο. Η ένωση αυτή είχε ως σκοπό την τυποποίηση των νομισμάτων με βάση χρυσού και αργυρού .Όμως η συγκεκριμένη προσπάθεια απέτυχε καθώς στις αρχές της δεκαετίας του 1870 υπήρξε υπέρ-προσφορά αργυρού στις διεθνείς αγορές που σταθεροποίησε την σχετική τιμή των δύο πολύτιμων μετάλλων (Θαλασσινός, 2002).

Ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών (Exchange Rate mechanism-ERM) του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος αντιπροσώπευσε την σημαντικότερη εξέλιξη στις ευρωπαϊκές νομισματικές σχέσεις τα τελευταία χρόνια. Η πορεία του μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών αρχικά θεωρήθηκε επιτυχής, τουλάχιστον μέχρι τα μέσα του 1992 και την πρώτη συναλλαγματική κρίση .Η επιτυχία αυτού του μηχανισμού συναλλαγματικών ισοτιμιών κατά την διάρκεια του 1980 αφορά τόσο στην μείωση του πληθωρισμού στις χώρες μέλη, όσο και στην σταθεροποίηση των συναλλαγματικών ισοτιμιών ,ιδιαίτερα κατά το πρώτο μισό της δεκαετίας (Χιονης, 2003).

Η επίσημη εφαρμογή του ΕΝΣ είχε αρχίσει στις 13 Μαρτίου του 1979 και ο σκοπός του ήταν η ελαχιστοποίηση της αστάθειας των συναλλαγματικών ισοτιμιών μεταξύ των κοινοτικών νομισμάτων με την προσαρμογή της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής. Ένα από τα κύρια στοιχεία του ήταν η ενιαία ευρωπαϊκή λογιστική μονάδα το Ecu (European Currency Unit, δηλαδή η Ευρωπαϊκή νομισματική Λογιστική Μονάδα), που ήταν η επίσημη Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα. Η έκθεση που συντάχθηκε υπό την προεδρία του Ντελόρ και με την συμμετοχή των διοικητών των κεντρικών τραπεζών και άλλων προσωπικοτήτων

οδήγησε στην απόφαση του ευρωπαϊκού συμβουλίου της Μαδρίτης (Ιούνιος του 1989) να ξεκινήσει 1-7 -1990 η πρώτη φάση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης (ONE) με την πλήρης απελευθέρωση κεφαλαίων και ισχυροποιήσεων του Συμβουλίου των Διοικητών των 12 κεντρικών τραπεζών. Η συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992 πέτυχε ένα άλμα στο πεδίο της οικονομικής ολοκλήρωσης, μετά από την παράκαμψη των Βρετανικών αντιρρήσεων σε σχέση με την ONE (η Βρετανία και η Δανία αυτοεξαιρέθηκαν από αυτήν) (nefeli.lib.teicrete.gr).

Η συνθήκη του Μάαστριχτ πρόβλεπε την σύγκληση διακυβερνητικής διάσκεψης το 1996 για την αναθεώρηση των διατάξεων. Στο μεταξύ μετά την Διεύρυνση προς την Αυστρία, τη Σουηδία και την Φιλανδία το 1995 και ενόψει νέων διερευνήσεων προς τις χώρες της κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και την Κύπρο, έγινε πιο επιτακτική η πραγματοποίηση των απαραίτητων θεσμικών μεταρρυθμίσεων προκειμένου να μην παραλύσει η Ένωση μετά από αυτές τις διερευνήσεις (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 1998).

Τον Μάιο του 1998, αποφασίστηκε ποιες χώρες θα μπορούσαν να εισέρθουν στο νέο νόμισμα, το Ευρώ (€). Η Ελλάδα είναι μέλος από την 1^η Ιανουαρίου του 2001. Τον Ιούνιο του 1998, η Ευρωπαϊκή Κεντρική τράπεζα (ECB, European Central Bank) ξεκίνησε να λειτουργεί στην Φραγκφούρτη. Από τον Ιανουάριο του 2002, οι 12 ευρωπαϊκές χώρες αντικατέστησαν το νόμισμά τους με το ευρώ (€) και μονάχα τρεις χώρες, η Βρετανία, η Σουηδία και Δανία, έμειναν εκτός του ευρώ (€). Οι χώρες που συμμετείχαν στην ευρωζώνη (Euro zone) και στο ευρώ (€) υιοθέτησαν κοινά επιτόκια και επίσης συνεργασία για τις δημοσιονομικές τους πολιτικές (Ευρωπαϊκή επιτροπή, 2004).

2.2 Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Σύμφωνα με αυτή την θεωρία, οι σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι οι πλέον κατάλληλες για περιοχές που χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό ολοκλήρωσης μέσω του διεθνούς εμπορίου και της κίνησης των συντελεστών παραγωγής (www.europa.eu).

2.2.1 ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Άριστη νομισματική περιοχή (ΑΝΠ) θεωρείται μια γεωγραφική επικράτεια μιας ομάδας χωρών οι οποίες έχουν υιοθετήσει ένα κοινό νόμισμα. Το κοινό αυτό νόμισμα μπορεί να κυμαίνεται ελεύθερα με τα νομίσματα των χωρών του υπόλοιπου κόσμου. Μια τέτοια ένωση αποτελεί και η οικονομική και νομισματική ένωση (ΟΝΕ). Η θεωρία των άριστων νομισματικών περιοχών, που αναπτύχθηκε αρχικά την δεκαετία του '60 από τους Mundell το 1961 και Mckinnon το 1963, παρέχει κάποια κριτήρια μέσα από τα οποία εκτιμούνται τα κόστη και τα οφέλη από την ένταξη μιας χώρας σε αυτές. Τα κριτήρια αυτά είναι : (library.panteion.gr)

- α) η ομοιότητα των δομών των οικονομιών τους
- β) η υψηλή κινητικότητα των παραγωγικών συντελεστών, και ιδιαίτερα της εργασίας που αποτελεί κύριο μηχανισμό προσαρμογής έναντι των ασύμμετρων διαταραχών, δηλαδή διαταραχών που είτε δεν πλήττουν το σύνολο των χωρών της νομισματικής ένωσης αλλά μόνο ορισμένες από αυτές τις χώρες, είτε πλήττονται όλες οι οικονομίες των ΑΝΠ σε διαφορετική έκταση.
- γ) η ανοικτότητα του εμπορίου των υποψηφίων χωρών με τις υπόλοιπες χώρες των ΑΝΠ.
- δ) η ευκαμψία μισθών και τιμών.
- ε) η ομοιομορφία στους ρυθμούς πληθωρισμού.
- στ) η ενοποίηση των οικονομικών αγορών.

2.2.2 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Στα μέσα της δεκαετίας του '80 όπου το ενδιαφέρον για την Ευρωπαϊκή Ένωση αναζωπυρώθηκε, οι οικονομολόγοι ανέτρεξαν στην θεωρία των ΑΝΠ προκειμένου να απαντήσουν στο ερώτημα για το αν έπρεπε η Ευρώπη να προχωρήσει προς την κατεύθυνση μιας νομισματικής ενοποίησης. Ωστόσο, ξεκάθαρες απαντήσεις δεν δόθηκαν. Εντούτοις η σταδιακή θεωρητική και εμπειρική πρόοδος που σημειώθηκε στην θεωρία των ΑΝΠ, οδήγησε σε μια εκτίμηση των βασικών πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων μιας νομισματικής ενοποίησης.

Παρατηρώντας την εξέλιξη της θεωρίας των άριστων νομισματικών περιοχών, την δεκαετία του '90 μέχρι και σήμερα το ενδιαφέρον επικεντρώνεται κυρίως στην πιο πολύπλοκη περιγραφή των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων από την ένταξη σε μια νομισματική ένωση.

Τα πλεονεκτήματα αφορούν στο μικρότερο κόστος συναλλαγών ανάμεσα στις χώρες που εμπορεύονται μεταξύ τους, λόγω της χρησιμοποίησης ενός και μόνο κοινού νομίσματος. Επιπλέον στα πλεονεκτήματα συγκαταλέγονται η σταθερότητα των τιμών και η μείωση της αβεβαιότητας σχετικά με την πορεία της συναλλαγματικής ισοτιμίας που προωθεί το εμπόριο και τις ξένες άμεσες επενδύσεις.

Στον αντίποδα βρίσκονται τα μειονεκτήματα που αναφέρονται στην απώλεια της αυτονομίας των χωρών στην άσκηση συναλλαγματικής πολιτικής εντός μιας νομισματικής ένωσης, που χρησιμοποιούταν ως σταθεροποιητικό εργαλείο έναντι των διαταραχών. Παρόλα αυτά, χώρες με στενούς εμπορικούς δεσμούς και σχετικά συσχετισμένους επιχειρηματικούς κύκλους είναι πιθανόν να ωφεληθούν από την συμμετοχή τους σε μια νομισματική ένωση.

Σύμφωνα με τους Frankel και Rose οι χώρες προκειμένου να ωφεληθούν από την ένταξή τους στην Ευρωζώνη θα πρέπει να έχουν τα εξής δύο χαρακτηριστικά : α) μεγάλο βαθμό ανοικτότητας της οικονομίας τους και β) υψηλή συσχέτιση των επιχειρηματικών τους κύκλων (Rose, 1998).

Ο Krugman αντεπιχειρεί αναφέροντας ότι καθώς το εμπόριο αυξάνει, οι χώρες οδηγούνται σε μεγαλύτερη εξειδίκευση στην παραγωγή, η οποία με την σειρά της οδηγεί σε περισσότερο ασύμμετρους οικονομικούς κύκλους. Ποιο συγκεκριμένα, λόγω της μείωσης του κόστους των συναλλαγών και της αυξανόμενης ενοποίησης των χωρών, οι χώρες εξειδικεύονται στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών στα οποία έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα. Η εξειδίκευση αυτή κάνει τις χώρες πιο ευάλωτες σε στοχαστικές διαταραχές προσφοράς, το οποίο συνεπάγεται μείωση της συσχέτισης των επιχειρηματικών κύκλων. Επομένως υπάρχει κόστος από την ένταξη των χωρών σε μια νομισματική ένωση . Σύμφωνα με τους De Grauwe και Mongelli (De Grauwe, 2005), η οικονομική ενοποίηση μπορεί να αυξάνει την ειδίκευση στην παραγωγή. Έτσι λοιπόν, η μεγαλύτερη οικονομική ενοποίηση σύμφωνα με την υπόθεση εξειδίκευσης, θα μετακινούσε μια χώρα μακριά από την περιοχή των οφελών από την ένταξη σε μια νομισματική ένωση (Κορρές , 2010).

2.3 ΕΝΙΑΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Κατά τη διάρκεια μετάβασης προς την ΕΝΕ, αλλά ακόμα περισσότερο μετά την έναρξη λειτουργίας της ΕΝΕ και της εισαγωγής του ευρώ, οι νομισματικές συνθήκες των εθνικών οικονομιών και ειδικά ο μηχανισμός άσκησης νομισματικής πολιτικής έχουν υποστεί σημαντικές αλλαγές. Ειδικότερα, πριν την έναρξη της ΕΝΕ, η νομισματική και συναλλαγματική πολιτική ήταν υπό τον έλεγχο των κεντρικών τραπεζών και κυβερνήσεων. Στην διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, για τις χώρες της ΕΕ οι οποίες επιθυμούσαν την ένταξη τους στην ΕΝΕ, οι στόχοι, τα μέσα, και γενικότερα η άσκηση της νομισματικής πολιτικής καθορίζονταν ωστόσο σε μεγάλο βαθμό από τις δεσμεύσεις που ανέλαβαν βάσει της Συνθήκης του Μάαστριχτ και τους περιορισμούς που δημιουργούσε ο Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΕΝΣ) (Κορρές, 2010).

Με την έναρξη λειτουργίας της ΕΝΕ οι εθνικές κεντρικές τράπεζες και κυβερνήσεις παραιτήθηκαν της δυνατότητάς τους για άσκηση αυτόνομης νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής ως εργαλείο μακροοικονομικής ρύθμισης και παρέμβασης στην διαμόρφωση των οικονομικών συνθηκών των χωρών τους. Η άσκηση της κοινής και συναλλαγματικής πολιτικής, η διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων και η εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών στην ζώνη του ευρώ πέρασε στον έλεγχο της κεντρικής ευρωπαϊκής νομισματικής αρχής, δηλαδή του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ). Το ΕΣΚΤ περιλαμβάνει την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις Κεντρικές Τράπεζες των χωρών μελών της ΕΝΕ. Η νομισματική πολιτική στην ζώνη του ευρώ αποφασίζεται πλέον από την ΕΚΤ και εφαρμόζεται από την ίδια σε συνεργασία με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες. Σημειώνεται ότι οι κεντρικές τράπεζες των χωρών μελών της ΕΝΕ δεν έχουν δικαίωμα διαφοροποίησης της πολιτικής του, απλώς εφαρμόζουν τις κατευθύνσεις και τις επιλογές νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ (Μούσης, 2005).

Πρέπει ωστόσο να τονιστεί το γεγονός ότι οι απορυθμισμένες παγκόσμιες αγορές χρήματος και κεφαλαίου και η υψηλή κινητικότητα του χρηματικού και κυρίως του κερδοσκοπικού κεφαλαίου έχει περιορίσει σημαντικά τα περιθώρια άσκησης αυτόνομης νομισματικής πολιτικής, ανεξάρτητα από την ύπαρξη της ΟΝΕ. Το ιδιαίτερο στοιχείο έγκειται στο γεγονός ότι με την ΟΝΕ δημιουργείται ένα νέο

υπερεθνικό θεσμικό οικοδόμημα το οποίο αφαιρεί την άσκηση νομισματικής πολιτικής από την εθνική της βάση (www.europa.eu).

Η επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας των τιμών αντιπροσωπεύει το κεντρικό χαρακτηριστικό και τη βασική επιδίωξη της νομισματικής και της συναλλαγματικής πολιτικής. Η σταθερή και μακροχρόνια επίτευξη του στόχου αυτού κρίνεται από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ ως αναγκαία για την εμπέδωση της κουλτούρας της νομισματικής σταθερότητας στην ζωή του ευρώ και για την διαμόρφωση αντιπληθωριστικών προσδοκιών. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο στόχος της διατήρησης της σταθερότητας των τιμών είναι περισσότερο σημαντικός από τη διαφύλαξη της σταθερότητας της ισοτιμίας του ευρώ έναντι τρίτων νομισμάτων (www.ecb.int).

Η ΕΚΤ δεσμεύεται από το καταστατικό της να μην ασκεί νομισματική πολιτική και να μην παρεμβαίνει στις αγορές με επιλογές στήριξης του ευρώ. Στον βαθμό που ο στόχος της νομισματικής σταθερότητας πραγματοποιείται μακροχρόνια και δεν υπάρχει κίνδυνος πληθωριστικών πιέσεων, μόνο τότε η ΕΚΤ, από το καταστατικό λειτουργίας της, έχει την υποχρέωση να υποστηρίξει τη γενικότερη οικονομική πολιτική της ΕΕ για την επίτευξη εναλλακτικών οικονομικών στόχων, όπως υψηλή απασχόληση, οικονομική και κοινωνική συνοχή κ.ά. (www.ecb.int).

Για την επίτευξη του στόχου της νομισματικής σταθερότητας η Συνθήκη του Μάαστριχτ κατοχυρώνει με συγκεκριμένες διατάξεις τη θεσμική ανεξαρτησία του ΕΣΚΤ, δηλαδή των εθνικών κεντρικών τραπεζών και της ΕΚΤ. Η ανεξαρτησία του ΕΣΚΤ υποθετικά θα λειτουργήσει ως προστατευτικό κάλυμμα του μηχανισμού άσκησης οικονομικής πολιτικής από κυβερνητικές παρεμβάσεις. Αυτό θα πρέπει να συμβεί ακόμη και στην περίπτωση που οι νομισματικές επιλογές της ΕΚΤ είναι αντίθετες με κυβερνητικές επιδιώξεις και στόχους οικονομικής πολιτικής ως που ανεξάρτητο όργανο της ΕΣΚΤ υποτίθεται ότι εξομαλύνει τη λειτουργία των αγορών και θα αποσπάσει τη νομισματική πολιτική και κατά προέκταση και τα υπόλοιπα εργαλεία μακροοικονομικής διαχείρισης από τους πολιτικούς-εκλογικούς κύκλους (Μούσης, 2005).

Για το αν η ΕΚΤ είναι ανεξάρτητη και τι έλλειμμα δημοκρατίας δημιουργεί στην θεσμική και στην πολιτική συγκρότηση της ΕΕ ο Fischer (1995) και οι Buti και Sapir (Buti, 1998) υποστηρίζουν, για παράδειγμα, ότι για την εκτίμηση του βαθμού

ανεξαρτησίας κάθε Κεντρικής Τράπεζας (ΚΤ) πρέπει να γίνει βασικός διαχωρισμός ανάμεσα στην ανεξαρτησία που έχει η ΚΤ στη λήψη αποφάσεων και στον προσδιορισμό των στόχων της νομισματικής πολιτικής της (στην ουσία να ορίζει αυτόνομα την αντιπληθωριστική πολιτική της), και στην ανεξαρτησία της να επιλέγει εκείνη τα μέσα επίτευξης των στόχων της νομισματικής της πολιτικής δηλαδή προσφορά χρήματος, καθορισμός επιτοκίων, συναλλαγματική ισοτιμία (www.ecb.int).

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ παραχωρεί στην ΕΚΤ υψηλή ανεξαρτησία με βάση και τα δύο παραπάνω κριτήρια. Η Συνθήκη δεν επιβάλλει καμίας μορφής θεσμικό περιορισμό και έλεγχο στην λειτουργία της ΕΚΤ. Η τελευταία έχει την ελευθερία να αποφασίζει αυτό εκείνη που θεωρεί κατάλληλο στόχο πληθωρισμού για την επίτευξη νομισματικής σταθερότητας, όπως επίσης και την ελευθερία επιλογής των νομισματικών εργαλείων που εκείνη θεωρεί απαραίτητα για την επίτευξη νομισματικής σταθερότητας. Η μόνη υποχρέωση της ΕΚΤ είναι η δημοσίευση της ετήσιας έκθεσης για τα χαρακτηριστικά της ασκούμενης νομισματικής πολιτικής. Βάσει των παραπάνω παρατηρήσεων η Συνθήκη του Μάαστριχτ ουσιαστικά παραχωρεί στη ΕΚΤ ίσως τον υψηλότερο βαθμό ανεξαρτησίας στην ιστορία του θεσμού των Κεντρικών Τραπεζών (www.worldbank.org).

Η έλλειψη ωστόσο κάθε μορφής ελέγχου των αποφάσεων της ΕΚΤ και ειδικά από τον περιορισμένο σε δυνατότητα παρέμβασης Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δημιουργεί έλλειμμα δημοκρατικής νομιμοποίησης στο μηχανισμό νομισματικής πολιτικής της ζώνης του ευρώ (europedia.org).

Η αξιοπιστία της ανεξάρτητης ΕΚΤ, όσον αφορά τον αντιπληθωριστικό χαρακτήρα της νομισματικής της πολιτικής, αποτελεί βασικό περιοριστικό παράγοντα των επιλογών της απέναντι στις αγορές. Στο εσωτερικό της ΕΕ ωστόσο διατηρούνται ακόμη επιφυλάξεις και φόβοι για την δυνατότητα της ΕΚΤ να ανταποκριθεί στον καθήκον της αυτό. Η αμφιβολία συνδέεται κυρίως με τις επιπτώσεις από την προοπτική διεύρυνσης της ΕΕ. Οι υποστηρικτές της ΕΚΤ αντιπαραθέτουν το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών για την ένταξη στην ΕΝΕ και την δέσμευση άσκησης αντιπληθωριστικής πολιτικής από τις εθνικές, ανεξάρτητες κεντρικές τράπεζες, για να υποστηρίξουν την αισιοδοξία τους για την επιτυχή συνεισφορά της ΕΚΤ στην νομισματική σταθερότητα της ζώνης του ευρώ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2008).

Συνεπώς, η ανεξαρτησία των επιλογών πολιτικής της ΕΚΤ από τις επιθυμίες και τις πολιτικές επιδιώξεις των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων είναι η άλλη όψη της εξάρτησης της πολιτικής της ΕΚΤ από τις επιθυμίες και τα συμφέροντα των αγορών.

Ο βαθμός αυστηρότητας της νομισματικής πολιτικής προσδιορίζεται άμεσα από τον επιδιωκόμενο στόχο του πληθωρισμού που επιλέγει η ΕΚΤ. Η έλλειψη συγκεκριμένου ορισμού σταθερότητας των τιμών από την Συνθήκη του Μάαστριχτ αφήνει ανοιχτό το ζήτημα ερμηνείας του επιθυμητού και επιδιωκόμενου από την ΕΚΤ ρυθμού πληθωρισμού. Στο εσωτερικό της ΕΕ έχει αναπτυχθεί έντονη αντιπαράθεση απόψεων για το κατά πόσο ο μηδενικός πληθωρισμός ή ένας πολύ χαμηλός ρυθμός πληθωρισμού ανταποκρίνεται καλύτερα στον στόχο της νομισματικής σταθερότητας (Buti, 1998). Η άποψη που ωστόσο φαίνεται να υπερισχύει είναι ότι ένας θετικός μεν αλλά μικρός ρυθμός πληθωρισμού θα πρέπει να είναι ο κεντρικός στόχος της νομισματικής πολιτικής. Το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ινστιτούτο είχε προσδιορίσει ένα ρυθμό πληθωρισμού μεταξύ 0-2% ως πιο κατάλληλη επιλογή της νομισματικής πολιτικής. Ο στόχος αυτός έχει υιοθετηθεί από την ΕΚΤ (Κορρές, 2010).

Ολοκληρώνοντας, η νομισματική πολιτική στην ζώνη του ευρώ επιδιώκει την επίτευξη του βασικού στόχου της σταθερότητας των τιμών μέσω των επιδράσεων της στις πληθωριστικές προσδοκίες και στην οικονομική δραστηριότητα. Ένα από τα σημαντικά προβλήματα στην άσκηση της κοινής νομισματικής πολιτικής είναι αυτό που παρατηρούν οι Buti και Sapir (Buti, 1998), ότι οι διαφορές στα μέσα άσκησης νομισματικής πολιτικής και στις δομές των χρηματοπιστωτικών αγορών μεταξύ των χωρών μελών είναι παράγοντες που θα μεταβάλλουν την ταχύτητα των επιπτώσεων της νομισματικής πολιτικής στην συμπεριφορά των αγορών στο σύνολο του, που πολύ πιθανά θα διαφέρει από χώρα σε χώρα. Αφού η κάθε μία εθνική κεντρική τράπεζα έχει αναπτύξει το δικό της σύστημα εργαλείων άσκησης νομισματικής πολιτικής και παρέμβασης, τότε είναι πολύ πιθανόν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές στους μηχανισμούς μετάδοσης των νομισματικών επιδράσεων μεταξύ των χωρών. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί φόβους για πιθανή διαφοροποίηση των ωφελειών και του κόστους των συνεπειών της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ μεταξύ των χωρών μελών (Allsop, 1998 στο Κορρές, 2010).

2.4 ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

2.4.1 ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΔΙΟ

Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, που υπογράφηκε στο Μάαστριχτ το 1991, πρόβλεψε τη σταδιακή εγκαθίδρυση μιας ενιαίας νομισματικής πολιτικής βασιζόμενης σε ένα ενιαίο νόμισμα το οποίο θα διαχειρίζεται μια ενιαία και ανεξάρτητη κεντρική τράπεζα. Σύμφωνα με τη Συνθήκη, ο βασικός στόχος της ενιαίας νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και, υπό την επιφύλαξη του στόχου αυτού, η υποστήριξη των γενικών οικονομικών πολιτικών στην Κοινότητα, σύμφωνα με την αρχή της οικονομίας της ανοικτής αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό. Οι δράσεις αυτές των κρατών μελών και της Κοινότητας συνεπάγονται την τήρηση των ακόλουθων κατευθυντήριων αρχών: σταθερές τιμές, υγιή δημόσια οικονομικά, υγιείς νομισματικές συνθήκες και σταθερό ισοζύγιο πληρωμών (άρθρο 119 ΣΛΕΕ, πρώην άρθρο 4 ΣΕΚ) (Μούσης, 2005).

Η εμπειρία του 1971 βοήθησε στην ΕΕ για να προετοιμάσει καλύτερα τη μετάβαση προς το ενιαίο νόμισμα. Αν και η δημιουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης πρέπει να θεωρείται σαν μια ενιαία διαδικασία, χωρίστηκε σε τρία στάδια . Το πρώτο στάδιο, το οποίο άρχισε την 1η Ιουλίου 1990 συγχρόνως με την εφαρμογή της οδηγίας για την ελεύθερη διακίνηση των κεφαλαίων, σήμανε στην πραγματικότητα την εκκίνηση της όλης διαδικασίας . Αυτή η φάση είχε σαν βασικούς στόχους την επίτευξη μιας πιο μεγάλης σύγκλισης μεταξύ των οικονομικών πολιτικών και μιας πιο στενής συνεργασίας μεταξύ των κεντρικών τραπεζών, συμπεριλαμβανόμενης της μεγαλύτερης συνοχής μεταξύ των νομισματικών πρακτικών στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (Απόφαση 64/300) (www.ecb.int).

Σύμφωνα με το άρθρο 118 της Συνθήκης ΕΚ, η σύνθεση του καλαθιού του ECU πάγωσε την 1η Νοεμβρίου 1993, ημερομηνία της θέσης σε ισχύ της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης , των 15 και 16 Δεκεμβρίου 1995 αποφάσισε ότι από την έναρξη του τρίτου σταδίου το όνομα του ενιαίου νομίσματος θα είναι «ευρώ» , όνομα το οποίο συμβολίζει την Ευρώπη και το οποίο πρέπει να είναι το ίδιο σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης διαφορετικών αλφαβήτων, δηλαδή του λατινικού και του ελληνικού (Artis, 2001) .

2.4.2 ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ

Το δεύτερο στάδιο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1994 και τερματίστηκε στις 31 Δεκεμβρίου 1998. Κατ' αυτό το στάδιο, η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα επέβαλλε στα κράτη μέλη να αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα και να θέσουν σε κίνηση τη διαδικασία για την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών, έτσι ώστε η μελλοντική νομισματική ένωση να συγκεντρώνει κράτη με υγιή δημοσιονομική διαχείριση. Ένας κανονισμός διευκρινίζει τους ορισμούς που αναφέρονται στη «διαδικασία για τα υπερβολικά ελλείμματα» (ΔΥΕ), συμπεριλαμβανομένου του ορισμού του δημοσίου χρέους, και θεσπίζει κανόνες σύμφωνα με τους οποίους τα κράτη μέλη πρέπει να γνωστοποιούν τα σχετικά στοιχεία στην Επιτροπή, η οποία εκτελεί χρέη στατιστικής αρχής σχετικά με τη ΔΥΕ (Κανονισμός 479/2009). Στα πλαίσια της διαδικασίας για την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών , η Συνθήκη απαγορεύει σε αυτές να παρέχουν στις κυβερνήσεις τη δυνατότητα υπεραναλήψεων ή οποιουδήποτε άλλου είδους πιστωτικές διευκολύνσεις καθώς επίσης και να αγοράζουν απευθείας από τον εκδότη τους τίτλους του δημοσίου. Ο κανονισμός 3605/93, κωδικοποιηθείς από τον κανονισμό 479/2009, αποσαφηνίζει ορισμένες από τις συνέπειες αυτής της απαγόρευσης (Artis, 2001).

Παράλληλα με την απαγόρευση της άμεσης νομισματικής χρηματοδότησης των δημοσίων ελλειμμάτων και για να υποχρεώσει τις δημόσιες αρχές να δανείζονται με βάση τους νόμους της αγοράς, η Συνθήκη ορίζει ότι απαγορεύεται κάθε μέτρο που θεσπίζει προνομιακή πρόσβαση των δημοσίων αρχών στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εφόσον δεν υπαγορεύεται από λόγους προληπτικής εποπτείας (άρθρο 124 ΣΛΕΕ, πρώην άρθρο 102 ΣΕΚ). Η Συνθήκη επιδιώκει έτσι να θεσμοποιήσει ένα είδος δημοσιονομικού ελέγχου από την ίδια την αγορά. Γι' αυτόν τον σκοπό, ο κανονισμός 3604/93 ορίζει τους όρους «προνομιακή πρόσβαση», «χρηματοπιστωτικά ιδρύματα», «λόγοι προληπτικής εποπτείας», και «δημόσιες επιχειρήσεις» (Κανονισμός 3604/93) (Μούσης, 2005).

2.4.3 ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ

Ενόψει του περάσματος προς το τρίτο στάδιο , η Συνθήκη απαιτούσε την επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερής σύγκλισης βάσει τεσσάρων κριτηρίων : (α) ποσοστό πληθωρισμού που προσεγγίζει το αντίστοιχο ποσοστό των τριών κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών· (β) επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα, πράγμα που σημαίνει ότι το δημόσιο έλλειμμα δεν ξεπερνάει το 3% του ΑΕΠ και ότι το συνολικό δημόσιο χρέος δεν ξεπερνάει το 60% του ΑΕΠ (στόχοι υποκειμένοι, όμως, σε πολιτική εκτίμηση του Συμβουλίου αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία)· (γ) σταθερή σύγκλιση αντανακλώμενη στα επίπεδα των μακροπρόθεσμων επιτοκίων· και (δ) τήρηση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος επί δύο τουλάχιστον χρόνια (Μούσης, 2005).

Ακολουθώντας τη διαδικασία και το χρονοδιάγραμμα που όριζε η Συνθήκη ΕΚ, το Συμβούλιο, κρίνοντας μετά από σύσταση της Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος σύμφωνα με το άρθρο 109 I (νέο Άρθρο 121 ΣΕΚ) συμπέρανε ότι ένδεκα κράτη μέλη πληρούσαν τους απαραίτητους όρους για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος την 1η Ιανουαρίου 1999: το Βέλγιο, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ισπανία, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία, η Πορτογαλία και η Φινλανδία. Τον Ιούλιο 2000, το Συμβούλιο διαπίστωσε ότι και η Ελλάδα πληρούσε πλέον τα κριτήρια σύγκλισης και μπορούσε επομένως να υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα (Απόφαση 2000/427). Το Συμβούλιο είχε ήδη διαπιστώσει ότι η Σουηδία δεν πληρούσε τους απαραίτητους όρους για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος, γιατί δεν συμμετείχε στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα. Δεν εξέτασε εάν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δανία πληρούσαν τους όρους δεδομένου ότι, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης, το Ηνωμένο Βασίλειο είχε κοινοποιήσει στο Συμβούλιο ότι δεν είχε την πρόθεση να περάσει στην τρίτη φάση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης την 1η Ιανουαρίου 1999 και ότι η Δανία είχε κοινοποιήσει στο Συμβούλιο ότι δεν θα συμμετείχε στη τρίτη φάση της ΟΝΕ. Τα κράτη μέλη τα οποία δεν πληρούν στην αρχή τις απαραίτητες προϋποθέσεις, συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις διαδικασίες (πολυμερούς εποπτείας, δημοσιονομικής πειθαρχίας, κλπ), οι οποίες θα στοχεύουν στη διευκόλυνση της μελλοντικής ένταξής τους στην τρίτη φάση. Οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών τους είναι μέλη του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας . Η Σλοβενία

υιοθέτησε το ενιαίο νόμισμα την 1η Ιανουαρίου 2007 ,η Κύπρος και η Μάλτα την 1η Ιανουαρίου 2008 , η Σλοβακία, την 1η Ιανουαρίου 2009 , η Εσθονία, την 1η Ιανουαρίου 2011 . Έκτοτε η ζώνη ευρώ περιλαμβάνει 17 κράτη μέλη (Κορρές , 2010).

2.5 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Σύμφωνα με τον Krugman και τον Obstfeld καθόσον το επίπεδο της ολοκλήρωσης θα αυξάνεται αυτό συνεπάγεται αυτόματα ότι τα οφέλη από την Οικονομική και Νομισματική Ένωση θα αυξηθούν .Παρακάτω αναγράφονται κάποια από τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από την εισαγωγή του Ευρώ η αλλιώς Οφέλη και Κόστη (Χιόνης,2003).

2.5.1 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Η αλλαγή από ένα νόμισμα σε άλλο συνεπάγεται μία απώλεια που αντιστοιχεί στην προμήθεια τιμή που πληρώνει κάποιος για την αγορά ενός νομίσματος είναι μεγαλύτερη από εκείνη την τιμή που θα λάβει εάν το πουλήσει την ίδια στιγμή. Το κόστος της αλλαγής αντιστοιχεί στην προμήθεια που λαμβάνει μια τράπεζα για να προσφέρουν συγκεκριμένες υπηρεσίες όφελος που προκύπτει από την κατάργηση του κόστους αλλαγής αυξάνει το εμπόριο σε σχέση με την πορεία της ολοκλήρωσης. Η μείωση από το κόστος αλλαγής και μετατροπής των νομισμάτων εξαιτίας της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Ένωσης υπολογίστηκε σε περίπου 0,5% του Ευρωπαϊκού ΑΕΠ ή αντίστοιχα σε 40 δις.\$ για κάθε χρόνο (Κορρές, 2007).
2. Η Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση αποτελεί περαιτέρω βήμα για την συμπλήρωση της Ενιαίας Εσωτερικής Αγοράς. Οι μεταβολές και η διάκριση των τιμών ενός προϊόντος που υπάρχει θα μειωθεί σε αρκετό βαθμό λόγω καθιέρωσης του ενιαίου νομίσματος. Οι διαφορετικές κουλτούρες που υπάρχουν μεταξύ των διαφόρων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούν βασικό εμπόδιο στο να γίνει μία ενιαία ομοιογενής αγορά (Κορρές, 2007).

3. Η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος θα διευκολύνει την εμβάθυνση μιας περισσότερο ρευστής κεφαλαιαγοράς. Σύμφωνα με τον Porter και Rey περιγράφεται ο μηχανισμός σύμφωνα με τον οποίο μπορεί να συμβούν τα παραπάνω. Καθόσον οι ευρωπαϊκές αγορές χρήματος και ομολόγων γίνονται πιο ολοκληρωμένες και με αποκτούν μεγαλύτερη ρευστότητα το κόστος αλλαγής και μετατροπής θα μειώνεται κάνοντας πιο ελκυστικές τις ευρωπαϊκές αγορές (Korres , 2010).
4. Σύμφωνα με αρκετές μελέτες φαίνεται ότι η καθιέρωση ενός κοινού νομίσματος ενθαρρύνει την ανάπτυξη του εμπορίου. Ο Rose (2002) εξετάζει 24 μελέτες για τις επιπτώσεις από το ενιαίο νόμισμα στο εμπόριο και παρόλες τις διαφορές που υπήρχαν επιβεβαιώνεται το θετικό αποτέλεσμα και οι επιπτώσεις στο εμπόριο .
5. Ως όφελος αναφέρεται ότι θα υπάρχουν οικονομίες κλίμακας από την κατοχή διεθνών τίτλων και ομολόγων στη διαπραγμάτευση με τρίτες χώρες. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική τράπεζα θα είναι σε θέση να διαθέτει λιγότερους τίτλους αναφορικά και συγκριτικά με την κάθε εθνική κεντρική τράπεζα ξεχωριστά από τα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη που είναι μέλη της ζώνης του Ευρώ δεν χρειάζεται και δεν θα πρέπει να κρατούν περισσότερους τίτλους για τις συναλλαγές μεταξύ τους (www.ecb.int).
6. Το εκδοτικό προνόμιο αναφέρεται ως την ικανότητα να αυξηθούν το απόθεμα προϋπολογισμού ως αποτέλεσμα της έκδοσης νέων τραπεζογραμματίων. Μια κυβέρνηση μπορεί να καλύψει το έλλειμμα του προϋπολογισμού με την έκδοση νέου χρήματος. Το ζήτημα που προκύπτει είναι κατά πόσον μια οικονομία είναι προετοιμασμένη να κρατήσει μεγαλύτερο απόθεμα χρήματος και το απόθεμα αυτό αυξάνει χρόνο με τον χρόνο (Korres, 2007).
7. Μία Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση περιλαμβάνει την κοινή νομισματική πολιτική. Μία κοινή νομισματική πολιτική μπορεί να επιφέρει μείωση του κινδύνου του να εκμεταλλευτεί κάποιος την νομισματική πολιτική για εκλογικούς και πολιτικούς σκοπούς. Θα παρέχει επιπλέον όφελος γιατί θα μπορέσει να δώσει εξωτερική πειθαρχία και αξιοπιστία σχετικά με τον δανεισμό στις χώρες εκείνες που τείνουν να έχουν πληθωριστικές πιέσεις. Επίσης το Ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα βασίζεται στην υπόθεση ότι η

Κεντρική Ευρωπαϊκή τράπεζα έχει βασική υποχρέωση να μειώσει τον πληθωρισμό .

8. Εάν υπάρχει μείωση του κινδύνου και της αβεβαιότητας των συναλλαγματικών ισοτιμιών ,τότε οι επιχειρήσεις θα είναι πιο πρόθυμες στο να επενδύσουν και να εγκατασταθούν εκεί όπου το ανά μονάδα κόστους είναι χαμηλότερο.
9. Μια Οικονομική και Νομισματική Ένωση μπορεί να προσφέρει στα συμμετέχοντα κράτη μέλη περισσότερη εμπιστοσύνη, οικονομική σταθερότητα και εμβέλεια στις διαπραγματεύσεις στο παγκόσμιο σκηνικό με τρίτες χώρες (Χιόνης,2003).

2.5.2 ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

1. Η συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ σημαίνει συμμόρφωση των κρατών μελών με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Ιδιαίτερα ο αρνητικός δημοσιονομικός ανταγωνισμός και η περιοριστική νομισματική πολιτική οδηγούν σε οικονομική ύφεση και αύξηση της ανεργίας.
2. Με την προσχώρηση στη ζώνη του ευρώ τα κράτη μέλη εκχωρούν την εθνική νομισματική και συναλλαγματική πολιτική. Δεν μπορούν πλέον να χρησιμοποιούν την ισοτιμία του εθνικού νομίσματος για να αποκαθίστουν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους ούτε τα μέχρι τώρα εθνικά μέσα νομισματικής πολιτικής για να εφαρμόζουν μια οικονομική πολιτική που να εξυπηρετεί εθνικούς στόχους. Σε ένα καθεστώς πλήρους απελευθέρωσης των κεφαλαίων και παγκοσμιοποίησης, είναι οι αγορές που αποφασίζουν το τι θα επακολουθήσει. Η εφαρμογή μιας αυτόνομης εθνικής πολιτικής στους ανωτέρω τομείς αποτελεί ουτοπία. Αντίθετα, η συμμετοχή σε μια ισχυρή νομισματική ζώνη εξασφαλίζει σταθερότητα και σε απαλλάσσει από την έγνοια της διαχείρισης διεθνών συναλλαγματικών και χρηματοοικονομικών κρίσεων.
3. Η μεταφορά και η μετατροπή σ'ένα νέο σύστημα συνεπάγεται ένα τεχνικό κόστος όπως για παράδειγμα η έκδοση νέων χαρτονομισμάτων ,η αναπροσαρμογή των μηχανημάτων στα νέα νομίσματα,οι λογιστικές μεταβολές.Με την εισαγωγή του ευρώ περίπου 15 δισεκατομμύρια παλιά

εθνικά νομίσματα και χαρτονομίσματα έπρεπε να αποσυρθούν (www.ecb.int).

4. Οι πολίτες έχουν συνηθίσει στη χρήση του εθνικού νομίσματος. Σε ορισμένες χώρες έχουν ταυτισθεί, για ιστορικούς και πολιτισμικούς λόγους με αυτό. Η καταργηση ενός εθνικού νομίσματος είναι μια τραυματική πράξη. Να προσαρμοσθείς σε ένα νέο νόμισμα είναι πολύ δύσκολο. Η αλλαγή των νομισματικών σειρών αντίστοιχα στη Γαλλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο τις δεκαετίες του 60 και του 70 αφομοιώθηκαν από τους πολίτες πολλά χρόνια μετά. Και το επιχείρημα αυτό είναι σωστό. Στη σημερινή όμως εποχή που κυριαρχούν τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης και η παραστατική διαφήμιση, η ενημέρωση και η προσαρμογή των πολιτών θα είναι πιο εύκολη. Η ΕΚΤ άρχισε ήδη σε επίπεδο ευρωζώνης μία τεράστια εκστρατεία ενημέρωσης για τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα ευρώ (Κορρές , 2010).
5. Η ζώνη του ευρώ έχει ενιαία νομισματική πολιτική αλλά ουσιαστικά η δημοσιονομική πολιτική και η πολιτική μισθών και ημερομισθίων παραμένει στις εθνικές κυβερνήσεις. Όμως, το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, οι δημοσιονομικοί και νομισματικοί περιορισμοί, καθώς και οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές οικονομικής πολιτικής εξασφαλίζουν έναν αποτελεσματικό συντονισμό της οικονομικής πολιτικής. Βέβαια, το ζήτημα εξαρτάται από την πολιτική ένωση της Ευρώπης την οποία προωθούν οι φεντεραλιστές. Παρά τις αντιστάσεις που συναντά, βήματα γίνονται προς την κατεύθυνση της ΚΕΠΑΑ, του συντονισμού της πολιτικής απασχόλησης και της θεσμικής μεταρρύθμισης ώστε με τον περιορισμό των αποφάσεων που απαιτείται ομοφωνία να καταστεί η ΕΕ πλέον ευέλικτη και αποτελεσματική (www.europa.eu).

Ισως εδώ να μπει κάτι που να συνδέει την νομισματική ένωση και την διαχείριση της τρέχουσας οικονομικής κρίσης

2.6 ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Οι Πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτέλεσαν τους βασικούς άξονες και στόχους για τις συνθήκες του Αμστερνταμ ,της Νικαιας και της Λισσαβόνας με

σκοπο την εμβάνθυνση της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Παρακάτω αναλύονται βασικά στοιχεία των διάφορων πολιτικών στην ΕΕ.

2.7 Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Βασικός στόχος της Αγροτικής πολιτικής είναι η αύξηση της απόδοσης, και της παραγωγικότητας της γεωργίας και η εξασφάλιση ενός δίκαιου βιοτικού επιπέδου στον αγροτικό τομέα. Επίσης η σταθεροποίηση των αγορών ,η εξασφάλιση δίκαιων τιμών και προσφορά στους καταναλωτές (www.europa.eu).

Η αγροτική πολιτική βασίζεται κυρίως στα άρθρα 38 έως 47 της Συνθήκης της Εκ. Σύμφωνα με το άρθρο 38 της Συνθήκης Εκ η κοινή αγορά περιλαμβάνει την γεωργία και το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων. Επιπλέον ,το άρθρο 39 της Συνθήκης της Εκ καθορίζει τους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής και προτείνει νέους τρόπους οργάνωσης των γεωργικών αγορών (Korres, 2007).

Η γεωργική πολιτική της Ένωσης εξελίσσεται συνεχώς. Πριν από 50 χρόνια, έδωσε έμφαση στην επάρκεια των τροφίμων σε μια Ευρώπη με πολλές ελλείψεις μετά από δέκα χρόνια πολέμου. Στόχος της πολιτικής της ΕΕ σήμερα είναι να μπορούν οι παραγωγοί ειδών διατροφής (από προϊόντα γεωργίας και κτηνοτροφίας μέχρι οπωροκηπευτικά και κρασί) να επιβιώνουν με τις δικές τους δυνάμεις στις ευρωπαϊκές και τις παγκόσμιες αγορές (Μούσης, 2005). Για το σκοπό αυτό, η γεωργική πολιτική της ΕΕ υπέστη διαρθρωτικές αλλαγές τα τελευταία χρόνια. Τα νομοθετικά κείμενα που διέπουν τη λειτουργία της έγιναν συντομότερα και περισσότερο κατανοητά. Περίπου 80 νομικές πράξεις καταργήθηκαν στο πλαίσιο μιας διαδικασίας γνωστής ως ενιαία κοινή οργάνωση της αγοράς.

Με τις μεταρρυθμίσεις απελευθερώθηκαν κεφάλαια για την προώθηση ποιοτικών και διεθνώς ανταγωνιστικών τροφίμων και την καινοτομία στους τομείς της γεωργίας και της μεταποίησης ειδών διατροφής αλλά και για την ανάπτυξη της υπαίθρου, περιλαμβανομένης και της διαφοροποίησης των γεωργικών οικονομιών. Σε δημόσια διαβούλευση για την πολιτική ποιότητας των γεωργικών προϊόντων, οι βασικές προκλήσεις που επισήμαναν οι αγρότες της ΕΕ ήταν ο παγκόσμιος ανταγωνισμός και η ικανοποίηση των απαιτήσεων των καταναλωτών (Χιόνης,2003).

Οι καταναλωτές είναι πλέον απαιτητικότεροι σε θέματα ποιότητας, και οι ετικέτες της ΕΕ τους βοηθούν να κάνουν σωστές επιλογές. Υπάρχουν ετικέτες για τρόφιμα

συγκεκριμένης γεωγραφικής προέλευσης, για τρόφιμα που παρασκευάζονται με παραδοσιακά υλικά ή με παραδοσιακές μεθόδους, καθώς και ετικέτες για τα βιολογικά προϊόντα .

Τα κονδύλια της Ένωσης για την έρευνα στηρίζουν την καινοτομία στη γεωργία με προγράμματα για αύξηση της παραγωγικότητας, ενώ ταυτόχρονα δίνεται μεγάλη σημασία στην προστασία του περιβάλλοντος. Ερευνώνται μεταξύ άλλων τρόποι παραγωγής ενέργειας από γεωργικές καλλιέργειες, με τη χρήση δηλαδή υποπροϊόντων και αποβλήτων, χωρίς ωστόσο να παραβλέπεται ο πρωταρχικός στόχος παραγωγής γεωργικών και κτηνοτροφικών ειδών διατροφής (www.aueb.gr).

2.8 ΈΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΚΓΠ

Η πλέον πρόσφατη εξέλιξη είναι το "τσεκ απ" της γεωργικής πολιτικής, βάσει του οποίου οι ηγέτες της ΕΕ αποφάσισαν το 2008 μια σειρά αλλαγών οι οποίες διασφαλίζουν την προσαρμογή της πολιτικής σε νέες ευκαιρίες και προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή.

Μέσω αυτού του ελέγχου, η ΚΓΠ εκσυγχρονίζεται και γίνεται απλούστερη και ορθολογικότερη, ενώ παράλληλα καταργούνται οι περιορισμοί για τους αγρότες, ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν καλύτερα στα μηνύματα της αγοράς και να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις. Για παράδειγμα, καταργείται η υποχρέωση διατήρησης του 10% της καλλιεργήσιμης γης σε αγρανάπαυση, αυξάνονται σταδιακά οι ποσοστώσεις για το γάλα με στόχο την κατάργησή τους το 2015 και εφαρμόζεται ο μηχανισμός παρέμβασης στην αγορά (αγορά των πλεονασμάτων από την ΕΕ) ως δίκτυο ασφαλείας όταν οι τιμές των ειδών διατροφής είναι εξαιρετικά χαμηλές. Επιπλέον, θα μειωθούν οι άμεσες ενισχύσεις προς τους γεωργούς και τα ποσά που θα εξοικονομηθούν θα μεταφερθούν σε ταμείο ώστε να αναπτυχθεί η ύπαιθρο (Μούσης, 2005).

2.9 Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Στόχος της Βιομηχανικής πολιτικής είναι η δημιουργία ανταγωνιστικών, αποδοτικών και στοχευμένων στην καινοτομία επιχειρήσεων αφού δημιουργηθεί

ευνοϊκό κλίμα ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, προωθηθείται η έρευνα και η ανάπτυξη και δικτύωση και συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων.

Η Συνθήκη για την ίδρυση της ΕΚΑΧ περιλαμβάνει σε αρκετά σημεία πολύ συγκεκριμένους κανόνες για την εξορυκτική βιομηχανία καθώς και για τους περισσότερους κλάδους σιδήρου και χάλυβα. Επίσης στην Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας αναφέρεται στον κλάδο αυτό. Η Κοινότητα οφείλει να αναπτύσσει την έρευνα και να εξασφαλίζει την διάδοση των τεχνικών γνώσεων και να διευκολύνει τις επενδύσεις στον τομέα της πυρηνικής ενέργειας (Τσινισιζέλης, 1999).

Στο πλαίσιο των λεγόμενων παρεμβάσεων στην αγορά π.χ. προστασία παλαιών βιομηχανιών από εισαγωγές η βιομηχανική πολιτική χρησιμοποιεί παραδοσιακά μέσα όπως φορολογικά μέτρα ,χρηματοδοτικές ενισχύσεις, δημόσιες συμβάσεις, προώθηση της έρευνας και βεβαίως μηχανισμούς μεταφοράς τεχνολογίας και συμβουλευτικούς φορείς της επιστήμης .

Οι βασικοί στόχοι λοιπόν σύμφωνα μπορούν να εκφραστούν ως εξής:

- Προώθηση των επενδύσεων .
- Δικτύωση και ανάπτυξη βιομηχανικής συνεργασίας.
- Κατοχύρωση ίσων συνθηκών ανταγωνισμού.
- Εκσυγχρονισμό κρατικών παρεμβάσεων (Swan, 1995).

2.10 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η ΕΕ διαθέτει μερικά από τα αυστηρότερα περιβαλλοντικά πρότυπα που αναπτύχθηκαν επί σειρά δεκαετιών για την αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων. Σήμερα, βασικές προτεραιότητες είναι η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, η διατήρηση της βιοποικιλότητας, η μείωση των προβλημάτων υγείας που προκαλούνται από τη ρύπανση και η πιο υπεύθυνη χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων. Οι προτεραιότητες αυτές, αν και στοχεύουν στην προστασία του περιβάλλοντος, μπορούν να συμβάλουν και στην οικονομική ανάπτυξη με την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας (<http://www.nefeli.lib.teicrete.gr>).

Πιο συγκεκριμένα για την κλιματική αλλαγή η ΕΕ πρωτοστατεί στις προσπάθειες επίτευξης παγκόσμιας συμφωνίας για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Σε μια απόφαση ορόσημο το Δεκέμβριο του 2008, οι ηγέτες της ΕΕ ενέκριναν μέτρα μείωσης των εκπομπών αερίων. Στόχοι των παραπάνω μέτρων είναι η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% τουλάχιστον μέχρι το 2020 (σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990), η αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην αγορά σε 20% και η μείωση της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας κατά 20% (σε σχέση με τις προβλέψεις). Προκειμένου να προωθηθεί η χρήση ανανεώσιμων μορφών ενέργειας, αποφασίστηκε το 10% των καυσίμων για τις μεταφορές να προέρχεται από τα βιοκαύσιμα, την ηλεκτρική ενέργεια ή το υδρογόνο (Κορρές , 2010).

Ένα σημαντικό ζήτημα που πρέπει να αναπτυχθεί είναι η εμπορία δικαιωμάτων εκπομπής που αποτελεί βασική στρατηγική για την ΕΕ ως προς την κλιματική αλλαγή . Ουσιαστικά ανταμείβει τις επιχειρήσεις που μειώνουν τις εκπομπές CO₂ και θέτει σε μειονεκτική θέση τις επιχειρήσεις που υπερβαίνουν τα σχετικά όρια. Στο σύστημα αυτό, το οποίο θεσπίστηκε το 2005, συμμετέχουν 12.000 περίπου μικρές και μεγάλες βιομηχανικές μονάδες που ευθύνονται για τις μισές εκπομπές CO₂, του βασικού αερίου που προκαλεί την υπερθέρμανση του πλανήτη, στην ΕΕ (www.europa.eu).

Σύμφωνα με αυτό το σύστημα, οι κυβερνήσεις της ΕΕ θέτουν όρια στην ποσότητα διοξειδίου του άνθρακα που μπορούν να εκπέμπουν ενεργοβόρες βιομηχανίες, όπως οι σταθμοί ηλεκτροπαραγωγής, οι χαλυβουργίες και οι τσιμεντοβιομηχανίες. Εάν οι επιχειρήσεις αυτές επιθυμούν να εκπέμπουν ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα μεγαλύτερες από την ποσόστωσή τους, θα πρέπει να αγοράζουν διαθέσιμες άδειες από περισσότερο αποδοτικές επιχειρήσεις που δεν τις χρησιμοποιούν (www.aueb.gr).

Ένα άλλο μεγάλο κεφάλαιο για το περιβάλλον είναι η βιοποικιλότητα για την οποία η ΕΕ έχει αναλάβει τη δέσμευση να θέσει τέλος, έως το 2010, στη μείωση των ειδών και των ενδιαιτημάτων που απειλούνται με εξαφάνιση στην ΕΕ. Όμως, για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτείται μεγάλη προσπάθεια. Οι σχετικές πολιτικές και η νομοθεσία για την αντιμετώπιση των προβλημάτων υπάρχουν ήδη και απομένει η υλοποίησή τους. Ειδικότερα, η ΕΕ επιθυμεί να επεκτείνει το δίκτυο ζωνών προστασίας φυτικών και ζωικών ειδών και των ενδιαιτημάτων τους (Natura 2000).

Στο δίκτυο αυτό περιλαμβάνονται ήδη περισσότερες από 26.000 τοποθεσίες σε όλη την ΕΕ (europedia.org).

2.10.1 ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Θόρυβος, ύδατα κολύμβησης, σπάνια είδη και μέτρα αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης: αυτά είναι μερικά από τα πεδία που καλύπτει το εκτεταμένο νομοθετικό πλαίσιο που έχει θεσπίσει η ΕΕ κατά τη διάρκεια δεκαετιών. Βάσει της νομοθεσίας, που αποσκοπεί κυρίως στη θέσπιση προτύπων για τους ρύπους που σχετίζονται με την υγεία, οι χώρες της ΕΕ οφείλουν να παρακολουθούν μια σειρά διαφορετικών ρύπων και να λαμβάνουν μέτρα σε περίπτωση υπέρβασης των ορίων ασφαλείας.

Μια από τις τελευταίες προσπάθειες της ΕΕ σε αυτόν τον τομέα ήταν η θέσπιση, το 2008, δεσμευτικών ορίων στις εκπομπές λεπτών σωματιδίων γνωστών ως PM2.5. Τα μικροσκοπικά αυτά σωματίδια, που εκλύονται από αυτοκίνητα και φορτηγά, μπορούν να προκαλέσουν αναπνευστικές παθήσεις. Βάσει της νέας νομοθεσίας, που θα αρχίσει να ισχύει το 2011, οι χώρες της ΕΕ οφείλουν να μειώσουν την έκθεση στα λεπτά σωματίδια στις αστικές περιοχές κατά 20% κατά μέσο όρο (με βάση τα επίπεδα του 2010) (europedia.moyssis.eu).

Ένα μεγάλο ζήτημα είναι και η αειφόρος ανάπτυξη που είναι από καιρό ένας από τους πρωταρχικούς στόχους της πολιτικής της ΕΕ. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες κατήρτισαν την πρώτη στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη το 2011 και την αναθεώρησαν το 2006 με στόχο την κάλυψη τυχόν κενών και τη συνεκτίμηση νέων προκλήσεων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009).

Στενά συνδεδεμένη με την πολιτική για την αλλαγή του κλίματος και την ενέργεια, η αναθεωρημένη στρατηγική τονίζει τη σημασία της εκπαίδευσης, της έρευνας και της δημόσιας χρηματοδότησης για την επίτευξη βιώσιμων προτύπων παραγωγής και κατανάλωσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009).

Έκτοτε, έχουν γίνει σημαντικά βήματα όσον αφορά τη κατάρτιση πολιτικών. Αυτό που απαιτείται τώρα είναι η υλοποίησή τους. Το 2009, η Επιτροπή πρότεινε μια δέσμη μέτρων για την προώθηση οικολογικών προϊόντων, μεταξύ άλλων τη μεγαλύτερη χρήση σημάτων ενεργειακής απόδοσης, όπως αυτά που τοποθετούνται στα πλυντήρια (www.europa.eu).

2.11 Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Σημαντικό ορόσημο στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτικής E & TA αποτέλεσε η έγκριση τεσσάρων ψηφισμάτων του Συμβουλίου στις 14 Ιανουαρίου 1974, ιδίως του ψηφίσματος περί συντονισμού των εθνικών πολιτικών και περί καθορισμού των ενεργειών κοινοτικού ενδιαφέροντος στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας και του ψηφίσματος σχετικά με την ανάγκη να έχει η Κοινότητα δική της πολιτική στους τομείς των επιστημών και της τεχνολογίας .

Ο τίτλος XVIII «Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη» της συνθήκης ΕΚ που εισήχθη με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη παρέσχε νέα και σαφή βάση για την πολιτική έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, βασισμένη σε πολυετή προγράμματα-πλαίσια (www.ucc.ie).

Σύμφωνα με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, το πρόγραμμα-πλαίσιο έπρεπε να εγκριθεί ομόφωνα από το Συμβούλιο έπειτα από απλή διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο . Με τη θέση σε ισχύ της συνθήκης του Μάαστριχτ την 1η Νοεμβρίου 1993, καθιερώθηκε η συναπόφαση από το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο για την έγκριση του ΠΠ της ΕΚ, ενώ διατηρήθηκε η απαίτηση για ομοφωνία στο Συμβούλιο.

Με τη θέση σε ισχύ της συνθήκης του Άμστερνταμ την 1η Μαΐου 1999, η απαίτηση για ομοφωνία στο Συμβούλιο για την έγκριση του κοινοτικού προγράμματος-πλαισίου αντικαταστάθηκε με την ειδική πλειοψηφία. Και πάλι, η συνθήκη Ευρατόμ έμεινε αμετάβλητη και το «πρόγραμμα-πλαίσιο» της Ευρατόμ εγκρίνεται ομόφωνα από το Συμβούλιο έπειτα από μία και μόνη ανάγνωση στο Κοινοβούλιο. Τα ειδικά προγράμματα εντός του προγράμματος-πλαισίου εγκρίνονται με ειδική πλειοψηφία στο Συμβούλιο κατόπιν απλής διαβούλευσης με το ΕΚ. Οι κανόνες συμμετοχής επιχειρήσεων, ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων στο κοινοτικό πρόγραμμα-πλαίσιο εγκρίθηκαν με χωριστή απόφαση του Συμβουλίου (διαδικασία συνεργασίας) για το 4ο και το 5ο κοινοτικό πρόγραμμα-πλαίσιο, και με κανονισμό του ΕΚ και του Συμβουλίου (διαδικασία συναπόφασης) για το 6ο κοινοτικό πρόγραμμα πλαίσιο (library.panteion.gr).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την αρχική της πρόταση στις 6 Απριλίου 2005 με συνολικό προϋπολογισμό ύψους 72,7 δισ. ευρώ για το πρόγραμμα-πλαίσιο της ΕΚ για την περίοδο 2007–2013 και 3,1 δισ. ευρώ για το πρόγραμμα-πλαίσιο της

Ευρατόμ για την περίοδο 2007–2011. Οι προτάσεις περιέχουν σειρά σημαντικών καινοτομιών, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας ενός «Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας» (ΕΣΕ) με σκοπό τη στήριξη δραστηριοτήτων «αναγνωριστικής έρευνας» με πρωτοβουλία των ίδιων των ερευνητών, της δρομολόγησης Κοινών Τεχνολογικών Πρωτοβουλιών (ΚΤΠ) σχετικά με βασικές τεχνολογίες και της συνδρομής για τη δημιουργία νέων ερευνητικών υποδομών. Το Πρόγραμμα-πλαίσιο της ΕΚ διαρθρώνεται σε πέντε ειδικά προγράμματα: συνεργασία (παροχή στήριξης σε ερευνητικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε συνεργασία σε εννέα θεματικές προτεραιότητες), ιδέες (δημιουργία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας), προσωπικό (στήριξη της παροχής κατάρτισης και της εξέλιξης της σταδιοδρομίας ερευνητών), ικανότητες (στήριξη ουσιαστικών πτυχών της ευρωπαϊκής έρευνας και των ικανοτήτων καινοτομίας) και οι δράσεις του ΚΚΕρ σε τομείς εκτός της πυρηνικής ενέργειας. Το ΠΠ της Ευρατόμ διαρθρώνεται σε δύο ειδικά προγράμματα και προβλέπει σημαντική χρηματοδότηση για έρευνα στον τομέα της ενέργειας σύντηξης, σύμφωνα με τις διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Κοινότητα για την υλοποίηση του ITER (διεθνής θερμοπυρηνικός πειραματικός αντιδραστήρας) από κοινού με τις ΗΠΑ, την Ιαπωνία, την Κίνα και την Κορέα (ec.europa.eu).

Ο στόχος της κοινοτικής πολιτικής για την έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη, μετά την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, είναι η ενίσχυση των επιστημονικών και τεχνολογικών βάσεων της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και η διευκόλυνση της ανάπτυξης της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς της. Η προαγωγή της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας βρισκόταν στο επίκεντρο των προγραμματικών-πλαισίων όπως καθορίζονταν από τα κράτη μέλη στο δεύτερο ήμισυ της δεκαετίας του 1980. Αυτή η σημαντική διάταξη τροποποιήθηκε το 1993 (συνθήκη του Μάαστριχτ) με την προσθήκη της φράσης «καθώς και η προώθηση των ερευνητικών δράσεων που κρίνονται αναγκαίες βάσει άλλων κεφαλαίων της παρούσας συνθήκης» (άρθρο 163 της συνθήκης ΕΚ) (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2004).

Το άρθρο 164 της συνθήκης ορίζει: «Κατά την επιδίωξη των στόχων αυτών, η Κοινότητα αναλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις, οι οποίες συμπληρώνουν τις δράσεις που αναλαμβάνονται στα κράτη μέλη:

- εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης, με προώθηση της συνεργασίας με τις επιχειρήσεις, τα ερευνητικά κέντρα και τα πανεπιστήμια, καθώς και της συνεργασίας μεταξύ των φορέων αυτών·
- προώθηση της συνεργασίας με τις τρίτες χώρες και τους διεθνείς οργανισμούς στον τομέα της κοινοτικής έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης·
- διάδοση και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων στον τομέα της κοινοτικής έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης·
- προώθηση της κατάρτισης και της κινητικότητας των ερευνητών της Κοινότητας »(Χιονης, 2003).

Το άρθρο 165 προβλέπει ότι: «Η Κοινότητα και τα κράτη μέλη συντονίζουν τη δράση τους ώστε να εξασφαλίζεται η αμοιβαία συνοχή των εθνικών πολιτικών και της κοινοτικής πολιτικής.».

2.12 Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η περιφερειακή πολιτική βρίσκονταν στην ημερήσια διάταξη για τις πολιτικές της ΕΕ από την Συνθήκη της Ρώμης το 1957. Σύμφωνα με την παραπάνω Συνθήκη αναφέρεται στην ανάγκη «να ενισχύσουν την ενότητα των οικονομιών τους και να διασφαλίσουν την αρμονική τους ανάπτυξη περιορίζοντας τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των διάφορων περιοχών και την καθυστέρηση των λιγότερο πλεονεκτικών περιοχών». Η Ευρωπαϊκή συνεργασία έχει φτιάξει αυτοκινητόδρομους ,μονάδες επεξεργασίας λυμάτων, γέφυρες και έδωσε ζωή σε παραμελημένες περιοχές της Ένωσης. Η αλληλεγγύη και η συνοχή αποτελούν τις κεντρικές αξίες πίσω από τα παραπάνω έργα που προαναφέρθηκαν. Η περιφερειακή πολιτική είναι μέρος της πολιτικής συνοχής η οποία εστιάζεται σε κοινωνικά ,πολιτισμικά και περιβαλλοντικά θέματα .

Από το 1988 η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επενδύσει 480 δισεκατομμύρια στις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές. Η Πολιτική Συνοχής 2007-2013 ανέρχεται στα 308 δισεκατομμύρια ή στο 36% του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ και χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο για την υλοποίηση των στόχων της Στρατηγικής της Λισαβόνας στους τομείς της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Περίπου το 80% θα απορροφηθεί στη σύγκλιση των νέων κρατών-μελών, ενώ το 16% των Διαρθρωτικών Ταμείων θα χρησιμοποιηθεί για προγράμματα καινοτομίας, αιεφόρου ανάπτυξης και

κατάρτισης στο πλαίσιο της Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας και Απασχόλησης. Κάτι παραπάνω από 2% προορίζεται για τη διακρατική και περιφερειακή συνεργασία στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας. Αναμένεται ότι η επένδυση θα τονώσει την ανάπτυξη στις φτωχότερες περιοχές της Ένωσης και θα δημιουργήσει 2,5 εκατομμύρια νέες θέσεις εργασίας. Η Πολιτική Συνοχής 2007-2013 είναι διαφορετική από την Πολιτική 2000-2006 σε πολλά σημεία:

- Δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην οικονομική ανάπτυξη, στην απασχόληση και στην αποκέντρωση της ευθύνης,
- απλοποίηση των στόχων και των κανονισμών ,σύγχρονοι κανόνες επιλεξιμότητας ,πηγή ενιαίας χρηματοδότησης και ευέλικτη οικονομική διαχείριση,
- οι πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ, εθνικό και τοπικό κατευθύνονται από ένα κοινό έγγραφο που ονομάζεται Κοινοτικοί Στρατηγικοί Προσανατολισμοί.

Πριν από το 2004 οι κύριοι δικαιούχοι της Πολιτικής Συνοχής ήταν τα δυτικοευρωπαϊκά έθνη Ελλάδα, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Ανατολική Γερμανία, Ιταλία και Ισπανία. Όμως μετά από την ένταξη δέκα ανατολικοευρωπαϊκών χωρών, το 2004, το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης μετατοπίστηκε προς τα ανατολικά.

2.13 ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι επενδύσεις της πολιτικής συνοχής που διοχετεύθηκαν μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων υποστήριξαν τεράστιο αριθμό έργων στην Ελλάδα, από δημόσια έργα μεγάλης κλίμακας μέχρι μικρές τοπικές πρωτοβουλίες. Στα επιτεύγματα της περιόδου 2000-2006 περιλαμβάνονται:

Οικονομία: Την περίοδο αυτή η πολιτική συνοχής συνέβαλε στην αύξηση του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕγχΠ) στην Ελλάδα κατά 2,8%. Η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας ξεπέρασε αυτήν των περισσότερων κρατών μελών της ΕΕ, με μέσο όρο το 4,5% περίπου το χρόνο (<http://ec.europa.eu>).

Επιχειρηματικό περιβάλλον: Μεταξύ 2000 και 2006, 23.000 εταιρείες υποστηρίχθηκαν για να αναβαθμιστούν τεχνολογικά και η πολιτική συνοχής βοήθησε στη χρηματοδότηση περίπου 7.000 νέων επιχειρήσεων. Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση

υποστήριξε τη δημιουργία φυτωρίων επιχειρήσεων και τη βελτίωση των υποδομών έρευνας και ανάπτυξης (E&A), ενώ ταυτόχρονα βοήθησε στην ίδρυση «περιφερειακών αναπτυξιακών πόλων». Οι επενδύσεις της ΕΕ βοήθησαν περίπου 1.000 μικρές εταιρείες να αποκτήσουν πρόσβαση στη χρηματοδότηση, υποστήριξαν την εγκαίνιση «Κέντρων Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης» σε ολόκληρη τη χώρα και ίδρυσαν 53 «Κέντρα Υποδοχής Επενδυτών» και ένα «Εθνικό Παρατηρητήριο» για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Από τις δραστηριότητες αυτές υπολογίζεται ότι θα δημιουργηθούν 14.000 νέες θέσεις εργασίας (<http://ec.europa.eu>).

Για τις δεξιότητες και την κατάρτιση μέχρι τα τέλη του 2007, περίπου 257.000 άτομα είχαν συμμετάσχει σε νέα προγράμματα κατάρτισης. Παρασχέθηκε επίσης στήριξη σε υπηρεσίες παιδικής μέριμνας, στους ηλικιωμένους και σε άτομα με αναπηρίες, καθώς επίσης και για την εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων δράσης για τις γυναίκες. Στόχος αυτών των προγραμμάτων ήταν συνολικά 20.000 γυναίκες, το 20% των οποίων βρήκαν μια θέση εργασίας μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος.

2.14 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Για να μπορέσει η Ευρώπη να αναπτυχθεί ως κοινωνία της γνώσης και να λειτουργεί ανταγωνιστικά στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας πρέπει να διαθέτει υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και κατάρτιση. Κάθε κράτος μέλος της ΕΕ χαράσσει τη δική του εκπαιδευτική πολιτική, αλλά όλα τα κράτη μαζί θέτουν κοινούς στόχους και ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές. Επιπλέον, η ΕΕ χρηματοδοτεί πολυάριθμα προγράμματα τα οποία, μέσα από σπουδές, κατάρτιση ή εθελοντική εργασία σε άλλα κράτη, δίνουν στους ευρωπαίους πολίτες δυνατότητες προσωπικής εξέλιξης και αξιοποίησης του οικονομικού δυναμικού της ΕΕ (Κορρές, 2010).

Προγράμματα για την εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα για την δια βίου μάθηση είναι τα παρακάτω:

Leonardo da Vinci: χρηματοδοτεί την επαγγελματική κατάρτιση, ιδίως την πρόσληψη νέων εργαζομένων και εκπαιδευτών από επιχειρήσεις εκτός της χώρας τους, και σχέδια συνεργασίας που συνδέουν τα ιδρύματα επαγγελματικής κατάρτισης με τις επιχειρήσεις.

Erasmus: χρηματοδοτεί την κινητικότητα των φοιτητών και τη συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων. Από το 1987 που πρωτολειτούργησε, 1,5 εκατομμύρια φοιτητές επωφελήθηκαν από το πρόγραμμα αυτό. Ένα πιο πρόσφατο πρόγραμμα, το Erasmus Mundus, δίνει σε μεταπτυχιακούς φοιτητές και ακαδημαϊκούς απ' όλον τον κόσμο τη δυνατότητα να αποκτήσουν πτυχίο Master μετά από σπουδές που διοργανώνουν από κοινού τουλάχιστον τρία ευρωπαϊκά πανεπιστήμια.

Grundtvig: χρηματοδοτεί προγράμματα επιμόρφωσης ενηλίκων, ιδίως διακρατικές συνεργασίες, δίκτυα και κινητικότητα.

Comenius: χρηματοδοτεί τη συνεργασία μεταξύ σχολείων και εκπαιδευτικών.

Χορηγούνται επίσης κονδύλια για τη συνεργασία στη χάραξη πολιτικής, την εκμάθηση γλωσσών, την ηλεκτρονική μάθηση και τη διάδοση και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Σπουδαστές, εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτικά ιδρύματα από άλλες χώρες, κυρίως αυτές που συνορεύουν με την ΕΕ ή αυτές που πρόκειται να προσχωρήσουν στην Ένωση, μπορούν να συμμετέχουν σε πολλά από αυτά τα προγράμματα. Επίσης, μέσω άλλων προγραμμάτων και συμφωνιών συνεργασίας, η ΕΕ προωθεί τις ανταλλαγές και τις σπουδές σε θέματα ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης σε 80 περίπου χώρες σε όλον τον κόσμο, από τη Μογγολία έως το Μεξικό και από την Αλγερία έως την Αυστραλία (www.europa.eu).

Η ΕΕ έχει καθιερώσει τα ενιαία έντυπα Euro pass για την καταχώριση των προσόντων, μέσω των οποίων τόσο οι εργαζόμενοι όσο και οι εργοδότες κατανοούν και αναγνωρίζουν τα προσόντα που έχουν αποκτηθεί σε άλλες χώρες. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται η εύρεση εργασίας στο εξωτερικό. Στα Euro pass περιλαμβάνονται τα εξής:

- Βιογραφικό σημείωμα Europass.
- Διαβατήριο γλωσσών Europass.
- Euro pass - κινητικότητα (στο οποίο καταγράφεται ο χρόνος σπουδών στο εξωτερικό) (www.europa.eu).

Η ΕΕ επιδιώκει να καταστήσει συγκρίσιμα τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα. Αυτό δεν θα επιτευχθεί μέσω της εναρμόνισης των εκπαιδευτικών

συστημάτων αλλά μάλλον μέσω του κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΠΠ) για τη διά βίου μάθηση. Μέχρι το 2012, κάθε νέο επαγγελματικό προσόν εντός της ΕΕ θα κατατάσσεται σε ένα από τα οκτώ επίπεδα αναφοράς του ΕΠΠ (Μούσης, 2005).

Το ΕΠΠ είναι ένα από τα αποτελέσματα της λεγόμενης διαδικασίας της Κοπεγχάγης. Στο φόρουμ αυτό συμμετέχουν τριάντα δύο χώρες, περιλαμβανομένων και των κρατών μελών της ΕΕ, και συζητούν θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ). Επεξεργάζονται επίσης ένα ευρωπαϊκό σύστημα βαθμολόγησης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και ένα ευρωπαϊκό δίκτυο εξασφάλισης ποιότητας για την ΕΕΚ (www.europa.eu).

Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση, η ΕΕ συνεργάζεται με 19 άλλες χώρες, στο πλαίσιο της λεγόμενης «διαδικασίας της Μπολόνιας» για να δημιουργηθεί ένας ευρωπαϊκός χώρος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (EXTE) μέχρι το 2010. Η διαδικασία του EXTE προωθεί την αμοιβαία αναγνώριση των σπουδαστικών περιόδων και την καθιέρωση συγκρίσιμων προσόντων και ομοιόμορφων προτύπων (www.europa.eu).

Για την έρευνα και την καινοτομία ειδικότερα στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αναπτύχθηκε το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας που είναι ένας νέος οργανισμός με στόχο την προαγωγή της αριστείας στους τομείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της έρευνας και της καινοτομίας σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Θα χρηματοδοτηθεί από την ΕΕ με 309 εκατ. ευρώ για το διάστημα 2008-2013. Έργο του θα είναι να μετατρέπει τα αποτελέσματα ερευνητικών προγραμμάτων σε εμπορικές εφαρμογές, δημιουργώντας έτσι "κοινωνίες γνώσης και καινοτομίας". Πρόκειται για ένα νέο μοντέλο εταιρικής σχέσης στην οποία συμμετέχουν πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, εταιρείες, ιδρύματα και άλλοι φορείς. Στις αρχικές προτεραιότητες συγκαταλέγονται η αλλαγή του κλίματος, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών νέας γενιάς (www.europa.eu).

2.15 Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Η Εξωτερική πολιτική και η Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ) αποτελεί ένα από τα μοναδικά σε παγκόσμιο επίπεδο συστήματα συνεργασίας μεταξύ των κρατών-

μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ζητήματα διεθνούς πολιτικής. Η Κοινή Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας θεωρείται ο δεύτερος πυλώνας της ΕΕ ,μετά την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (ΕΚ). Για τις εθνικές κυβερνήσεις των κρατών μελών αποτελεί μέσο προάσπισης των εθνικών συμφερόντων στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία .Στόχος της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφαλείας είναι η διαφύλαξη της ταυτότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε διεθνές επίπεδο (www.oecd.org). Οι κυριότεροι των στόχων είναι η καθιέρωση πρακτικής και μόνιμης ανταλλαγής πληροφοριών και απόψεων που αφορούν ζητήματα διεθνούς πολιτικής ,η εναρμόνιση των εθνικών θέσεων με την ανάπτυξη κοινών προσεγγίσεων και μετουσίωση των βασικών θέσεων σε κοινές δράσεις (Jovanovic, 2003).

Αφού η Κοινότητα ενσωματωνόταν σταδιακά στην παγκόσμια οικονομία ,αυξανόταν η εξάρτηση της από τις εκτός συνόρων εξελίξεις .Έτσι η Κοινότητα άρχισε να συνειδητοποιεί ότι η άσκηση μίας αξιόπιστης επιρροής στο παγκόσμιο πολιτικό γίγνεσθαι θα ενισχύσει την θέση της στον διεθνή οικονομικό και κοινωνικό χώρο και θα συμβάλει στην δημιουργία μιας νέας βασικής διεθνούς δύναμης.

Όσον αφορά τις κοινές δράσεις μεταξύ των χώρων για την εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας συμφωνήθηκε το 1994 ότι οι κοινές αυτές δράσεις θα χρηματοδοτούνται είτε από τον κοινοτικό προϋπολογισμό είτε από εθνικές εισφορές οι οποίες θα υπολογίζονται βάση του ΑΕΠ των κρατών μελών (Μ, 1994).

2.16 Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ο στόχος της Συνθήκης της Ρώμης ήταν η δημιουργία τελωνειακής ένωσης μεταξύ των κρατών μελών, στο πλαίσιο της οποίας οι συναλλαγές απαλλάσσονται από κάθε εμπόδιο και ένα κοινό εξωτερικό δασμολόγιο εφαρμόζεται στις εισαγωγές από τρίτες χώρες.

Σταδιακά, η ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου κατέστησε την κοινή εμπορική πολιτική μία από τις σημαντικότερες πολιτικές της Κοινότητας. Παράλληλα, οι διαδοχικές διευρύνσεις και η παγίωση της κοινής αγοράς ενίσχυσαν τη θέση της Κοινότητας ως πόλου έλκυσης και επιρροής στις εμπορικές διαπραγματεύσεις, τόσο στις διμερείς με τρίτες χώρες όσο και στις πολυμερείς στο πλαίσιο της ΓΣΔΕ (GATT), σήμερα, στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Έτσι,

η Ένωση δημιούργησε προοδευτικά ένα πυκνό δίκτυο εμπορικών σχέσεων σε παγκόσμια κλίμακα (Jovanovic, 2003).

Σήμερα, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τον πρώτο παγκόσμιο παράγοντα του διεθνούς εμπορίου, μπροστά από τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία. Σ' ένα πλαίσιο ισχυρής αύξησης των διεθνών συναλλαγών, αντιπροσωπεύει το ένα πέμπτο του παγκόσμιου εμπορίου. Η ικανότητα της Ένωσης να διαδραματίζει βασικό ρόλο στις γενικές διαπραγματεύσεις εξαρτάται, ωστόσο, περισσότερο από την αποτελεσματικότητά της κοινής εμπορικής πολιτικής της παρά από τον όγκο των συναλλαγών της (Jovanovic, 2003).

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής εμπορικής πολιτικής έχει αναπτυχθεί μια ευρύτατη πανοπλία μέσων.

2.16.1 ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΟ

Το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο (ΚΕΔ) είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής τελωνειακής ένωσης: πρόκειται για την εφαρμογή ενιαίων δασμών στα προϊόντα που εισάγονται από τρίτες χώρες ανεξαρτήτως του κράτους μέλους προορισμού .

Στην αρχή, το ΚΕΔ ήταν ο αριθμητικός μέσος όρος των δασμολογίων που εφάρμοζαν τα κράτη μέλη το 1957. Βάσει του άρθρου 28 της Συνθήκης της Ρώμης, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία μετά από πρόταση της Επιτροπής, έκτοτε επέφερε πολλές τροποποιήσεις, είτε αυτόνομα είτε με την ευκαιρία δασμολογικών διαπραγματεύσεων (Swan, 1995).

Η θέσπιση του κοινού εξωτερικού δασμολογίου έχει ως αποτέλεσμα για τα κράτη μέλη την ομοιόμορφη προστασία έναντι των τρίτων χωρών και τη δημιουργία εκ των πραγμάτων μιας κοινοτικής προτίμησης (δεδομένου ότι οι εισαγωγές από κάποιο άλλο κράτος μέλος δεν υπόκεινται σε δασμούς, απολαμβάνουν εξ ορισμού ενός ευνοϊκότερου καθεστώτος απ' ότι οι εισαγωγές προελεύσεως τρίτων χωρών) (Κορρές, 2010).

Τα μέσα εμπορικής άμυνας: το αντιντάμπινγκ, η πολιτική κατά των επιδοτήσεων, ο κανονισμός για τα εμπόδια στο εμπόριο και τα μέτρα διασφάλισης. Προορισμός της πολιτικής αντιντάμπινγκ είναι η καταπολέμηση της πρακτικής που

συνίσταται στην εξαγωγή εμπορευμάτων σε τιμές χαμηλότερες από εκείνες που εφαρμόζονται στην εσωτερική αγορά για παρόμοια προϊόντα (Κορρές , 2010).

Η πολιτική κατά των επιδοτήσεων αποσκοπεί στο να παρεμποδίσει την εισαγωγή προϊόντων σε τιμές που διατηρούνται τεχνητά χαμηλές χάρη σε κρατικές επιδοτήσεις στις τρίτες χώρες καταγωγής. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω δύο πολιτικές οδηγούν στην προσωρινή αποκατάσταση των δασμών στις επίμαχες εισαγωγές.

Επίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να περιορίσει τη ροή εισαγόμενων προϊόντων με μέτρα διασφάλισης: τα μέτρα αυτά δεν εφαρμόζονται παρά μόνο εφόσον είναι δυνατόν να αποδειχθεί ότι οι εισαγωγές των οποίων επιδιώκεται η μείωση, αυξήθηκαν ταχέως και μαζικά, προκαλώντας με τον τρόπο αυτό ζημιά στους εθνικούς παραγωγούς. Εξάλλου, τα εν λόγω μέτρα δεν πρέπει να εισάγουν διακρίσεις, δηλαδή πρέπει να εφαρμόζονται σε όλες τις εισαγωγές του σχετικού προϊόντος αδιακρίτως καταγωγής (Κορρές, 2007). Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέσα αυτά εντάσσονται και είναι σύμφωνα με τους κανονισμούς του ΠΟΕ.

2.16.2 ΤΑ ΜΕΣΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Σ' ένα πλαίσιο μείωσης των δασμών, η Ένωση έχει δημιουργήσει μηχανισμούς που της επιτρέπουν να εντοπίζει τα εμπόδια στο εμπόριο που συναντούν οι κοινοτικές επιχειρήσεις κατά τις εξαγωγές τους προς τρίτες χώρες και να εξασφαλίζει διαρκή παρακολούθηση έως την εξεύρεση αποδεκτής λύσης (Μούσης, 2005).

Η εξάλειψη των εμποδίων στις συναλλαγές στα πλαίσια των διεθνών αγορών επιδιώκεται επίσης με την καθιέρωση "ειδικών σχέσεων" με ορισμένες χώρες ή ομάδες χωρών. Στην πράξη, πρόκειται για τη σύναψη προτιμησιακών, εμπορικών συμφωνιών παρέχοντας ειδική μεταχείριση σε ορισμένες χώρες εταίρους, ευνοϊκότερη από το γενικό καθεστώς. Σημειώνεται ότι οι εν λόγω προτιμησιακές μεταχειρίσεις συνιστούν εξαιρέσεις από τη ρήτρα του πλέον ευνοούμενου κράτους οι οποίες εγκρίνονται από τον ΠΟΕ (www.europa.eu). Οι κυριότερες από τις συμφωνίες αυτές είναι οι εξής:

- Ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (με τη Νορβηγία, την Ισλανδία και το Λιχτενστάιν).

- Οι ευρωπαϊκές συμφωνίες σύνδεσης με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.
- Οι συμφωνίες με τις χώρες της Λεκάνης της Μεσογείου.
- Οι Συμφωνίες Οικονομικής Συνεργασίας (EPA) με τις χώρες ΑΚΕ (Αφρική - Καραϊβική - Ειρηνικός) (Korres, 2007).

2.17 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Πριν από το άνοιγμα των συνόρων στο ενδοκοινοτικό εμπόριο και τον ανταγωνισμό, οι τιμές σε ορισμένους τομείς στις περισσότερες χώρες κρατιόνταν τεχνητά σε επίπεδο τέτοιο που επέτρεπε την επιβίωση των οριακών επιχειρήσεων. Ο καταναλωτής είχε το βάρος της προστασίας των μη ανταγωνιστικών επιχειρήσεων. Σε άλλους τομείς, οι μη αποδοτικές επιχειρήσεις επιζούσαν με κρατικές ενισχύσεις διαφόρων ειδών, των οποίων το βάρος έφερε ο φορολογούμενος. Επομένως, τόσο οι καταναλωτές όσο και οι φορολογούμενοι είχαν μεγάλο συμφέρον να δουν τις μη αποδοτικές επιχειρήσεις να εξαφανίζονται χάρη στον ελεύθερο ανταγωνισμό.

Οι εθνικοί κανόνες δεν μπορούν να εξασφαλίσουν τον ανταγωνισμό σε μια κοινή αγορά. Χρειάζονται κοινούς κανόνες για να καλύπτουν τις περιπτώσεις κατά τις οποίες θίγεται το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και, επομένως, υπάρχει αρμοδιότητα της Ένωσης. Σε αντίθεση με τις εθνικές πολιτικές ανταγωνισμού, η ευρωπαϊκή πολιτική ανταγωνισμού έχει ως κύριο στόχο την ολοκλήρωση της αγοράς. Πρέπει να εξασφαλίζει την ενότητα της κοινής αγοράς εμποδίζοντας τις επιχειρήσεις να την κατατέμνουν μέσω συντηρητικών συμπράξεων. Πρέπει να αποτρέπει τη μονοπώληση ορισμένων αγορών, εμποδίζοντας τις μεγάλες επιχειρήσεις να καταχρώνται τη δεσπόζουσα θέση τους για να επιβάλλουν τους όρους τους ή να απορροφήσουν τους ανταγωνιστές τους. Η ευρωπαϊκή πολιτική ανταγωνισμού πρέπει να εμποδίζει τις κυβερνήσεις να στρεβλώνουν τους όρους του ανταγωνισμού δια των ενισχύσεων στις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα ή δια των διακρίσεων υπέρ των επιχειρήσεων του δημοσίου τομέα.

Η ενιαία αγορά ωφελεί λοιπόν στην ενίσχυση ανταγωνιστικότητας. Η μεγάλη αγορά επιτρέπει στις επιχειρήσεις να παράγουν πληθώρα προϊόντων χρησιμοποιώντας σύγχρονα μέσα παράγωγης ώστε να μειώνεται το κόστος και να ωφελείται ο καταναλωτής. Όμως, παρά την εξαφάνιση των μη αποδοτικών επιχειρήσεων μέσα

στην κοινή αγορά, ο αριθμός των επιχειρήσεων που ανταγωνίζονται πράγματι η μία την άλλη σε ορισμένη αγορά αυξάνει και οι δυνατότητες κυριάρχησης της αγοράς μειώνονται, γιατί τα προϊόντα των εταίρων ανταγωνίζονται τα εγχώρια προϊόντα με ίσους όρους. Καθώς προχωρεί η διαδικασία της ολοκλήρωσης της αγοράς, τα εθνικά μονοπώλια γίνονται ολιγοπώλια και ο αριθμός των ανταγωνιστών στις ολιγοπωλιακές αγορές αυξάνει. Το αποτέλεσμα είναι μια μείωση της οικονομικής δύναμης των εθνικών μονοπωλίων και ολιγοπωλίων. Οι ανταγωνιστικές πιέσεις προκαλούν μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων με αποτέλεσμα να μειώνουν την τιμή στα κράτη με τις υψηλότερες τιμές και να την προσεγγίζουν με την τιμή που ισχύει στα κράτη μέλη με χαμηλότερα επίπεδα τιμών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η κοινωνική πολιτική είναι το τμήμα της κρατικής πολιτικής που ασχολείται με δραστηριότητες της κοινωνικής ισότητας, της εργασίας στην τοπική κοινωνία. Το θεσμικό πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής περιλαμβάνει την οικογένεια, την αγορά εργασίας και την κοινωνική προστασία, ενώ οι σχετικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν ενέργειες όπως η παροχή φροντίδας και εκπαίδευσης αλλά και ενημέρωσης, από την φροντίδα των παιδιών μέχρι την προστασία της τρίτης ηλικίας. Βοηθάει τους ανθρώπους εφοδιάζοντας με τις πηγές εκείνες και τις δυνατότητες που χρειάζονται για να δημιουργήσουν την κοινωνική και οικονομική ζωή τους (www.ucc.ie).

Η κοινωνική πολιτική ασκείται μέσα από ένα σύνολο εξειδικευμένων φορέων, δημόσιου και ιδιωτικού χαρακτήρα. Συγκροτείται από επί μέρους πολιτικές στα πεδία της υγείας, της κοινωνικής ασφάλισης, και της πρόνοιας, που αποτελούν τον κύριο πυρήνα της υπό μία στενή έννοια. Σήμερα όμως υιοθετείται μία διευρυμένη οπτική στην οποία εντάσσονται πολιτικές που αφορούν στην εργασία, την κατοικία, το περιβάλλον και τον πολιτισμό. Γι' αυτό η οριοθέτησή της σε σχέση με άλλες πολιτικές είναι δύσκολη, γιατί εκτός από τα μέτρα τα οποία εμπίπτουν σαφώς στα δικά της πεδία, υπάρχουν και μέτρα τα οποία εφαρμόζονται στα πλαίσια άλλων πολιτικών, ιδιαίτερα της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής απασχόλησης (www.ucc.ie).

Για παράδειγμα, τα προγράμματα κατάρτισης ανέργων με στόχο την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας και την καταπολέμηση της ανεργίας, έχουν χαρακτήρα κοινωνικής πολιτικής. Το ίδιο ισχύει και για τις φορολογικές ελαφρύνσεις, ή τις προνομιακές δανειοδοτήσεις σε πολίτες, σύμφωνα με ορισμένα κριτήρια οικογενειακής κατάστασης ή παροχής φροντίδας. Εκείνο που προσδίδει σε μέτρα τον χαρακτήρα της κοινωνικής πολιτικής είναι η συγκεκριμένη στόχευσή τους (europedia.org).

3.2 ΠΡΑΣΙΝΟ ΚΑΙ ΛΕΥΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Οι λευκές βίβλοι που εκδίδονται από την Επιτροπή είναι έγγραφα που περιλαμβάνουν προτάσεις κοινοτικής δράσης σε συγκεκριμένους τομείς. Σε ορισμένες περιπτώσεις αποτελούν προέκταση των πράσινων βιβλίων, σκοπός των οποίων είναι η έναρξη διαδικασίας διαβουλεύσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Εφόσον διατυπωθεί ευνοϊκή γνώμη για τη λευκή βίβλο από το Συμβούλιο, μπορεί, ενδεχομένως, να ακολουθήσει πρόγραμμα δράσης της Ένωσης στον συγκεκριμένο τομέα.

Οι πράσινες βίβλοι είναι έγγραφα που δημοσιεύονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα οποία αποσκοπούν στην προώθηση του προβληματισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο επί συγκεκριμένου θέματος. Στο πλαίσιο αυτό, καλούν τα ενδιαφερόμενα μέρη (οργανισμούς και άτομα) να συμμετάσχουν σε μια διαδικασία διαβούλευσης και συζήτησης στη βάση των προτάσεων που διατυπώνουν. Οι πράσινες βίβλοι αποτελούν ενίοτε την αφετηρία νομοθετικών εξελίξεων που στη συνέχεια εκτίθενται στις λευκές βίβλους (europedia.org).

Το λευκό βιβλίο παρουσιάζει τα συμπεράσματα που η Επιτροπή συνήγαγε από μια ευρεία δημόσια διαβούλευση η οποία ξεκίνησε με βάση το πράσινο βιβλίο. Κατά τη διαβούλευση διαπιστώθηκαν σημαντικές αποκλίσεις ως προς τις απόψεις και τις προοπτικές. Ωστόσο, διαφαίνεται συναίνεση σχετικά με την αναγκαιότητα διασφάλισης αρμονικού συνδυασμού των μηχανισμών της αγοράς και της αποστολής των δημόσιων υπηρεσιών. Το λευκό βιβλίο παρουσιάζει την προσέγγιση της Επιτροπής με στόχο την ανάπτυξη θετικού ρόλου για την Ευρωπαϊκή Ένωση όσον αφορά την ενίσχυση της δημιουργίας ιδιαίτερα ποιοτικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και παραθέτει τα κύρια στοιχεία της στρατηγικής που αποβλέπει στη διασφάλιση της πρόσβασης σε όλους τους πολίτες και όλες τις επιχειρήσεις της Ένωσης σε ιδιαίτερα ποιοτικές και προσιτές υπηρεσίες.

Το λευκό βιβλίο υπογραμμίζει τη σημασία των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας ως πυλώνα του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και την ανάγκη παροχής ποιοτικών και προσιτών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας σε όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην Ένωση, οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας εξακολουθούν να διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στη διασφάλιση κοινωνικής και εδαφικής

συνοχής καθώς και την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας. Παρά το γεγονός ότι η παροχή των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας μπορεί να διοργανωθεί σε συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα ή να ανατεθεί σε ιδιωτικές ή δημόσιες επιχειρήσεις, ο ορισμός των υποχρεώσεων και της αποστολής της δημόσιας υπηρεσίας εξακολουθεί να εναπόκειται στις δημόσιες αρχές στο κατάλληλο επίπεδο αρμοδιότητας (www.europa.eu).

Σ' αυτό το πλαίσιο, το λευκό βιβλίο διευκρινίζει ότι η ευθύνη των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας είναι κοινή μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της. Αυτή η κοινή ευθύνη απορρέει από την αρχή που διέπει το άρθρο 16 της συνθήκης ΕΚ, σύμφωνα με την οποία η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν, εντός των ορίων των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, ότι οι πολιτικές τους επιτρέπουν στους φορείς που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος να εκπληρώνουν την αποστολή τους. Το δικαίωμα των κρατών μελών να επιβάλουν ειδικές υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας σε οικονομικούς φορείς και να διασφαλίζουν τη σχετική συμμόρφωση αναγνωρίζεται επίσης έμμεσα στο άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ.

Η συνθήκη ΕΚ παρέχει στην Κοινότητα μια σειρά μέσων για να διασφαλίσει ότι οι χρήστες έχουν πρόσβαση σε ποιοτικές και προσιτές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Επιτροπή θεωρεί λοιπόν ότι οι εξουσίες τις οποίες διαθέτει είναι κατάλληλες και επαρκείς για να επιτρέψουν τη διατήρηση και την ανάπτυξη αποτελεσματικών υπηρεσιών σε όλη την Ένωση. Ωστόσο, εναπόκειται πρωτίστως στις αρμόδιες εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές να καθορίζουν, να οργανώνουν, να χρηματοδοτούν και να ελέγχουν τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. (www.infosoc.gr)

Το πράσινο βιβλίο κίνησε επίσης το ενδιαφέρον των ενδιαφερομένων μερών στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, που διαπίστωσαν ότι η μεγαλύτερη σαφήνεια και δυνατότητα πρόβλεψης είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση απρόσκοπτης εξέλιξης των υπηρεσιών αυτών. Η Επιτροπή εκτιμά ότι είναι χρήσιμο να διαμορφωθεί μία συστηματική προσέγγιση ώστε να εντοπιστούν και να αναγνωριστούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κοινωνικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης καθώς και να αποσαφηνιστεί το πλαίσιο στο οποίο λειτουργούν και μπορούν να εκσυγχρονιστούν. (europedia.org)

Στο εσωτερικό της Κοινότητας, η τομεακή νομοθεσία σε κοινοτικό επίπεδο καλύπτει κυρίως τις μεγάλες βιομηχανίες δικτύων κοινής ωφέλειας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δημόσια διαβούλευση για το πράσινο βιβλίο επιβεβαίωσε αυτή την προσέγγιση και θα λάβει υπόψη τα αποτελέσματα της διαβούλευσης αυτής κατά την προβλεπόμενη εξέταση των διαφόρων τομέων.

Η Επιτροπή με το πράσινο βιβλίο προωθεί τον στόχο διοργάνωσης ανοικτής συζήτησης σχετικά με το ρόλο που αναλογεί παγκοσμίως στην Ένωση για τον καθορισμό των στόχων κοινής ωφέλειας που εξυπηρετούν οι υπηρεσίες αυτές καθώς και για τον τρόπο οργάνωσης, χρηματοδότησης και αξιολόγησής τους. Παράλληλα το πράσινο βιβλίο επιβεβαιώνει εκ νέου τη σημαντική συνεισφορά της εσωτερικής αγοράς και των κανόνων ανταγωνισμού στον εκσυγχρονισμό και στη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας μιας σειράς δημόσιων υπηρεσιών προς όφελος των πολιτών και των επιχειρήσεων στην Ευρώπη. Στο πλαίσιο αυτό, το πράσινο βιβλίο λαμβάνει υπόψη την παγκοσμιοποίηση και την ελευθέρωση και γίνεται απόπειρα να απαντηθεί το ερώτημα κατά πόσο είναι σκόπιμη η δημιουργία ενός γενικού νομικού πλαισίου σε κοινοτικό επίπεδο για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Το πράσινο βιβλίο επιδιώκει να αντιμετωπίσει τα θέματα αυτά θέτοντας ερωτήσεις που αφορούν: το πεδίο ενδεχόμενων συμπληρωματικών κοινοτικών πρωτοβουλιών για την εφαρμογή της συνθήκης με πλήρη σεβασμό στην αρχή της επικουρικότητας· τις αρχές που θα μπορούσαν να περιληφθούν σε ενδεχόμενη νομοθεσία-πλαίσιο για τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και την προστιθέμενη αξία της νομοθεσίας αυτής· τον ορισμό της καλής διακυβέρνησης στον τομέα της οργάνωσης, της ρύθμισης, της χρηματοδότησης και της αξιολόγησης των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας· στην αξιολόγηση οποιωνδήποτε επιπρόσθετων μέτρων, η οποία θα μπορούσε ενδεχομένως να πραγματοποιηθεί με στόχο την αύξηση της νομικής ασφάλειας και την εξασφάλιση μιας συνεκτικής και αρμονικής σύνδεσης μεταξύ του στόχου της διατήρησης ποιοτικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και της αυστηρής εφαρμογής των κανόνων για τον ανταγωνισμό και την εσωτερική αγορά (www.europa.eu).

3.3 Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Η συνθήκη του Άμστερνταμ αναφέρει ρητά ότι: «η Ευρωπαϊκή κοινότητα έχει ως καθήκον να προωθήσει και να εξασφαλίσει ένα υψηλό επίπεδο συνοχής και κοινωνικής προστασίας ». Στην έννοια της κοινωνικής προστασίας περιλαμβάνονται όλες εκείνες οι παρεμβάσεις που πραγματοποιούνται από δημόσιους είτε ιδιωτικούς φορείς με στόχο την ανακούφιση, εξυπηρέτηση και εξασφάλιση των πολιτών (Χιόνης,2003).

Σύμφωνα με την Συνθήκη του Άμστερνταμ (Άρθρο 149, Κεφαλαίο 3):«...*Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα θα συνεισφέρει στην ανάπτυξη της ποιότητας της εκπαίδευσης ενθαρρύνοντας περαιτέρω την συνεργασία μεταξύ των κρατών-μελών και εφαρμόζοντας μια εκπαιδευτική πολιτική που θα στηρίζει και θα ισχυροποιήσει την δράση και τις ενέργειες των κρατών -μελών της Κοινότητας*» (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2008).

Περαιτέρω ,το άρθρο 136 της ίδιας συνθήκης θέτει ως άμεση προτεραιότητα και στόχο την καταπολέμηση του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας ,με την οποία η Ευρωπαϊκή ένωση θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα ,να ευαισθητοποιηθεί και να λάβει άμεσα μέτρα αντιμετώπισης του φαινομένου. Εν συνεχεία ,στο άρθρο 137 γίνεται προσπάθεια για την ολοκλήρωση και την επανένταξη των ανέργων στην αγορά εργασίας ,με την παροχή διαφόρων κινήτρων, πληροφοριών, καινοτομιών και ευκαιριών κατάρτισης (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2008).

Τέλος, τα άρθρα 141 και 152 της Συνθήκης του Άμστερνταμ κατοχυρώνουν την ίση μεταχείριση για τις γυναίκες και τους άνδρες εργαζόμενους ,καθώς επίσης ενισχύουν το πλαίσιο των εθνικών πολιτικών στους τομείς της δημόσιας υγείας και της καταπολέμησης των διαφόρων ασθενειών.

Η κοινωνική πολιτική των κρατών -μελών στοχεύει άμεσα στην αντιμετώπιση των σημαντικότερων προβλημάτων ,όπως για παράδειγμα της ανεργίας και της ασφάλισης ,επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα την επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής συνοχής και ομαλότητας. Η διαβάθμιση όμως των στόχων εξαρτάται αρχικά από τον όγκο των προβλημάτων, από τις υπάρχουσες δυνατότητες ,αλλά βασικά και από τις προτεραιότητες που θέτει καθώς επίσης και την ιδιαίτερη φιλοσοφία που υιοθετεί το κάθε κράτος μέλος (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2008).

Συμπερασματικά, η κοινωνική πολιτική των κρατών -μελών διαφοροποιείται και διαμορφώνεται ανάλογα με τις κοινωνικές ανάγκες, τις εκάστοτε προτεραιότητες και επίσης τις υπάρχουσες δυνατότητες. Συμπερασματικά, η κοινωνική πολιτική αποτελεί ένα ουσιώδες και σημαντικό στοιχείο της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης μιας περιφέρειας.

3.4 Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ

Κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας τον Μάρτιο του 2000, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων θέσπισαν μια στρατηγική, τη λεγόμενη «στρατηγική της Λισσαβόνας», με σκοπό να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) η πιο ανταγωνιστική οικονομία στον κόσμο και να επιτευχθεί ο στόχος της πλήρους απασχόλησης πριν από το έτος 2010. Η στρατηγική αυτή, η οποία αναπτύχθηκε στο πλαίσιο πολλών Ευρωπαϊκών Συμβουλίων που διεξήχθησαν μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας, βασίζεται σε τρεις πυλώνες (ec.europa.eu):

- έναν οικονομικό πυλώνα που πρέπει να προετοιμάσει τη μετάβαση προς μια ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία της γνώσης. Στον πυλώνα αυτό υπογραμμίζεται η ανάγκη για συνεχή προσαρμογή στις εξελίξεις της κοινωνίας της πληροφορίας και στις προσπάθειες για συναίνεση στον τομέα της έρευνας και της ανάπτυξης (Ιωακειμίδης, 2008).
- έναν κοινωνικό πυλώνα που πρέπει να επιτρέψει τον εκσυγχρονισμό του κοινωνικού μοντέλου μέσω επενδύσεων σε ανθρώπινους πόρους και της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού. Τα κράτη μέλη πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες ώστε να επενδύσουν στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και να διεξαγάγουν ενεργό πολιτική απασχόλησης προκειμένου να διευκολύνουν τη μετάβαση στην οικονομία της γνώσης (Ιωακειμίδης, 2008).
- έναν περιβαλλοντικό πυλώνα ο οποίος προστέθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ τον Ιούνιο του 2001 και ο οποίος επικεντρώνεται στο γεγονός ότι η οικονομική ανάπτυξη πρέπει να διαχωρίζεται από τη χρήση των φυσικών πόρων (www.europa.eu).

Για την επίτευξη των στόχων που θεσπίστηκαν το 2000, εκδόθηκε κατάλογος με αριθμητικούς στόχους. Λόγω του ότι οι σχετικές πολιτικές ανήκουν σχεδόν αποκλειστικά στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, τέθηκε σε εφαρμογή η ανοικτή μέθοδος συντονισμού (ΑΜΣ) η οποία περιλαμβάνει την κατάρτιση εθνικών σχεδίων δράσης. Πέρα από τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών, η στρατηγική της Λισσαβόνας προβλέπει την προσαρμογή και την ενίσχυση των υφιστάμενων διαδικασιών συντονισμού: της διαδικασίας του Λουξεμβούργου για την απασχόληση, της διαδικασίας του Κάρντιφ για τη λειτουργία των αγορών (αγαθά, υπηρεσίες και κεφάλαια) και της διαδικασίας της Κολωνίας για τον μακροοικονομικό διάλογο (Ιωακειμίδης, 2008).

3.5 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

Δεδομένων των διαφορετικών οικονομικών διαρθρώσεων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα κοινωνικά τους προβλήματα ήταν στην αρχή της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και είναι ακόμη σε κάποιο βαθμό αρκετά διάφορα. Δεν θα ήταν δυνατόν στην αρχή και ούτε είναι ακόμη δυνατόν να ανατεθεί στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα η λύση όλων των κοινωνικών προβλημάτων των κρατών μελών. Η λύση τους εξαρτάται πράγματι πολύ από την οικονομική πολιτική, η οποία βρίσκεται ακόμη κατά πολύ στα χέρια των εθνικών κυβερνήσεων. Αλλά καθώς προάγεται η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και τα κράτη μέλη μεταβιβάζουν στην Ένωση σημαντικά εργαλεία οικονομικής και νομισματικής πολιτικής, αυτή αναλαμβάνει όλο και μεγαλύτερες υποχρεώσεις για την κοινωνική πρόοδο όλων των πληθυσμών που την αποτελούν (www.europa.eu).

Η δυσλειτουργία που είχε δημιουργηθεί με την ύπαρξη μιας κοινής πολιτικής, στην οποία ένα κράτος μέλος δεν συμμεριζόταν τους στόχους των άλλων, διορθώθηκε στο Άμστερνταμ, τον Ιούνιο 1997, με την απόφαση της κυβέρνησης των εργατικών της Μεγάλης Βρετανίας να προσχωρήσει στις κοινωνικές διατάξεις της νέας Συνθήκης και να δεχθεί τις οδηγίες, οι οποίες είχαν ήδη θεσπισθεί με βάση τη συμφωνία του Μάαστριχτ. Το πρωτόκολλο και η συμφωνία για την κοινωνική πολιτική που είχαν προσαρτηθεί στη Συνθήκη του Μάαστριχτ καταργήθηκαν.

Πρέπει, τέλος, να σημειωθεί ότι ο Κοινοτικός Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εργαζομένων του 1989 επικαλύπτεται πλέον από τον Χάρτη

Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Χάρτης του 2000 πλεονεκτεί έναντι του Χάρτη του 1989, γιατί κατοχυρώνει όχι μόνο τα κοινωνικά δικαιώματα, αλλά όλες τις ατομικές ελευθερίες των πολιτών της Ένωσης (Μούσης, 2005).

Η Συνθήκη της Λισαβόνας δηλώνει ότι η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που περιέχονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 7ης Δεκεμβρίου 2000, όπως προσαρμόστηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2007, στο Στρασβούργο (Χάρτης και επεξηγήσεις), ο οποίος έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες (Άρθρο 6 ΣΕΕ). Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα οφείλουν να σέβονται τις αρχές που αναφέρονται στον Χάρτη υπό τον έλεγχο των δικαστηρίων τους και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όμως ένα πρωτόκολλο προσαρτημένο στη Συνθήκη δηλώνει ότι ο Χάρτης δεν διευρύνει την ευχέρεια του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή οποιουδήποτε δικαστηρίου της Πολωνίας ή του Ηνωμένου Βασιλείου, να κρίνει ότι οι νόμοι, οι κανονισμοί ή οι διοικητικές διατάξεις, πρακτικές ή δράση της Πολωνίας ή του Ηνωμένου Βασιλείου δεν συνάδουν με τα θεμελιώδη δικαιώματα, ελευθερίες και αρχές που επιβεβαιώνει (Ιωακειμίδης, 2008).

Οι στόχοι της κοινής κοινωνικής πολιτικής είναι πολύ συγγενείς με εκείνους της κοινής περιφερειακής πολιτικής. Η κοινωνική πολιτική επιδιώκει τη βελτίωση της ζωής των λιγότερο ευνοημένων πολιτών της. Αναγκαία για την κοινωνική συνοχή της Κοινότητας ήδη κατά τη σταδιακή υλοποίηση της κοινής αγοράς, μια κοινοτική κοινωνική πολιτική προβλεπόταν αόριστα από τη Συνθήκη ΕΟΚ. (Κορρές, 2010).

Είναι βέβαιο ότι η προοδευτική ολοκλήρωση των οικονομιών διευκολύνει τη σύγκλιση πολλών στοιχείων των κοινωνικών συστημάτων των κρατών μελών. Τα πιο χαρακτηριστικά κοινωνικά φαινόμενα στην Κοινότητα κατά τα πρώτα σαράντα χρόνια της ύπαρξής της ήταν: η μικρή αύξηση του πληθυσμού, η αύξηση της διάρκειας της ζωής και η μείωση της διάρκειας της ενεργού ζωής, η επιμήκυνση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η μαζική είσοδος των γυναικών στην οικονομική ζωή. Σε αυτά τα γενικά φαινόμενα ήρθαν να προστεθούν παρόμοιες διαρθρωτικές μεταβολές στο εσωτερικό ορισμένων κλάδων και τομεακές μετακινήσεις από τη γεωργία προς τη βιομηχανία και από αυτήν προς τον τριτογενή τομέα. Έτσι δεν είναι τυχαίο ότι τα προβλήματα απασχόλησης, κοινωνικής ασφάλισης και επαγγελματικής κατάρτισης ορισμένων κατηγοριών εργαζομένων (νέων, ηλικιωμένων, γυναικών)

έχουν προτεραιότητα σε όλα τα κράτη μέλη. Όσο οι οικονομίες πλησιάζουν η μια την άλλη, τόσο τα κοινωνικά προβλήματα ομοιάζουν σε όλα τα κράτη μέλη και τόσο πιο απαραίτητες γίνονται οι κοινές λύσεις τους. Η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και οι διεθνικές συνδικαλιστικές σχέσεις ευνόησαν, εξάλλου, μια σχετική προς τα πάνω εξομοίωση των μισθών, των κοινωνικών παροχών και της κοινωνικής ασφάλισης (Επιτροπή, 2004).

Η αύξηση της ευημερίας δεν έλυσε όμως όλα τα κοινωνικά προβλήματα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα/Ένωση. Όξυνε μάλιστα ορισμένα και δημιούργησε νέα: προβλήματα περιοχών και κατηγοριών του πληθυσμού που δεν συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνική πρόοδο· προβλήματα διαρθρωτικής ανεργίας· προβλήματα σχετικά με την κατανομή των εισοδημάτων και του πλούτου· αντιφάσεις μεταξύ των οικονομικών και κοινωνικών αξιών και, συχνά, αναστατώσεις του τρόπου ζωής με αρνητικά αποτελέσματα στη συμπεριφορά των νέων. Ενόψει αυτών των προβλημάτων η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση επικαλείται «την άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο» (άρθρο 3,3 ΣΕΕ). Η Συνθήκη για τη λειτουργία της ΕΕ, από την πλευρά της, διακηρύσσει ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο την προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των διαβίωσης και εργασίας, ώστε να καταστήσουν δυνατή την εναρμόνισή τους με παράλληλη διατήρηση της προόδου, την κατάλληλη κοινωνική προστασία, τον κοινωνικό διάλογο και την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων που θα επιτρέψουν ένα υψηλό και διαρκές επίπεδο απασχόλησης και την καταπολέμηση του αποκλεισμού (άρθρο 151 ΣΛΕΕ) (Μούσης, 2005).

Μια δυναμική κοινωνική πολιτική είναι αλληλένδετη με μια αποτελεσματική βιομηχανική πολιτική. Η κατάλληλη επαγγελματική κατάρτιση καθώς και η επαγγελματική και γεωγραφική κινητικότητα της εργατικής δύναμης είναι ουσιώδεις όροι για τον εκσυγχρονισμό της κοινοτικής βιομηχανίας. Η τεχνολογική πρόοδος και η βελτίωση της εκπαίδευσης βοηθούν στην ενδυνάμωση των απαιτήσεων για την κοινωνική προστασία, τη συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση των επιχειρήσεων και τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής και της εργασίας. Αλλά, συγχρόνως, η τεχνολογική πρόοδος προκαλεί πολυάριθμες διαρθρωτικές μεταβολές, οι οποίες συνοδεύονται από εντάσεις στην αγορά εργασίας. Χρειάζεται μια κοινή αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων μέσα στην κοινή αγορά για να μην υπάρχουν διαστροφές του ανταγωνισμού στο εσωτερικό της (www.europa.eu).

Στις αρχές του 21ου αιώνα οι ευρωπαϊκές κοινωνίες αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις. Η παγκοσμιοποίηση της παραγωγής και του εμπορίου, η επίδραση των νέων τεχνολογιών πάνω στην εργασία, στην κοινωνία και στα άτομα, η επιμονή ενός υψηλού επιπέδου ανεργίας και η γήρανση του πληθυσμού ασκούν ισχυρές πιέσεις επί του οικονομικού και κοινωνικού ιστού όλων των κρατών μελών. Αν και η κύρια ευθύνη σε αυτά τα πεδία ανήκει στα κράτη μέλη, ο συντονισμός στους κόλπους της Ένωσης παίζει σημαντικό ρόλο, έτσι ώστε τα εθνικά συστήματα κοινωνικής προστασίας να μην εξελιχθούν προς κατευθύνσεις που μπορεί να αντιστρατεύονται τους στόχους και τις προδιαγραφές στα θέματα της απασχόλησης στο σύνολο της Ένωσης, να μη νοθεύουν τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών και να μην παρεμποδίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Ένα Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής προκάλεσε μια δημόσια συζήτηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο το εργατικό δίκαιο μπορεί να εξελιχθεί για να υποστηρίξει το στόχο της στρατηγικής της Λισσαβόνας για βιώσιμη ανάπτυξη με περισσότερους και καλύτερες θέσεις εργασίας. Εξάλλου, η Επιτροπή προκάλεσε ευρεία συζήτηση πάνω στα κοινωνικά προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων της παγκοσμιοποίησης και της δημογραφίας (Μούσης, 2005).

3.5.1 ΚΟΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Το πρόβλημα της ανεργίας άρχισε να απασχολεί ιδιαίτερα όλα τα κράτη μέλη στα μέσα της δεκαετίας του '70. Μέχρι τότε, τα προβλήματα της απασχόλησης μέσα στην Κοινότητα σχετίζονταν κυρίως με διαρθρωτικές και περιφερειακές ανισορροπίες μέσα σε ένα γενικό περιβάλλον πλήρους απασχόλησης. Μια αλυσίδα διάφορων γεγονότων οδήγησε στην ταχεία χειροτέρευση της αγοράς εργασίας μέσα στην Κοινότητα: ο πληθωρισμός και η οικονομική συρρίκνωση του τέλους της δεκαετίας του '70 και της αρχής της δεκαετίας του '80, αποτελέσματα των νομισματικών και ενεργειακών κρίσεων, ο έντονος ανταγωνισμός χωρών πρόσφατης εκβιομηχάνισης στην Ασία, ένας κορεσμός της ζήτησης στην Ευρώπη για βιομηχανικά προϊόντα και η εξέλιξη της οικονομίας και της κοινωνίας της Ευρώπης προς μια μεταβιομηχανική φάση. Πολλές θέσεις εργασίας γίνονταν έτσι περιττές και εξέλειπαν. Άλλες δημιουργούνταν, βέβαια, αλλά απαιτούσαν νέες ειδικεύσεις, τις οποίες δεν είχαν οι άνεργοι. Συγχρόνως οι γυναίκες, οι οποίες μέχρι τότε ασχολούνταν με οικιακές εργασίες, έκαναν τη μαζική είσοδό τους στην αγορά εργασίας (Μούσης, 2005).

Ανερχόμενο σε περίπου 10% του ενεργού πληθυσμού των κρατών μελών (με σημαντικές διαφορές μεταξύ τους), στις αρχές του 21ου αιώνα, το ποσοστό της ανεργίας είναι το σοβαρότερο κοινωνικό πρόβλημα της Ένωσης. Το οικονομικό κόστος αυτής της ανεργίας είναι τεράστιο. Δεν περιλαμβάνει μόνο τις άμεσες δαπάνες για το κοινωνικές παροχές προς τους ανέργους, αλλά επίσης την απώλεια των φορολογικών εσόδων που θα απέρρεαν από την εργασία των ανέργων, το συνεχώς αυξανόμενο βάρος επί των κοινωνικών υπηρεσιών, την αύξηση της φτώχειας, της εγκληματικότητας και των ασθενειών. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η έλλειψη προοπτικών για τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας, που είναι κυρίως νέοι και γυναίκες, και για τα άτομα που αποκλείονται από την τακτική εργασία, ιδίως για τους μακροχρόνια ανέργους. Υπό την πίεση αυτών των προβλημάτων θεσπίστηκε η στρατηγική για την απασχόληση της Ένωσης (www.ecb.int).

Χάρη στο σύστημα εισφορών που ίδρυε η Συνθήκη του Παρισιού, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) ήταν καλύτερα εξοπλισμένη από την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα απασχόλησης. Πράγματι, η Συνθήκη ΕΚΑΧ περιλάμβανε στο άρθρο 56 διατάξεις για τα θέματα απασχόλησης στις βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα. Μετά την εκπονή της Συνθήκης ΕΚΑΧ τον Ιούλιο 2002 η ιδιοκτησία, η διαχείριση και ο προορισμός των κεφαλαίων που προέρχονται από την ΕΚΑΧ, μεταβιβάστηκαν στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή (Αποφάσεις 2003/76 και 2003/77) (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, 2009).

Αντίθετα από τη Συνθήκη ΕΚΑΧ, η Συνθήκη ΕΟΚ δεν εξόπλιζε αρκετά τους κοινοτικούς θεσμούς για να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα απασχόλησης που άρχισαν να βασανίζουν σοβαρά όλα τα κράτη της Κοινότητας στα μέσα της δεκαετίας του '70. Βέβαια, το άρθρο 118 αυτής της Συνθήκης όριζε ως αποστολή της Επιτροπής την προώθηση του συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών στο κοινωνικό πεδίο, μεταξύ άλλων και σε θέματα απασχόλησης. Αλλά γι' αυτόν τον συντονισμό είχε ως μόνα μέσα τις μελέτες, τις γνωμοδοτήσεις και την οργάνωση διαβουλεύσεων. Η Επιτροπή χρησιμοποίησε και εξακολουθεί να χρησιμοποιεί αυτά τα μέσα, τα οποία συμπληρώθηκαν με τα νέα μέσα που αναπτύχθηκαν χάρη στη Συνθήκη ΕΚ.

Ως προς την αμοιβαία πληροφόρηση και τη διαβούλευση, η Επιτροπή έχει θέσει σε λειτουργία ένα πρόγραμμα στατιστικής σε θέματα απασχόλησης και δημοσιεύει εκθέσεις με προβλέψεις απασχόλησης κατά τομέα, οι οποίες βασίζονται

σε εθνικές εργασίες αλλά με ομοιογενείς ποσοτικές ενδείξεις (Κανονισμός 577/98). Επίσης, η Επιτροπή τηρεί μια διαρκή απογραφή των μέτρων που παίρνονται σε κάθε χώρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας. Ο έλεγχος και η ανάλυση του επιπέδου και της δομής της ζήτησης εργασίας στην ΕΕ βοηθούν στον προσδιορισμό των θέσεων εργασίας, των δυσχερειών και των κακών συνδυασμών κατά περιοχή, τομέα οικονομικής δραστηριότητας και επάγγελμα (Κανονισμός 453/2008) (ec.europa.eu).

Σε συνεργασία με τις εθνικές διοικήσεις, η Επιτροπή διαχειρίζεται ένα σύστημα πληροφόρησης για τις πολιτικές απασχόλησης, το Ευρωπαϊκό παρατηρητήριο απασχόλησης, το οποίο αποτελεί ένα δίκτυο συγκέντρωσης των πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής. Το Παρατηρητήριο παρέχει υπηρεσίες στο κοινό υπό τη μορφή περιοδικών εκδόσεων και διαρκώς ενημερωμένων τραπεζών εργασίας. Καταρτίζει επίσης συγκριτικές αναλύσεις πολιτικής και παρέχει οδηγίες. Το Παρατηρητήριο βασίζεται σε τρία δίκτυα πληροφόρησης:

- το MISEP (Mutual Information System on Employment Policies) είναι ένα δίκτυο εκπροσώπων των εθνικών διοικήσεων και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπευθύνων για την απασχόληση. Το κύριο έργο αυτού του δικτύου είναι να συλλέγει, επεξεργάζεται και δημοσιεύει πληροφορίες πάνω στις πολιτικές απασχόλησης·
- το SYSDM (System of Documentation, Evaluation and Monitoring of Employment Policies) είναι ένα δίκτυο ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων της αγοράς εργασίας, το οποίο καταρτίζει συγκριτικές και θεματικές μελέτες για τις πολιτικές απασχόλησης και τις αγορές εργασίας στα κράτη μέλη·
- το RESEARCH είναι ένα δίκτυο συγκροτούμενο από στελέχη πανεπιστημίων και κέντρων ερευνών, το οποίο παρέχει υποδείξεις για την πολιτική απασχόλησης και καταρτίζει εκθέσεις αξιολόγησης της κατάστασης και της πολιτικής απασχόλησης στα κράτη μέλη (www.europa.eu).

Η τριμερής κοινωνική σύνοδος κορυφής για τη μεγέθυνση και την απασχόληση δίδει στους κοινωνικούς εταίρους, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τη δυνατότητα να συμβάλλουν, στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου, στις διάφορες συνιστώσες της ολοκληρωμένης οικονομικής και κοινωνικής στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένης της διάστασης της βιώσιμης ανάπτυξης, όπως αυτή χαράχθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας το Μάρτιο του 2000 και συμπληρώθηκε από το

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ, τον Ιούνιο του 2001 (Απόφαση 2003/174) (www.europa.eu).

3.6 ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

Σύμφωνα με το άρθρο 162 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ (πρώην άρθρο 146 ΣΕΚ) το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) έχει ως στόχους: (α) την προώθηση μέσα στην Ένωση των δυνατοτήτων απασχόλησης και γεωγραφικής και επαγγελματικής κινητικότητας των εργαζομένων· και (β) τη διευκόλυνση της προσαρμογής στις μεταλλαγές της βιομηχανίας και στις αλλαγές των συστημάτων παραγωγής, ιδίως μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης και του επαγγελματικού αναπροσανατολισμού. Το ΕΚΤ διοικείται από την Επιτροπή, η οποία επικουρείται στο έργο αυτό από μια ειδική επιτροπή αποτελούμενη από αντιπροσώπους των κυβερνήσεων, των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων και των οργανώσεων των εργοδοτών (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, 2009).

Ο κανονισμός 1083/2006 καθορίζει το πλαίσιο των δράσεων για τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής και ιδιαίτερα τους στόχους, τις αρχές και τους κανόνες όσον αφορά την εταιρική σχέση, τον προγραμματισμό, την αξιολόγηση και τη διαχείριση. Το ΕΚΤ διέπεται επομένως από τον κανονισμό 1083/2006 και από τον κανονισμό 1081/2006, ο οποίος καθορίζει τα καθήκοντα του και το περιεχόμενο της συνδρομής που παρέχει, θεσπίζει ειδικές διατάξεις και ορίζει τους τύπους της επιλέξιμης προς συνδρομή δαπάνης (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, 2009).

Το κύριο καθήκον του ΕΚΤ είναι να συμβάλλει στις προτεραιότητες της Ένωσης όσον αφορά την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής με τη βελτίωση της απασχόλησης και των ευκαιριών εργασίας, ενθαρρύνοντας υψηλό επίπεδο απασχόλησης και τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας. Προκειμένου να συμβάλει καλύτερα στην πραγματοποίηση των επιδιώξεων και των στόχων που έχουν συμφωνηθεί στα Ευρωπαϊκά Συμβούλια της Λισαβόνας και του Γκέτεμποργκ, το ΕΚΤ υποστηρίζει δράσεις ευθυγραμμισμένες με τις κατευθυντήριες γραμμές που εγκρίθηκαν στα πλαίσια της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, όπως έχουν ενσωματωθεί στις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη και την απασχόληση, και στις συνοδευτικές συστάσεις. Προς το σκοπό αυτό, το ΕΚΤ οφείλει να λαμβάνει υπόψη του τις σχετικές

προτεραιότητες και στόχους της Ένωσης στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, αυξάνοντας τη συμμετοχή των οικονομικώς ανενεργών ατόμων στην αγορά εργασίας, καταπολεμώντας τον κοινωνικό αποκλεισμό, ιδίως των μειονεκτουσών ομάδων, όπως είναι τα άτομα με αναπηρίες, και προάγοντας την ισότητα γυναικών και ανδρών και την αποφυγή των διακρίσεων. Το ΕΚΤ πρέπει επίσης να αντιμετωπίζει τις συνέπειες των δημογραφικών αλλαγών στον ενεργό πληθυσμό της ΕΕ, ιδίως μέσω της διά βίου επαγγελματικής κατάρτισης (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, 2009).

Με σκοπό την καλύτερη πρόβλεψη και διαχείριση των αλλαγών και την ενίσχυση της οικονομικής μεγέθυνσης, των ευκαιριών απασχόλησης για γυναίκες και άνδρες και της ποιότητας και παραγωγικότητας στην εργασία, στο πλαίσιο των στόχων «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» και «Σύγκλιση», η συνδρομή που παρέχει το ΕΚΤ εστιάζεται ιδιαίτερα στη βελτίωση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων, στην ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου και της πρόσβασης στην απασχόληση καθώς και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης των μειονεκτούντων ατόμων και της καταπολέμησης των διακρίσεων, στην ενθάρρυνση των οικονομικώς ανενεργών προσώπων να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και στην προώθηση των εταιρικών σχέσεων για μεταρρυθμίσεις. Εκτός αυτών των προτεραιοτήτων, στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και κράτη μέλη, στο πλαίσιο του στόχου «Σύγκλιση» και προκειμένου να ενισχυθούν η οικονομική μεγέθυνση, οι ευκαιρίες απασχόλησης για γυναίκες και άνδρες και η ποιότητα και παραγωγικότητα στην εργασία, το ΕΚΤ ενισχύει την επέκταση και τη βελτίωση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο και τη βελτίωση των ικανοτήτων των θεσμικών, διοικητικών και δικαστικών αρχών, με στόχο την προετοιμασία και υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και την υιοθέτηση του κοινοτικού κεκτημένου (ΕΠΙΤΡΟΠΗ, 2009).

Ειδικότερα, στο πλαίσιο των στόχων «Σύγκλιση» και «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση», το ΕΚΤ στηρίζει δράσεις στα κράτη μέλη για τις παρακάτω προτεραιότητες:

(α) αύξηση της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών, ώστε να βελτιωθεί η επίσπευση και η θετική διαχείριση των οικονομικών αλλαγών (www.esfhellas.gr).

(β) τόνωση της πρόσβασης στην απασχόληση και της διαρκούς ένταξης στην αγορά εργασίας των αιτούντων εργασία και των ανενεργών ατόμων, πρόληψη της ανεργίας, ιδίως της μακροχρόνιας ανεργίας και της ανεργίας των νέων, ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής του γηράσκοντα εργατικού δυναμικού και παράταση του επαγγελματικού βίου, καθώς και αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας (www.esfhellas.gr).

(γ) ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης μειονεκτούντων ατόμων με σκοπό τη βιώσιμη ενσωμάτωσή τους στην απασχόληση και καταπολέμηση των διακρίσεων κάθε μορφής στην αγορά εργασίας (www.esfhellas.gr).

(δ) ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου, ιδίως με την προώθηση του σχεδιασμού και της εισαγωγής μεταρρυθμίσεων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης· και

(ε) προώθηση εταιρικών σχέσεων, συμφωνιών και πρωτοβουλιών με δικτύωση των σχετικών ενδιαφερόμενων φορέων, όπως οι κοινωνικοί εταίροι και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (www.esfhellas.gr).

Στο πλαίσιο του στόχου «Σύγκλιση», το ΕΚΤ στηρίζει δράσεις στα κράτη μέλη για τις παρακάτω προτεραιότητες:

(α) επέκταση και βελτίωση της επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο και

(β) ενίσχυση των θεσμικών δυνατοτήτων και της αποτελεσματικότητας των δημοσίων διοικήσεων και των δημοσίων υπηρεσιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και, κατά περίπτωση, των κοινωνικών εταίρων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων, με στόχο μεταρρυθμίσεις, βελτίωση της νομοθεσίας και άσκηση χρηστής διακυβέρνησης όσον αφορά την οικονομία, την απασχόληση, την εκπαίδευση, την κοινωνία, το περιβάλλον και τη δικαιοσύνη (www.esfhellas.gr).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ , ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ.

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ως επιχειρησιακό πρόγραμμα εννοούμε την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και τον εντοπισμό των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του φορέα ,όπου προτείνεται ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης με τοπικό ή θεματικό χαρακτήρα.

Ο σχεδιασμός λαμβάνει υπόψη του διάφορες παραμέτρους όπως τις δυνατότητες περιοχής ,την υφιστάμενη υποδομή ,το έμψυχο και άψυχο υλικό προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα της υλοποίησης του σχεδίου.

Τα επιχειρησιακά σχέδια χρησιμοποιούν τεχνολογίες οι οποίες δημιουργούν νέες μεθόδους εργασίας ,νέες δεξιότητες και την ανάγκη για συνεχή μάθηση αλλά και προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος ,στοχεύοντας στην βελτιωμένη ποιότητα ζωής, με την παροχή βελτιωμένων υπηρεσιών υγείας, μεταφορών και προστασίας του περιβάλλοντος (www.europa.eu).

Οι θεματικές ενότητες των σχεδίων αφορούν στους τομείς του τουρισμού, πολιτισμού, περιβάλλοντος, κοινωνικής πολιτικής και αγροτικής ανάπτυξης.

4.2 ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ

Η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) συμβάλλει στη μείωση των ποσοστών ανεργίας και στην ποιότητα των θέσεων απασχόλησης, κυρίως μέσα από τη στρατηγική της Λισαβόνας για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Στα πλαίσια της διεθνούς οικονομικής κρίσης καταβάλλονται επιπλέον προσπάθειες για την προστασία των υπαρχόντων θέσεων απασχόλησης και τη δημιουργία νέων ευκαιριών.

Κάθε χρόνο, πάνω από 100 δισεκατομμύρια ευρώ επενδύονται στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) προκειμένου να αναβαθμιστούν οι ευκαιρίες απασχόλησης των πολιτών. Τα έργα, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από τα κράτη μέλη, στηρίζουν την προσαρμογή των επιχειρήσεων στις εξελίξεις της οικονομικής και κοινωνικής συγκυρίας. Ευνοούν την πρόσβαση στη εκπαίδευση και τη δια βίου κατάρτιση με

σκοπό την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων . Παρακάτω αναπτύσσονται αναλυτικά τα προγράμματα κοινωνικής πολιτικής και απασχόλησης της Ε.Ε.

4.3 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ - PROGRESS (2007-2013)

Στόχος του προγράμματος PROGRESS είναι να εξασφαλίσει χρηματική ενίσχυση για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της απασχόλησης και των κοινωνικών υποθέσεων. Το PROGRESS χρηματοδοτεί δραστηριότητες ανάλυσης και αμοιβαίας μάθησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης καθώς και την ενίσχυση των βασικών συντελεστών για την περίοδο 2007-2013. Το πρόγραμμα χωρίζεται σε πέντε τομείς που αντιστοιχούν στους πέντε κύριους τομείς δραστηριοτήτων: απασχόληση, κοινωνική προστασία και ενσωμάτωση, συνθήκες εργασίας, ποικιλομορφία και καταπολέμηση των διακρίσεων, καθώς και ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών (www.europa.eu). Οι στόχοι του προγράμματος είναι έξι:

- βελτίωση των γνώσεων και της κατανόησης της κοινωνικής κατάστασης που επικρατεί στα κράτη μέλη μέσω της ανάλυσης, αξιολόγησης και της στενής παρακολούθησης των πολιτικών·
- υποστήριξη της εκπόνησης στατιστικών εργαλείων και μεθόδων και κοινών δεικτών·
- υποστήριξη και παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας και των πολιτικών στόχων·
- προώθηση της δικτύωσης, της αμοιβαίας μάθησης και του εντοπισμού και της διάδοσης ορθών πρακτικών στο επίπεδο της Ένωσης·
- ευαισθητοποίηση των ενδιαφερόμενων μερών και του κοινού σχετικά με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που επιδιώκονται στους τομείς της απασχόλησης, της κοινωνικής προστασίας και ενσωμάτωσης, των όρων εργασίας, της καταπολέμησης των διακρίσεων και της ποικιλομορφίας, της ισότητας ανδρών και γυναικών·

- ενίσχυση της ικανότητας των κύριων δικτύων της ΕΕ να προωθούν και να ενισχύουν τις πολιτικές της Ένωσης.

Επειδή το παραπάνω πρόγραμμα εστιάζεται σε πέντε τομείς θα γίνει αναφορά στους τομείς που έχουν σχέση με την κοινωνική πολιτική όπως:

- απασχόληση·
- κοινωνική προστασία και ενσωμάτωση·
- όροι εργασίας·

Για την απασχόληση στόχος είναι η ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση με τους ακόλουθους τρόπους:

- βελτιώνοντας την κατανόηση της κατάστασης όσον αφορά την απασχόληση, ιδίως με αναλύσεις και μελέτες και με την ανάπτυξη στατιστικών και δεικτών·
- παρακολουθώντας και αξιολογώντας την υλοποίηση των ευρωπαϊκών κατευθυντήριων γραμμών και συστάσεων για την απασχόληση και αναλύοντας την αλληλεπίδραση ανάμεσα στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση και άλλους τομείς πολιτικής·
- διοργανώνοντας ανταλλαγές σχετικά με πολιτικές και διαδικασίες και προωθώντας την αμοιβαία μάθηση στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση·
- αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση, διαδίδοντας πληροφορίες και προωθώντας τη συζήτηση, κυρίως μεταξύ των περιφερειακών και τοπικών συντελεστών και των κοινωνικών εταίρων·

Για την κοινωνική προστασία στόχος είναι η εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου του συντονισμού στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και ένταξης με τους ακόλουθους τρόπους:

- Βελτιώνοντας την κατανόηση θεμάτων που έχουν σχέση με τη φτώχεια, της κοινωνικής προστασίας και των πολιτικών ενσωμάτωσης, ιδίως με αναλύσεις και μελέτες και με την ανάπτυξη στατιστικών και δεικτών·
- Παρακολουθώντας και αξιολογώντας την εφαρμογή της ανοιχτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και ενσωμάτωσης και

αναλύοντας την αλληλεπίδραση ανάμεσα σε αυτή την ανοιχτή μέθοδο συντονισμού και άλλους τομείς πολιτικής·

- Διοργανώνοντας ανταλλαγές σχετικά με πολιτικές και διαδικασίες και προωθώντας την αμοιβαία μάθηση στο πλαίσιο της στρατηγικής για την κοινωνική προστασία και την απασχόληση·
- Αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση, διαδίδοντας πληροφορίες και προωθώντας τη συζήτηση, κυρίως μεταξύ των περιφερειακών και τοπικών συντελεστών και των κοινωνικών εταίρων·
- Αναπτύσσοντας την ικανότητα των κύριων δικτύων της ΕΕ (όπως, για παράδειγμα, των δικτύων εθνικών εμπειρογνομόνων ή μη κυβερνητικών οργανώσεων) να υλοποιούν τους πολιτικούς στόχους της ΕΕ.

Για τους όρους εργασίας στόχος είναι η υποστήριξη της βελτίωσης του εργασιακού περιβάλλοντος και των συνθηκών εργασίας:

- βελτιώνοντας την κατανόηση της κατάστασης όσον αφορά τους όρους εργασίας, ιδίως με αναλύσεις και μελέτες και με την ανάπτυξη στατιστικών και δεικτών, καθώς και αξιολογώντας τον αντίκτυπο της ισχύουσας νομοθεσίας και των σημερινών πολιτικών και πρακτικών·
- στηρίζοντας την εφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας της ΕΕ με την ενίσχυση της παρακολούθησης, την κατάρτιση των νομικών, τη σύνταξη οδηγών και τη δημιουργία δικτύων εξειδικευμένων οργανισμών·
- αναλαμβάνοντας προληπτική δράση και προωθώντας την καλλιέργεια πνεύματος πρόληψης στον τομέα της υγείας και ασφάλειας στην εργασία·
- αυξάνοντας την ευαισθητοποίηση, διαδίδοντας πληροφορίες και προωθώντας τη συζήτηση σχετικά με τις κύριες προκλήσεις και τα θέματα πολιτικής όσον αφορά τους όρους εργασίας.

Πρόσβαση στο πρόγραμμα έχουν όλοι οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς ,συντελεστές και οργανισμοί. Πιο συγκεκριμένα τα κράτη μέλη, δημόσιοι οργανισμοί απασχόλησης, τοπικές αρχές, εξειδικευμένοι φορείς από την νομοθεσία της ΕΕ, κοινωνικοί εταίροι, μη κυβερνητικές οργανώσεις , πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα, εθνικές στατιστικές υπηρεσίες, ΜΜΕ.

4.4 ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ

Πρόκειται για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Αποτελούν, μαζί με το Ταμείο Συνοχής, τα χρηματοδοτικά μέσα της περιφερειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία αποσκοπεί στη μείωση των διαφορών ως προς το επίπεδο ανάπτυξης των περιφερειών και των κρατών - μελών. Συμβάλλουν, επομένως, πλήρως στην επίτευξη του στόχου της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής .

Για την περίοδο 2007-2013, η χρηματοδότηση που διατίθεται για την περιφερειακή πολιτική πλησιάζει τα 348 δισ. Ευρώ: 278 δισ. για τα Διαρθρωτικά Ταμεία και 70 δισ. για το Ταμείο Συνοχής. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 35% του κοινοτικού προϋπολογισμού (www.espa.gr) .

4.5 ΣΤΟΧΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) συμβάλλει στις προτεραιότητες της Κοινότητας όσον αφορά την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής (άρθρο 158) με τη βελτίωση της απασχόλησης και των ευκαιριών εργασίας, ενθαρρύνοντας υψηλό επίπεδο απασχόλησης και τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας. Προς το σκοπό αυτό, υποστηρίζει τις πολιτικές των Κρατών Μελών που αποσκοπούν στην επίτευξη πλήρους απασχόλησης, καθώς και στη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στο χώρο εργασίας, στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης των μειονεκτούντων ατόμων στην απασχόληση και στη μείωση των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών ανισοτήτων, όσον αφορά την απασχόληση. Ειδικότερα, το ΕΚΤ υποστηρίζει δράσεις ευθυγραμμισμένες με μέτρα που λαμβάνουν τα Κράτη Μέλη με βάση τις Κατευθυντήριες Γραμμές που εγκρίθηκαν στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (ΕΣΑ), όπως έχουν ενσωματωθεί στις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση και στις συνοδευτικές συστάσεις (www.esfhellas.gr).

4.6 ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ EQUAL & INTERREG

Το κοινωνικό σύνολο το οποίο είναι ευρύ ,αποτελείται από άτομα διαφορετικών πληθυσμιακών ομάδων τα οποία εμποδίζονται ώστε να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία. Στην Ελλάδα υπάρχουν υψηλά ποσοστά ανεργίας άρα δύσκολα και λόγω κοινωνικού αποκλεισμού μπαίνουν στην αγορά.

Στα πλαίσια ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας έχουν αναπτυχθεί διάφορα προγράμματα. Συγκεκριμένα το πρόγραμμα Equal δραστηριοποιείται σε διάφορους τομείς όπως:

- Απασχόληση
- Επιχειρηματικότητα
- Προσαρμοστικότητα
- Ισες ευκαιρίες
- Αιτούντες άσυλο

Τα υποπρογράμματα του Equal χωρίζονται σε δύο περιόδους:

Ο πρώτος κύκλος εφαρμογής στην περίοδο 2001-2005.

Ο δεύτερος κύκλος εφαρμογής στην περίοδο 2005-2008.

Το έργο Equal το οποίο ασχολείται με τις δράσεις της εργασιακής και της κοινωνικής ενσωμάτωσης, έργο το οποίο εντάσσεται στον β κύκλο της απασχόλησης Το συγκεκριμένο υποπρόγραμμα ταυτίζεται με τον πρώτο άξονα της ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την απασχόληση (www.europa.eu).

Οι στόχοι αφορούν την διευκόλυνση της πρόσβασης και της επιστροφής στην αγορά εργασίας για όλα εκείνα τα άτομα που δυσκολεύτηκαν να ενταχθούν .Ο δεύτερος στόχος αυτού του κύκλου αφορά στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας σε άμεση συνάρτηση με την αγορά εργασίας.

Ένα σημαντικό πρόγραμμα επιχειρησιακό το οποίο εντάχθηκε στον α' κύκλο της απασχόλησης, αφορά στην δημιουργία αναπτυξιακής σύμπραξης στόχο το Δίκτυο της επαγγελματικής Συμβουλευτικής και Προώθησης στην απασχόληση (Δ.Ε.Σ.Π.Α.) . Ο κεντρικός στόχος του έργου είναι η ανάπτυξη και η λειτουργία ενός πανελλαδικού δικτύου «one -shop» δομών ,οι οποίες θα παρέχουν ολοκληρωμένες

υπηρεσίες επαγγελματικής, συμβουλευτικής κατάρτισης και προώθησης στην αγορά εργασίας ,με στόχο την επανένταξη των ατόμων που είναι άνεργοι.

Το παραπάνω έργο προβλέπει:

- Την υιοθέτηση ενός συστήματος ολοκληρωμένης προσέγγισης για την υποστήριξη των ανέργων από τα Κ.Ε.Κ..
- Την ανάπτυξη μιας κεντρικής δομής παρακολούθησης αυτών των δικτύων .

Την ανάπτυξη νέων τρόπων και εργαλείων Επαγγελματικής Συμβουλευτικής και προσωπικής ανάπτυξης των ομάδων που μειονεκτούν.

Ένα πολύ σημαντικό πρόγραμμα του υποπρογράμματος Επιχειρηματικότητα είναι το έργο : “Ολοκληρωμένο Σχέδιο –Ανοιχτοί δρόμοι για την ανάπτυξη της Κοινωνικής οικονομίας.”

Βασικοί λόγοι του σχεδίου ήταν:

- Διαμόρφωση ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας.
- Δημιουργία κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Ανάπτυξη παρεμβάσεων προς όφελος των υφιστάμενων επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας σε περιοχές παρέμβασης προκειμένου να δημιουργηθούν νέες υπηρεσίες ώστε να δημιουργηθούν νέες θέσεις απασχόλησης.
- Ανάλυσης δράσης υπέρ των ατόμων των ομάδων στόχου προκειμένου να εξασφαλιστούν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την άρση των δυσκολιών σε σχέση με τις διακρίσεις που αντιμετωπίζουν ως προς την πρόσβασή τους στην απασχόληση.
- Δημιουργία θεματικών συνεργασιών με την δημιουργία ανάλογων δικτύων.
- Δημιουργία δικτύου σε περιφερειακό επίπεδο σε θέματα κοινωνικής οικονομίας.
- Ολοκληρωμένη παρέμβαση σε συγκεκριμένες επιλεγμένες περιοχές της κοινωνικής οικονομίας.

- Δημιουργία μονίμων μηχανισμών στήριξης των ομάδων στόχου και των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας (www.europa.eu).

Βασικός στόχος είναι η αντιμετώπιση της ανεργίας και της υποαπασχόλησης των ευπαθών ομάδων των πληθυσμών της Κρήτης και της Μαγνησίας μέσω της δημιουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων με την συμμετοχή ατόμων από διαφορετικές κατηγορίες ευπαθών ομάδων πληθυσμού, επιχειρήσεων, φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης.

Οι προτεραιότητες του εν λόγω προγράμματος επικεντρώνονται σε επενδύσεις στο φυσικό, ανθρώπινο και γνωστικό κεφάλαιο. Αναλυτικότερα επικεντρώνονται στην ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων και προώθηση της απασχόλησης.

4.7 Γ΄ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ (2000 - 2006)

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006 (Γ΄ΚΠΣ) αποτελεί το μεγαλύτερο αναπτυξιακό πρόγραμμα της χώρας. Πρόκειται για ένα φιλόδοξο πρόγραμμα που ανταποκρίνεται στις σημερινές ανάγκες και μελλοντικές συνθήκες ανταγωνισμού που θα αντιμετωπίσει η Ελλάδα στο διεθνές και ευρωπαϊκό περιβάλλον και της επιτρέπει να ολοκληρώσει όλα εκείνα τα έργα και τις παρεμβάσεις που είναι καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξή της.

Το Γ΄Κ.Π.Σ. είναι το προϊόν της συμφωνίας στην οποία κατέληξαν η Ελληνική Κυβέρνηση και οι Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις κοινοτικές διαρθρωτικές παρεμβάσεις στην Ελλάδα το χρονικό διάστημα 2000-2006. Καταρτίστηκε με βάση το Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης που υποβλήθηκε από την Ελλάδα στην Ε.Ε.

Κυρίαρχος στόχος του Ε.Π. “Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση” 2000-2006 είναι η προώθηση της απασχόλησης και η άμβλυση των προβλημάτων της αγοράς εργασίας, προς την κατεύθυνση της πρόληψης της ανεργίας, της αύξησης της συμμετοχής των γυναικών και των μειονεκτουσών ομάδων στην αγορά εργασίας με παράλληλη μείωση της ανεργίας ορισμένων ομάδων του εργατικού δυναμικού, οι οποίες συντελούν κατά μεγάλο βαθμό στη διαμόρφωση της συνολικής ανεργίας της Χώρας.

Μέχρι σήμερα κατά την διάρκεια εκπόνησης του παραπάνω προγράμματος έχουν ενταχθεί 1.206 έργα ο συνολικός προϋπολογισμός των οποίων αντιστοιχεί στο

118% της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος. Το ύψος του προϋπολογισμού των συμβάσεων που έχουν υπογραφεί (νομικές δεσμεύσεις) αντιστοιχεί στο 105% της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος, ενώ οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες στο σύνολο του Προγράμματος ανέρχονται στο 63% της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης του Ε.Π. “Απασχόληση και Επαγγελματική Κατάρτιση” (www.espa.gr).

Από τα μέχρι σήμερα υλοποιηθέντα έργα (στοιχεία έως 31/12/06) έχουν ωφεληθεί 480.909 άτομα, εκ των οποίων 293.608 άνεργοι. Πιο συγκεκριμένα:

1. 115.307 άτομα από ενέργειες κατάρτισης.
2. 142.305 άτομα από ενέργειες προώθησης στην απασχόληση.
- 3 . 181.273 εργαζόμενοι από ενέργειες κατάρτισης.
4. 22.551 γυναίκες από θετικά μέτρα.
5. 5.971 άτομα ευπαθών ομάδων από ολοκληρωμένες παρεμβάσεις.
6. 13.502 από συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες.

4.8 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ

Το Γ' ΚΠΣ χωρίζεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες προγραμμάτων:

1) Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ένα για κάθε συγκεκριμένο τομέα δραστηριότητας, πχ. Ε.Π. Απασχόληση – Επαγγελματική Κατάρτιση)

2) Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ένα για κάθε μία από τις 13 διοικητικές περιφέρειες της χώρας, πχ. ΠΕΠ Κρήτης) Οι τέσσερις κοινοτικές πρωτοβουλίες των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων για το χρονικό διάστημα 2000 - 2006 είναι :

- INTERREG III: διασυνοριακή, διεθνική και διαπεριφερειακή συνεργασία που αποβλέπει στην τόνωση της ανάπτυξης και σε ισόρροπη και αρμονική διευθέτηση του ευρωπαϊκού εδάφους.
- LEADER+: ανάπτυξη της υπαίθρου μέσω ολοκληρωμένων αναπτυξιακών προγραμμάτων και συνεργασίας ομάδων τοπικής δράσης.

- EQUAL: διεθνική συνεργασία για την προώθηση νέων πρακτικών καταπολέμησης των πάσης φύσεως διακρίσεων και ανισοτήτων στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
- URBAN II: οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση των πόλεων και των συνοικιών που αντιμετωπίζουν κρίση, ώστε να προωθηθεί η βιώσιμη αστική ανάπτυξη Τα συνολικά 25 Επιχειρησιακά Προγράμματα του Γ' ΚΠΣ και οι 4 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες απευθύνονται τόσο στο δημόσιο τομέα, π.χ. για έργα που αφορούν την ανάπτυξη υποδομών και τη βελτίωση υπηρεσιών προς τον πολίτη, όσο και σε ιδιώτες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) για προγράμματα που αφορούν επιχειρήσεις, αγρότες, νέους, ανέργους κ.λπ.

Κοινοτικές πρωτοβουλίες στην ΕΕ-15,2000-2006			(σε εκατ.ευρω,2004)		
Χώρα	Interreg	Urban	Equal	Leader	Σύνολο
Αυστρία	202,05	8,53	105,99	78,39	394,96
Βέλγιο	114,82	21,52	77,29	16,56	230,19
Δανία	37,54	5,38	30,91	17,67	91,50
Γαλλία	438,32	103,54	332,33	278,23	1152,42
Φιλανδία	142,43	5,38	75,08	57,41	280,30
Γερμανία	813,71	150,95	534,38	272,71	1771,75
Ελλάδα	627,12	25,89	108,20	189,90	951,11
Ιρλανδία	92,74	5,38	35,33	49,68	183,13
Ιταλία	470,34	116,54	409,61	294,79	1291,28
Λουξεμβούργο	7,73	0,00	4,42	2,21	14,36
Κάτω Χώρες	385,32	30,25	216,40	86,12	718,09
Πορτογαλία	435,01	19,49	118,14	167,82	740,46
Ισπανία	993,67	114,30	535,48	515,61	2159,06
Σουηδία	170,03	5,38	89,43	41,96	306,80

Ηνωμένο Βασίλειο	399,68	126,18	415,13	117,03	1058,02
Δίκτυα	51,89	18,03	55,20	44,16	169,28
ΕΕ-15	5382,4	756,74	3143,32	2230,25	11512,71

Πίνακας 2 Κοινοτικές πρωτοβουλίες /χρηματοδοτήσεις.

Πηγή: (www.minfin.gr)

4.9 ΕΣΠΑ 2007-2013

Για την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013 κάθε Κράτος Μέλος καταρτίζει και υποβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ), το οποίο αποτελεί το πλαίσιο για τον προγραμματισμό των Ταμείων σε εθνικό επίπεδο. Το ΕΣΠΑ πρέπει να είναι συνεπές με τις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πολιτική Συνοχής 2007-2013 και να συνδέεται στενά με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων του Κράτους Μέλους (www.espa.gr).

Το ΕΣΠΑ 2007-2013 της Ελλάδας περιγράφει τη «συνολική στρατηγική προσέγγιση» της χώρας, η οποία αντανακλάται στη «διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της χώρας, την επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και την αύξηση της παραγωγικότητας σε επίπεδα υψηλότερα του μέσου κοινοτικού όρου, για την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών χωρίς αποκλεισμούς» (www.espa.gr).

Ειδικότερα, ο Στρατηγικός Στόχος που αφορά την επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο κατέχει κυρίαρχη θέση στη στρατηγική της χώρας και αποσκοπεί στη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, υπογραμμίζεται η σημασία της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (ΕΣΑ), τόσο όσον αφορά τον καθορισμό των πολιτικών για την αγορά εργασίας, όσο και τα μέτρα στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής που αποβλέπουν στην ενσωμάτωση ομάδων που απειλούνται με αποκλεισμό (www.espa.gr).

Η Ελλάδα θα επικεντρωθεί στην ανάπτυξη ποιοτικού ανθρώπινου δυναμικού που συμβάλλει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προάγει τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η σημασία του ανθρώπινου δυναμικού συναρτάται ευθέως με την εισαγωγή νέων μορφών οργάνωσης της εργασίας, όπου το ανθρώπινο κεφάλαιο

αποτιμάται πλέον κυρίως σε γνώση (παραγωγή νέας και διάχυση της διαθέσιμης), δεξιότητες και τη δυνατότητα ευέλικτης προσαρμογής και ενσωμάτωσης καλών πρακτικών. Η προαγωγή της δια βίου μάθησης, η βελτίωση της ποιότητας εκπαίδευσης και κατάρτισης και η προσαρμοστικότητα εργαζομένων, εργοδοτών και επιχειρήσεων αποτελούν στο πλαίσιο αυτό κομβικές στρατηγικές επιλογές, αντιμετωπίζοντας διαρθρωτικά προβλήματα της αγοράς εργασίας.

Η διευκόλυνση της πρόσβασης στην εργασία συναρτάται άμεσα με τη συνολική ανάπτυξη της χώρας, την επίτευξη και διατήρηση υψηλών επιπέδων ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία νέων ευκαιριών για εργασία. Η σχετική υστέρηση της χώρας σε δαπάνες για ενεργητικά μέτρα απασχόλησης και η ανάγκη για τη διεύρυνση των μέτρων αυτών είναι γνωστή. Για την αντιμετώπιση του συγκεκριμένου ζητήματος λαμβάνονται υπόψη τόσο οι συστάσεις του Συμβουλίου 2004 για την απασχόληση όσο και η αποτίμηση των αδύνατων σημείων του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων.

Επίσης, η ανάπτυξη ποιοτικού ανθρώπινου δυναμικού συνδέεται με την αναβάθμιση του θεσμικού περιβάλλοντος, με την απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου (μείωση της γραφειοκρατίας) και τον ουσιαστικό εκσυγχρονισμό του δημόσιου τομέα σε όλα τα επίπεδα διοίκησης για τη μετατροπή του σε σύγχρονο και αποτελεσματικό εργαλείο σχεδιασμού και εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών.

Η ενδυνάμωση της διοικητικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών θα συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ποιότητας της εργασίας, την προώθηση της επιχειρηματικότητας και τη δημιουργία απασχόλησης.

Η θεματική προτεραιότητα Απασχόληση και Κοινωνική Συνοχή αναλύεται σε πέντε Γενικούς Στόχους που εξειδικεύονται περαιτέρω σε ειδικούς στόχους. Παρακάτω θα αναλυθούν οι 5 στόχοι οι οποίοι έχουν άμεση σχέση με την κοινωνική πολιτική παρουσιάζονται παρακάτω:

- Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των εργαζόμενων και των επιχειρήσεων

Ειδικότερα:

1. Εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής
2. Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση .

3. Βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας της εργασίας.4.Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων, η οποία συνδέεται με τη διττή προσέγγιση ενίσχυσης της απασχόλησης (αυτο-απασχόληση και ξεκίνημα νέων ΜΜΕ-ΠΜΕ) .

- Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση

Ειδικότερα:

1. Διεύρυνση, αναδιοργάνωση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών στην αγορά εργασίας.
2. .Ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης και εξέλιξής τους στην αγορά εργασίας.
3. Ενίσχυση της απασχόλησης των νέων.
4. Ενεργοποίηση τουλάχιστον 25% των μακροπρόθεσμα ανέργων και μείωση των εισροών στην μακροχρόνια ανεργία, με την προσφορά ευκαιριών συμμετοχής σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, πριν τη συμπλήρωση 12 μηνών ανεργίας.
5. Αύξηση των δημιουργούμενων βιώσιμων επιχειρήσεων από αυτοαπασχολούμενους, ιδιαίτερα νέους ανέργους.
6. Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση των δομών και των συστημάτων της αγοράς εργασίας για την εξυπηρέτηση του πολίτη.
7. Καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και της μη καταγεγραμμένης ανεργίας.
8. Εφαρμογή ολοκληρωμένης πολιτικής για την ενεργό γήρανση του εργατικού δυναμικού.
9. Συστηματική καταγραφή και πρόβλεψη των αλλαγών που επέρχονται στις τοπικές αγορές εργασίας εξαιτίας της παραγωγικής αναδιάρθρωσης της οικονομικής δραστηριότητας,
10. Ενσωμάτωση των αρχών της Κ.Π. EQUAL στην αναπτυξιακή πολιτική.

- Προώθηση της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης (διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων στην αγορά εργασίας και πρόληψη των φαινομένων περιθωριοποίησης και αποκλεισμού).
 1. Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων (ΕΚΟ).
 2. Διευκόλυνση της πρόσβασης και ενσωμάτωσης στο εκπαιδευτικό σύστημα ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.
 3. Προώθηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων κοινωνικής και επαγγελματικής ένταξης σε τοπικό επίπεδο, με τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων, των επιχειρήσεων, ΜΚΟ, κοινωνικών και οικονομικών φορέων.
 4. Ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας και της επιχειρηματικής δραστηριότητας ευάλωτων κοινωνικά ομάδων.
 5. Στοχευμένες παρεμβάσεις για τη στήριξη ατόμων που χρήζουν βοήθειας.
 6. Ενίσχυση των μηχανισμών για το συντονισμό, παρακολούθηση, αξιολόγηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής προστασίας και διασφάλιση της συμπληρωματικότητας με τις αμιγώς εθνικές πολιτικές, μέσω του Εθνικού Συμβουλίου Κοινωνικής Προστασίας και προώθηση του κοινωνικού διαλόγου.
 7. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών μεταβιβάσεων και της σύνδεσής τους με την απασχόληση, με προσανατολισμό τους στην ανάληψη εργασίας ή επιχειρηματικής δραστηριότητας.
 8. Οριζόντια εφαρμογή της διάστασης της Κοινωνικής Ενσωμάτωσης και της ισότητας ευκαιριών (Social Inclusion Mainstreaming) σε όλες τις πτυχές της αναπτυξιακής πολιτικής, με την ενεργό συμμετοχή δημοσίων φορέων, κοινωνικών εταίρων και ΜΚΟ.
- Θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.
 1. Ανάπτυξη του δικτύου της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και της Δημόσιας Υγείας.

2. Βελτίωση της ανταποκρισιμότητας της Δευτεροβάθμιας Φροντίδας Υγείας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
3. Προώθηση της Πληροφορικής Τεχνολογίας και των e-υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης - Ολοκλήρωση της πολιτικής εισαγωγής ψηφιακής τεχνολογίας.
4. Μεταρρύθμιση στην ψυχική υγεία και ανάπτυξη πολιτικών επανένταξης.

Παρακάτω φαίνονται οι άξονες προτεραιότητας:

A. Άξονας Προτεραιότητας : «Συστημικές Παρεμβάσεις».

Περιλαμβάνει το σύνολο των συστημικών παρεμβάσεων οι οποίες συμβάλλουν στη μεταρρύθμιση και τη λειτουργική ολοκλήρωση των θεσμών, φορέων και μηχανισμών μέσω των οποίων γίνεται ο σχεδιασμός, η υλοποίηση, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση των δράσεων των Θεματικών Αξόνων Προτεραιότητας 2, 3 και 4.

B. Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας: «Ενίσχυση της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού και των Επιχειρήσεων».

Βασικοί Στόχοι του άξονα είναι:

1. Ανάπτυξη ολοκληρωμένου πλαισίου Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) για τους εργαζόμενους, εργοδότες και αυτοαπασχολούμενους για τη βελτίωση της ποιότητας ΣΕΚ και την αύξηση της συμμετοχής σε ενέργειες κατάρτισης.
2. Βελτίωση της ποιότητας Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης και αύξηση της συμμετοχής σε ενέργειες κατάρτισης για τους εργαζόμενους, ιδίως στις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
3. Σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων στους σχετικούς τομείς του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου από κοινωνικοοικονομικούς φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, των αντιπροσωπευτικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και των επαγγελματικών οργανώσεων.
4. Ανάπτυξη πολιτικών και υπηρεσιών για την πρόβλεψη και τη θετική διαχείριση των οικονομικών αλλαγών.

C. Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας : «Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση» .

Ο 3ος Άξονας Προτεραιότητας του Προγράμματος στοχεύει στην :

1. Ενίσχυση της απασχόλησης των νέων, μέσω ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.
2. Ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών, μέσω ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης.
3. Ενεργοποίηση των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων από ειδικές κοινωνικές ομάδες, που απειλούνται περισσότερο από τον αποκλεισμό από την αγορά εργασίας, μέσω της εφαρμογής ειδικά στοχευμένων δράσεων.
4. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών απασχόλησης.

D. Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 4 «Πλήρης ενσωμάτωση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών».

Βασικοί Στόχοι του άξονα είναι:

4. Προώθηση της κοινωνικής και επαγγελματικής ενσωμάτωσης των Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων (μετανάστες, ΑμεΑ, άτομα με πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, μακροχρόνια άνεργοι/ες κλπ).
1. Αξιοποίηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την ένταξη των Ευπαθών Κοινωνικά Ομάδων στην αγορά εργασίας.
2. Βελτίωση της πρόνοιας για όσους χρειάζονται βοήθεια.

E. Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 5 «Εδραίωση της μεταρρύθμισης στον Τομέα της Ψυχικής Υγείας. Ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, και προάσπιση της Δημόσιας Υγείας του πληθυσμού».

Βασικοί Στόχοι:

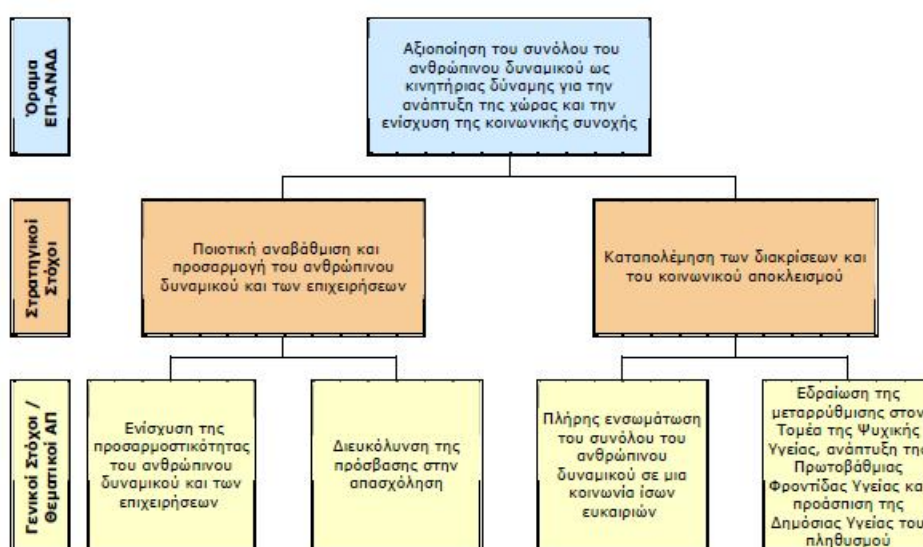
1. Αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών ψυχικής υγείας σύμφωνα με τον Εθνικό σχεδιασμό και edραίωση και ολοκλήρωση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης.

2. Προώθηση ενός νέου λειτουργικού μοντέλου Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και βελτίωση της υγείας του πληθυσμού μέσω της πρόληψης των αιτιών νοσηρότητας και θνησιμότητας, της προαγωγής της υγείας και της ενημέρωσης του πληθυσμού.

3. Αναμόρφωση και εκσυγχρονισμός των φορέων και των υπηρεσιών δημόσιας υγείας.

Σχήμα 2 :Στόχοι του ΕΠ Ανθρώπινου Δυναμικού

Πηγή:www.espa.gr

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΘΟΔΟ ΤΩΝ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΕΙΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Η ευρωπαϊκή πολιτική απασχόλησης και κοινωνική πολιτική έχει ως στόχο την δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας και καλύτερων καθώς και δημιουργία ίσων ευκαιριών σε όλους τους πολίτες. Οι ακρογωνιαίοι λίθοι της πολιτικής αυτής όπως αναφέρθηκαν και στο θεωρητικό πλαίσιο της πτυχιακής είναι η Ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση και η κοινωνική ατζέντα. Το Ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο χρηματοδοτεί τις αναγκαίες επενδύσεις για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής πολιτικής με σκοπό την κατάρτιση και την βελτίωση των δεξιοτήτων των εργαζομένων όπως και των επαγγελματικών προοπτικών στην εργασία. Την περίοδο 2000-2006 διατέθηκαν 60 δις.

Με την Συνθήκη του Μάαστριχτ 1992 στην ΕΕ θεωρείται η εργασία ως θεμελιώδες δικαίωμα των πολιτών και ενισχύεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων. Η δυνατότητα της εργασίας σε άλλη χώρα σημαίνει ταυτόχρονα λήψη παροχών κοινωνικής αξίας για όλη την οικογένεια. Με το δίκτυο Eures συνδέονται οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης των χωρών της Ε.Ε. ,της Ισλανδίας ,της Ελβετίας και της Νορβηγίας και παρέχει βοηθητικές συμβουλές για όσους αναζητούν εργασία.

Σύμφωνα με την κοινωνική ατζέντα (2006-2010) στοχεύεται ο εκσυγχρονισμός του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου στο πλαίσιο της αναθεωρημένης στρατηγικής της Λισσαβόνας για την ανάπτυξη και την εργασία ώστε να μειωθεί και η ανεργία .Αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής. Η ατζέντα έχει ως στόχο την παροχή εργασίας και ίσων ευκαιριών για όλους και διασφαλίζει ότι τα οφέλη από την ανάπτυξη της ΕΕ θα διοχετευτούν στον κοινωνικό ιστό. Αποτελεί τον δρόμο για την κοινωνική πολιτική και την απασχόληση έως το 2010.

Η ευρωπαϊκή στρατηγική απασχόλησης καθορίστηκε το 1997 ως απόρροια των δεσμεύσεων της Συνθήκης του Άμστερνταμ με στόχο να δώσει τις κατευθυντήριες γραμμές της ευρωπαϊκής πολιτικής για τα εργασιακά ζητήματα. Από το 2005 μια

καινούργια στρατηγική απασχόλησης βρίσκεται σε εξέλιξη έπειτα από πρόταση της Commission για επαναπροσδιορισμό της στρατηγικής της Λισσαβόνας (2005-2008). Τέθηκε ένας δεκαετής στόχος από το 2000 να αυξηθεί το ποσοστό απασχόλησης στο 70% έως το 2010 και στο 60% για τις γυναίκες. Όμως στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης το 2001 προστέθηκαν δύο ενδιάμεσοι στόχοι και ένας συμπληρωματικός. Μέχρι το 2005 το ποσοστό εργασίας στην Ευρωζώνη έπρεπε να φτάσει το 67% για τους άνδρες και 57% για τις γυναίκες ενώ το ποσοστό εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας να έφτανε το 50%.

5.1 ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στις αρχές του 2000, λιγότερο από 20 εκατομμύρια άτομα ήταν άνεργοι στην ΕΕ-27, ελαφρά κάτω από το 9% του συνολικού εργατικού δυναμικού. Ο αριθμός αυτός μειώθηκε σε περίπου 19 εκατ. ευρώ (ή 8,5%) στις αρχές του 2001 πριν αυξηθεί σε περίπου 21 εκατομμύρια άτομα από τα μέσα του 2002, όπου παρέμεινε μέσα μέχρι τα μέσα του 2005. Από τα μέσα του 2005 υπήρξε μια περίοδος αρκετών ετών από σταθερή υποχώρηση της ανεργίας εντός της ΕΕ των 27. Με το πρώτο τρίμηνο του 2008, στην ΕΕ των 27 η ανεργία χτύπησε το χαμηλό των 16 εκατομμυρίων ατόμων (που αντιστοιχεί σε ποσοστό 6,7%) πριν αυξηθεί απότομα λόγω της οικονομικής κρίσης.

Ωστόσο, μεταξύ του 2000 και τα μέσα του 2004 το ποσοστό ανεργίας στη ζώνη του ευρώ ήταν χαμηλότερο από ότι καταγράφονται στην ΕΕ-27. Αυτό το πρότυπο στη συνέχεια αντιστράφηκε και η ανεργία μειώθηκε πιο γρήγορα στα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη το ευρώ μεταξύ του 2005 και του 2008. Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα που πρέπει να τονιστεί είναι τα αποτελέσματα του επιχειρησιακού προγράμματος 2000-2006 : Απασχόλησης και Επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα όπου στην συμμετοχή πρόληψης της ανεργίας σε ποσοστό 70% συμμετείχαν νέοι άνεργοι.

Η τρέχουσα οικονομική κρίση επηρεάζει την ελληνική οικονομία και αυτό φαίνεται και από την αυξανόμενη ανεργία που προβλέπεται σύμφωνα με τον Οοσα ότι θα αυξηθεί. Η αύξηση της απασχόλησης ξεπέρασε το 1% το 2008. Είναι σημαντικό να αναφερθεί η κατάσταση στην ανεργία και την απασχόληση πριν την κρίση. Ως προς την απασχόληση την διάρκεια των ετών 1992-1996 στην Ελλάδα

υπήρχε μεγαλύτερος ρυθμός αύξησης της απασχόλησης σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι ρυθμοί αύξησης της απασχόλησης ήταν επιβραδυντικοί το 2004 λόγω και των ολυμπιακών αγώνων αλλά διατηρηθήκαν σε ικανοποιητικά επίπεδα τα επόμενα τέσσερα έτη. Το 2007 λοιπόν στην Ελλάδα ο συνολικός ρυθμός απασχόλησης ήταν 61,4% δηλαδή 4% πιο κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα λοιπόν αφού αντιμετωπίζει προκλήσεις πρέπει να πραγματοποιηθούν διαρθρωτικές αλλαγές στην αγορά εργασίας και να δημιουργηθούν περισσότερες θέσεις εργασίας για όλους τους εργαζόμενους μέσω της εφαρμογής των κοινοτικών προγραμμάτων και συγκεκριμένα για το ανθρωπινό Δυναμικό μέσω Εσπα 2007-2013.

Τα θέματα παιδείας θέτουν πρόβλημα για την ανάπτυξη της απασχόλησης. Μόλις το 2% του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας εντάθηκε σε προγράμματα κατάρτισης ενώ αντίστοιχα στην Ευρωπαϊκή Ένωση το ποσοστό ήταν αρκετά μεγαλύτερο της τάξης του 9,7%. Αυτό οφείλεται στην έλλειψη υποδομών κατάρτισης στην Ελλάδα και αφετέρου στην επικράτηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων που συχνά δεν διαθέτουν τον χρόνο ούτε τους πόρους για βελτίωση των δεξιοτήτων των εργαζομένων ώστε να βοηθήσει στην ανάπτυξη της απασχόλησης.

Η αύξηση της ανεργίας λοιπόν στην Ελλάδα οφείλεται στην αύξηση του ποσοστού ανεργίας άνω των 12 μηνών και αυτό συνετέλεσε περαιτέρω μείωση των εργαζομένων και του ποσοστού απασχόλησης από τις αρχές της δεκαετίας του 1980.

5.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Προκειμένου να αντλήσουμε τα συμπεράσματα μας θα προβούμε στην ανάλυση των χρονοσειρών της ανεργίας και της απασχόλησης. Τα δεδομένα αντλήθηκαν από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία και την Eurostat. Από την ανάλυση των μεγεθών της ανεργίας και της απασχόλησης θα φανεί η αποτελεσματικότητα της κοινωνικής πολιτικής και των προγραμμάτων στήριξης στην Ελλάδα. Η ανάλυση των μεγεθών με τα δεδομένα τα οποία αντλήθηκαν από τον πίνακα 3 στο Παράρτημα Α έγινε με την βοήθεια του λογισμικού spss.

5.2.1 Ορισμοί για τα Μεγέθη της Ανεργίας και της Απασχόλησης

Ανεργία

Ανεργία είναι η κατάσταση ενός ατόμου που ενώ διαθέτει ικανότητες και δηλώνει πρόθυμο να βρει απασχόληση δεν δύναται να βρει εργασία. Το ποσοστό ανεργίας που χρησιμεύει στην ανάλυση μας είναι ο αριθμός των ανέργων διαιρούμενος με το σύνολο του εργατικού δυναμικού.

Εργατικό Δυναμικό

Το σύνολο των απασχολουμένων και των ανέργων αποτελούν το εργατικό δυναμικό.

Ποσοστό Απασχόλησης

Ορίζεται ως το ποσοστό των απασχολουμένων ατόμων στον πληθυσμό εργάσιμης ηλικίας.

5.2.2 Ανάλυση Χρονολογικών Σειρών

Τα ιστορικά δεδομένα μιας μεταβλητής που θέλουμε να εξετάσουμε συνήθως αποτελούν μία ακολουθία από παρατηρήσεις στην διάρκεια του χρόνου. Μία τέτοια ακολουθία την ονομάζουμε **χρονοσειρά** ή **χρονολογική σειρά**. Μπορούμε να συμβολίσουμε τις τιμές μιας χρονοσειράς με y_t , έτσι ώστε το y_1 να παριστάνει την πρώτη τιμή, y_2 την δεύτερη τιμή και y_T την τελευταία τιμή της χρονοσειράς. Στόχος μας είναι η υποδειγματοποίηση της y_t και η χρήση ενός υποδείγματος για την πρόβλεψη της \hat{y}_{T+l} , για l περιόδους στο μέλλον μετά την χρονική στιγμή $t=T$. Άρα οι χρονοσειρές είναι τα ιστορικά δεδομένα απαρτιζόμενα από διαδοχικές παρατηρήσεις. Οι παρατηρήσεις γίνονται ανά σταθερά χρονικά διαστήματα που μπορεί να είναι:

- Ø Ετήσια
- Ø Τριμηνιαία
- Ø Μηνιαία
- Ø Εβδομαδιαία
- Ø Ημερήσια

Σύμφωνα με τον Κιόχο (1993: 283), οι βασικές συνιστώσες (ή χαρακτηριστικά) μίας χρονολογικής σειράς y_t είναι οι ακόλουθες:

- *Τάση (T)*: Η **τάση** περιγράφει την μακροπρόθεσμη συμπεριφορά της χρονοσειράς. Εάν πιστεύουμε ότι αυτή η τάση θα εξακολουθήσει να υφίσταται και στο μέλλον, τότε μπορούμε να αναπτύξουμε ένα υπόδειγμα που περιγράφοντας αυτή την τάση να μπορεί να δώσει αξιόλογες προβλέψεις. Η τάση μια χρονολογικής σειράς μπορεί να είναι (α) ανοδική, (β) καθοδική, (γ) γραμμική, και (δ) εκθετική
- *Κυκλικότητα (C)*: η **κυκλικότητα**, ή η **κυκλική συνιστώσα**, μιας χρονολογικής σειράς περιλαμβάνει διακυμάνσεις που δεν οφείλονται σε ημερολογιακά γεγονότα, αλλά σε *επιχειρηματικούς κύκλους*.
- *Εποχικότητα (S)*: Η **εποχικότητα** μιας χρονολογικής σειράς αποτυπώνει τις διακυμάνσεις που οφείλονται σε *ημερολογιακά γεγονότα* εμφανιζόμενες την ίδια εποχή του έτους.
- *Τυχειότητα (R)*: Η **τυχειότητα** περιλαμβάνει μη συστηματικές διακυμάνσεις

Η περιγραφή των συνιστωσών μιας χρονοσειράς γίνεται είτε με βάση το πολλαπλασιαστικό υπόδειγμα είτε με βάση το πολλαπλασιαστικό υπόδειγμα. Βάσει του **πολλαπλασιαστικού υποδείγματος** μια χρονολογική σειρά y_t δύναται να περιγραφεί ως ακολούθως (Ανδρικόπουλος, 1998: 507):

$$y_t = T \times C \times S \times R \quad (5.1)$$

Η μελέτη και η μέτρηση της *τάσης* αποτελεί το σπουδαιότερο πρόβλημα στην ανάλυση των χρονολογικών σειρών (Κιόχος, 1993: 315). Βέβαια στα δεδομένα μίας χρονοσειράς μπορεί να εμφανιστούν και κάποιες ανωμαλίες. Οι συνηθέστερες από τις ανωμαλίες αυτές είναι:

- Ø Αλλαγή Επιπέδου
- Ø Αλλαγή στην Βασική Τάση
- Ø Ασυνήθιστες Τιμές

Υπάρχουν αρκετοί τρόποι εκτίμησης της τάσης μιας χρονοσειράς. Κατ' αρχάς έχουμε την μέθοδο την μέθοδο των **κινητών μέσων**. Δια αυτής της μεθόδου προκύπτει μια νέα σειρά απαλλαγμένη από την κυκλικότητα και την τυχαιότητα (Κιόχος 1993, σελ.287). Όταν ο αριθμός των όρων ενός κινητού μέσου είναι μονός αριθμός, τότε η εξομαλυμένη χρονοσειρά $\%_{k,t}$ έχει ως εξής

$$\%_{k,t} = \frac{1}{k} \sum_{j=-m}^m y_{t+j} \quad (5.2)$$

Όπου $m = \frac{k-1}{2}$. Ένας άλλος τρόπος εκτίμησης της τάσης μιας χρονολογικής σειράς είναι η εκτίμηση της **γραμμικής τάσης**, η οποία περιγράφεται από το ακόλουθο υπόδειγμα

$$y_t = c_1 + c_2 t \quad (5.3)$$

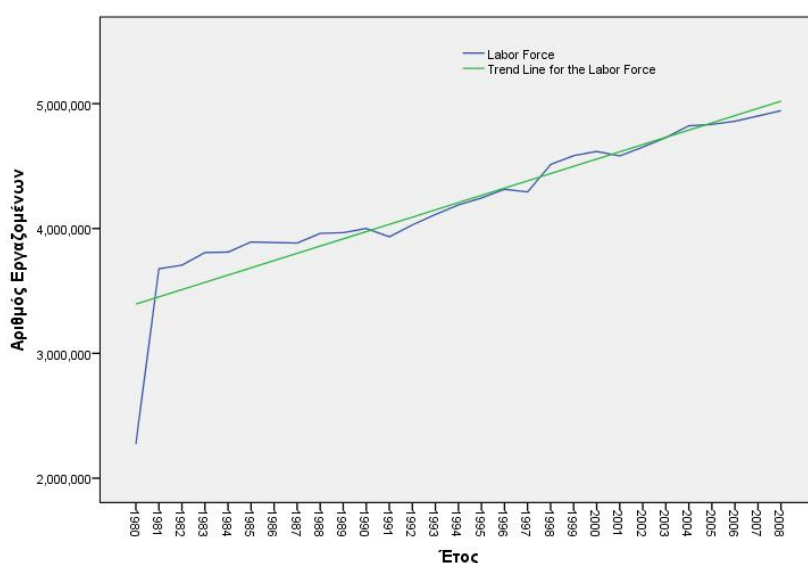
Η τιμή της y_t στην περίοδο $t+1$ είναι $y_{t+1} = c_1 + c_2(t+1)$, οπότε η μεταβολή στην y_t έχει είναι $\Delta y_t = y_{t+1} - y_t = c_2$. Με άλλα λόγια, η απόλυτη μεταβολή στην y_t ισούται με τον συντελεστή c_2 .

5.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

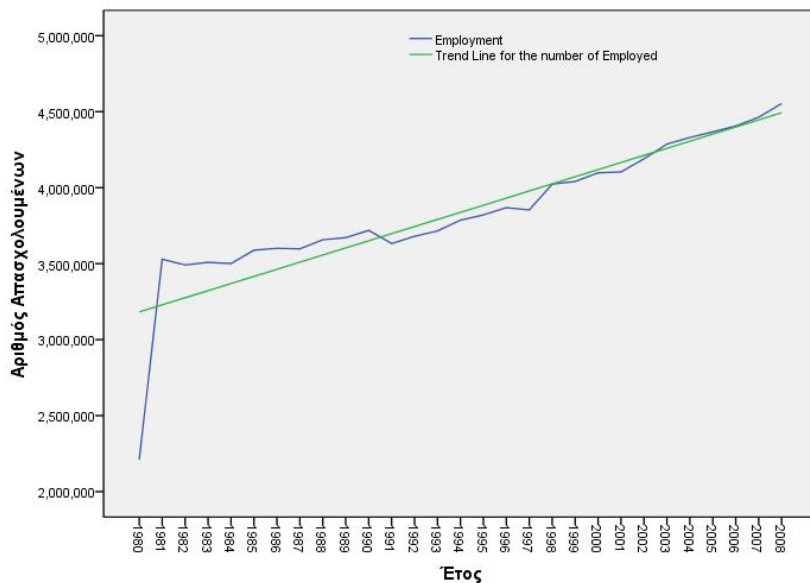
Στον Πίνακα 3 (Παράρτημα Α) παρουσιάζουμε τα δεδομένα της εργασίας μας. Στα Σχήματα 3 μέχρι 5 βλέπουμε την τάση του ποσοστού ανεργίας, της απασχόλησης και του εργατικού δυναμικού της Ελλάδος σε διαφορετικές χρονικές περιόδους και συγκεκριμένα για την περίοδο από το 1981-2008. Στο Σχήμα 3 βλέπουμε ότι το εργατικό δυναμικό έχει μια ανοδική τάση, καθώς η γραμμή τάσης που εκτιμήθηκε είναι $y_t = 3.394.504 + 58.079t$, το οποίο σημαίνει ότι το εργατικό δυναμικό αυξανόταν κάθε έτος κατά 58.079 άτομα. Κατόπιν, στο Σχήμα 4 βλέπουμε ότι και η απασχόληση παρουσίασε μια ανοδική τάση, καθώς η γραμμή τάσης που εκτιμήθηκε

είναι $y_t = 3.182.196 + 46.867t$, το οποίο σημαίνει ότι η απασχόληση αυξανόταν κάθε έτος κατά 46.867 άτομα.

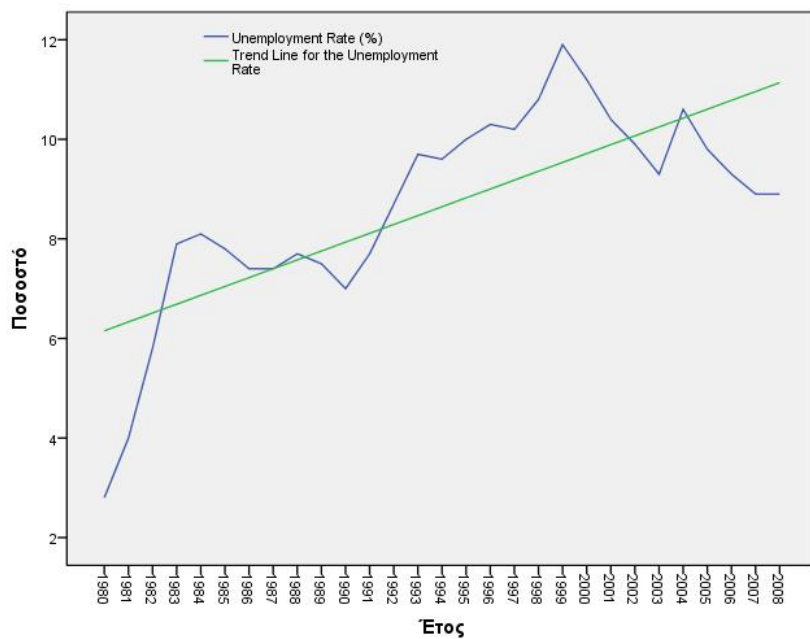
Κατόπιν, στο σχήμα 5 βλέπουμε ότι κατά την περίοδο 1981- 2008 το ποσοστό ανεργίας παρουσίασε μια ανοδική τάση, καθώς η γραμμή τάσης που εκτιμήθηκε είναι $y_t = 6.15 + 0.178t$. Όπως φαίνεται ξεκάθαρα από αυτό το σχήμα από το 2001 υπήρξε μια αντιστροφή της τάσης. Οι ενέργειες που ελήφθησαν το 1983 φαίνεται πως δεν βοήθησαν σημαντικά στην καταπολέμηση του ποσοστού ανεργίας, μονάχα συνέβαλε στην συγκράτηση του. Συγκεκριμένα, το ποσοστό ανεργίας εκτοξεύθηκε από το 2,8% το 1980 στο 7,9% το 1983 και έπεσε οριακά στο 7,4% το 1987. Από αυτό το χρονικό σημείο άρχισε η συστηματική εφαρμογή των προγραμμάτων για τους ανέργους. Τα αποτελέσματα όμως και πάλι ήταν απογοητευτικά, καθώς το ποσοστό ανεργίας όχι μόνο δεν μειώθηκε αλλά αυξήθηκε οριακά στο 7,7% το 1991. Στην διάρκεια της εφαρμογής του Γ κοινοτικού πλαισίου στήριξης και της πολιτικής Συνοχής την περίοδο 2000-2006 ως προς την καταπολέμηση της ανεργίας επιτεύχθηκε μια συγκράτηση του ποσοστού της αλλά όχι και επαρκή μείωση. Σε σχέση και με την αυξητική τάση των απασχολούμενων με τα προγράμματα στήριξης της απασχόλησης δεν παρουσιάστηκε ιδιαίτερη βελτίωση στο ποσοστό ανεργίας. Φαίνεται αργότερα και συγκεκριμένα ότι μέσω των προγραμμάτων στήριξης της εργασίας τα έτη 2007 και 2008 μειώθηκε ολιγον το ποσοστό ανεργίας.

Σχήμα 3: Το Εργατικό Δυναμικό και Τάση του, 1980-2008

Σχήμα 4: Η Απασχόληση και η Τάση της, 1980-2008

Σχήμα 5: Ποσοστό Ανεργίας και η Τάση της, 1980-2008

5.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέδειξαν την πλήρη αδυναμία των προγραμμάτων κατάρτισης ανέργων, τα οποία εφαρμόστηκαν κατά την δεκαετία του

80, στην καταπολέμηση του φαινομένου της ανεργίας, η οποία παρέμεινε σε πολύ υψηλά επίπεδα καθ' όλη της διάρκειας της εξεταζόμενης περιόδου. Το πρόβλημα βεβαίως βρισκόταν στο γεγονός ότι εκείνη την περίοδο η οικονομία (δηλαδή ο ιδιωτικός τομέας) δεν δημιουργούσε νέες θέσεις εργασίας προκειμένου να απορροφήσει το πλεονάζον εργατικό δυναμικό, λόγω της πολύ μεγάλης εμπλοκής του Κράτους στην ιδιωτική οικονομία. Έτσι τόσο οι επενδύσεις από εγχώριους επενδυτές όσο και αυτές από αλλοδαπούς διαμορφώθηκαν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, καθώς οι επενδυτές δεν μπορούσαν διενεργήσουν επενδύσεις σε μια οικονομίας με πάρα πολλές ρυθμίσεις.

Ιδιαίτερα από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 το μείγμα αναπτυξιακής και οικονομικής πολιτικής οδήγησε στην τεχνολογική, καινοτομική, οργανωτική και ποιοτική απαξίωση της παραγωγικής υποδομής στην μεταποίηση και στην γεωργία με κυρίαρχη επιλογή πλέον τον τουρισμό, τις κατασκευές και την ναυτιλία χρησιμοποιώντας ανειδίκευτη κι όχι ειδικευμένη εργασία και εγκαταλείποντας την παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητας και υψηλής προστιθέμενης αξίας με δυναμική διεύθυνση και παρουσία στις διεθνείς αγορές.

Αυτή η αναπτυξιακή στρατηγική μαζί με την εφαρμοζόμενη οικονομική πολιτική της δανειστικής οικονομίας οδήγησαν την ελληνική οικονομία και τους εργαζόμενους στην δύσκολη κατάσταση μετά από περίοδο αύξησης του ΑΕΠ και ανισοκατανομής του εισοδήματος.

Η ελληνική οικονομία μετά την επιβράδυνση της τετραετίας 2005-2008 βρίσκεται σε ύφεση.

Μετά από την συνεχή πτώση κατά την διάρκεια των ετών (2000-2008) από το 11,5% περίπου στο 8,9 % όπως φαίνεται στο σχήμα 5 το ποσοστό ανεργίας αναμένεται να αυξηθεί δραματικά λόγω της οικονομικής κρίσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για αυτό το λόγο η ευρωπαϊκή κοινωνική πολιτική αποτελεί σημαντικό βήμα για την αντιμετώπιση της ανεργίας και αύξησης της απασχόλησης μέσω των Κοινοτικών προγραμμάτων που θα έχουν ως στόχο την ανάπτυξη της οικονομίας μέσω της ενίσχυσης της εργασίας, επιχειρηματικότητας και κατάρτισης εργατικού δυναμικού.

Για να βελτιωθεί η όποια θετική επίδραση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης μέσω των Κοινοτικών πρωτοβουλιών και της Ευρωπαϊκής στρατηγικής

της απασχόλησης αυτές θα πρέπει να εστιάζονται σε ειδικές ομάδες και στόχους αναφορικά με την απασχόληση, να μην έχουν μαζικό χαρακτήρα αλλά να περιορίζονται σε μικρής κλίμακας προγράμματα παρεμβάσεων στο τοπικό επίπεδο και τέλος να διατίθεται σημαντικός χρόνος για την προετοιμασία και την αναζήτηση απασχόλησης. Αυτό το πλαίσιο, προϋποθέτει ένα άλλο θεσμικό πλαίσιο για την εφαρμογή τους όπου θα εντάσσονται σε μία αναπτυξιακή πολιτική λειτουργώντας ως πολιτικές επιλεκτικής ενίσχυσης της απασχόλησης ιδιαίτερων ομάδων του εργατικού δυναμικού (π.χ. μακροχρόνια άνεργοι χαμηλού μορφωτικού επιπέδου, γυναίκες άνω των 45 ετών, νέοι που δεν έχουν ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση κ.ά.).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Artis, M. ,Bladen-Hovell, R.(2001). European Monetary Union,στο Artis, M. and Balassa, M.(1961). The Theory of Economic Integration .Irwin. Homewood.IL.

Coudenhove-Kalergi, Richard.(1926). Pan Europe .Knopf. New York.

De Grauwe , Mongelli.(2005). "Endogeneities of optimum currency areas - what brings countries sharing a single currency closer together?". Working Paper Series 468. European Central Bank.

Europa.,(2008), Δραστηριότητες Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανάκτηση στις 22-4-2-2010 από http://europa.eu/agencies/index_el.htm

Grauwe, P.,(2004), The Economics of Monetary Integration, Oxford University Press

Haas Ernst B.(1968). The Uniting of Europe: Political, Social and Economic Forces 1950-1957.2nd edn. Stanford: Stanford University Press.

Hoffman Stanley.(1964). "The European Process at Atlantic Cross-purposes". Journal of Common Market Studies. No 3.

Jovanovic, M.(2003).Διεθνής Οικονομική Ολοκλήρωση :Όρια και Προοπτικές.Εκδόσεις Παπαζήση.

Korres G.(2007). Regionalization, Growth and Economic Integration. Προσεχής έκδοση. Springer-Verlag Press. Germany.

March, Olsen.(1984). The new Institutionalism: Organizational Factors in Political Life.

Mitrany David.(1966).A Working piece system. Quadrangle books. Chicago.

Monnet Jean.(1962). A Ferment of Change, Journal of Common Market Studies. n. 1. p. 203-2111962.

Mundell , R.,(1961).A Theory of optimum currency areas. American Economic Review. Vol.51.

Rose, A.(2002). The effect of common currencies on international trade: where do we stand;.Διαθέσιμο στο:<http://faculty.hass.berkeley.edu/aroase/RecRes.htm>.

Swan, D.,(1995).The Economics of the Common Market. Όγδοη έκδοση. Penguin books. London.

Tinbergen, J.(1954).International Economic Integration. Elsevier. Amsterdam.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή .(2008).Ενα νόμισμα για μια Ευρώπη: δρόμος προς το ευρώ. Εκδόσεις Eur-op.Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή.(1999). Η συνθήκη του Άμστερνταμ. Τι άλλαξε στην Ευρώπη. Βρυξέλλες.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή.(2004). Νέα εταιρική σχέση για την συνοχή :Σύγκλιση ,Ανταγωνιστικότητα και Συνεργασία, Τρίτη έκθεση για την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Εκδόσεις Ευρωπαϊκή Ένωση. Λουξεμβούργο.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή.(2009). Απασχόληση και Ανάπτυξη στην ΕΕ :χάρτης πορείας προς ένα αειφόρο μέλλον.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο/Ευρωπαϊκή Επιτροπή.(1998). Η Ευρωπαϊκή Ένωση. Βρυξέλλες.

Θαλασσινός, Ε., Κυριαζίδης, Θ. (2002). Οι εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή χρηματοοικονομική αγορά μετά την εισαγωγή του ΕΥΡΩ. Σταμούλης.

Ιωακειμίδης Π.,(2007), Η επιβίωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Παπαζήσης

Ιωακειμίδης ,Π. (2008). Η Συνθήκη της Λισσαβόνας. Εκδόσεις Θεμέλιο. Αθήνα.

Ιωακειμίδης, Π. (1998). Η Συνθήκη του Άμστερνταμ: Νέο πρότυπο ολοκλήρωσης η από-ολοκλήρωσης. Εκδόσεις Θεμέλιο. Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκών Θεμάτων.

Κορρές ,Γ., Χιόνης Δ.(2003). Ελληνική Οικονομία: Οικονομική Πολιτική και Ανάλυση Βασικών Μακροοικονομικών Μεγεθών. Εκδόσεις Σταμούλη. Πειραιάς.

Μούσης Ν.Σ.,(2005), Η Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, οικονομία, πολιτική, Παπαζήσης

Μούσης, Νίκος.(2008). Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο ,Οικονομία ,Πολιτική. Εκδόσεις Παπαζήση.

Μουτσάτσος Δ.,(2007), Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση Οργάνωση και πολιτικές: 50 χρόνια, Θεμέλιο

Στεφάνου ,Α.Κ.(2002).Η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, Τόμος Α΄: Γενικά και Θεσμικά Χαρακτηριστικά μετά την Νίκαια.6^η Έκδοση. Αθήνα.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Βιβλιοθήκη Παντείου: [http:// library.panteion.gr](http://library.panteion.gr).

Ευρωπαϊκή Ένωση: <http://www.europa.eu.int>.

<http://www.dip-badajoz.es/eurolocal/eltxt>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή: http://ec.europa.eu/index_el.htm.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: [http://
www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=146&language=EL](http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?id=146&language=EL).

Συνθήκες και νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης: <http://www.europa.eu.int/eur.lex>.

Παγκόσμιος οργανισμός Εμπορίου: <http://www.wto.org>.

Παγκόσμια τράπεζα: [http:// www.worldbank.org](http://www.worldbank.org).

European Central Bank: <http://www.ecb.int>.

Ψηφιακή Σύγκλιση: <http://www.digital plan.gov.gr>

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο: <http://www.esfhellas.gr>.

Εσπα 2007-2013: <http://www.espa.gr>.

http://www.espa.gr/elibrary/Eggrafo_ESPA_el.pdf.

http://www.espa.gr/elibrary/Ethniko_Programma_Metarrythmisewn_2005_2008.pdf.

Ψηφιακή Σύγκλιση: <http://www.infosoc.gr/infosoc/el-GR/epktp/>.

Διαδικτυακή Πύλη Υπουργείου Οικονομικών: <http://www.minfin.gr>

Europedia: [http:// europedia.moussis.eu](http://europedia.moussis.eu)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Πίνακας 3: Δεδομένα για την Ανεργία και την Απασχόληση

Ετη	t=Χρόνος	Υ(Ανεργία) σε ποσοστό	Ανεργια σε χιλιαδες	Απασχολούμενοι	Εργατικό Δυναμικό	Πληθυσ
1980	0	2.8	63.525	2.210.725	2.274.250	9.642.5
1981	1	4.0	148.500	3.529.300	3.677.800	9.729.3
1982	2	5.8	215.300	3.491.300	3.706.600	9.786.4
1983	3	7.9	299.000	3.508.500	3.807.500	9.840.5
1984	4	8.1	310.300	3.500.500	3.810.800	9.887.1
1985	5	7.8	303.900	3.588.500	3.892.400	9.923.2
1986	6	7.4	286.900	3.600.800	3.887.700	9.951.3
1987	7	7.4	286.200	3.597.400	3.883.600	9.974.4
1988	8	7.7	303.500	3.657.400	3.960.900	9.982.7
1989	9	7.5	296.000	3.670.900	3.966.900	10.030.
1990	10	7.0	281.200	3.719.100	4.000.300	10.129.
1991	11	7.7	301.100	3.632.400	3.933.500	10.250.
1992	12	8.7	348.878	3.680.039	4.028.917	10.325.
1993	13	9.7	397.081	3.715.363	4.112.444	10.382.
1994	14	9.6	402.735	3.786.157	4.188.892	10.429.
1995	15	10.0	423.982	3.820.511	4.244.493	10.457.
1996	16	10.3	445.703	3.868.283	4.313.986	10.479.
1997	17	10.2	439.404	3.853.335	4.292.739	10.502.
1998	18	10.8	489.164	4.023.676	4.512.840	10.520.
1999	19	11.9	543.291	4.040.371	4.583.662	10.536.
2000	20	11.2	519.334	4.097.875	4.617.209	10.559.
2001	21	10.4	478.399	4.103.211	4.581.610	10.581.
2002	22	9.9	462.052	4.190.175	4.652.227	10.603.
2003	23	9.3	441.834	4.286.561	4.728.395	10.625.
2004	24	10.6	493.018	4.329.742	4.822.760	10.647.
2005	25	9.8	467.601	4.366.570	4.834.171	10.668.
2006	26	9.3	453.340	4.405.648	4.858.988	10.688.
2007	27	8.9	438.066	4.463.387	4.901.453	10.706.
2008	28	8.9	390.210	4.553.623	4.943.833	10.722.

Πηγή: ΕΣΥΕ